



Ismail R. Al Faruqi

ISLAM

RELIGIE, PRACTICI, CULTURĂ
ȘI ORDINEA MONDIALĂ

ISLAM

*Religie, Practici, Cultură
și Ordinea mondială*

Ismail R. Al Faruqi

*cu o introducere de
Imtiyaz Yusuf*



Institutul Internațional de Gândire Islamică

Chișinău, 2023

Islam: Religie, Practici, Cultură și Ordinea mondială (Romanian)

Ismail R. Al Faruqi

© Institutul Internațional de Gândire Islamică

1444 Hijri / 2023 CE

Paperback ISBN: 978-9975-3576-7-8

Islam: Religion, Practice, Culture & World Order (Romanian)

Ismail R. Al-Faruqi

© The International Institute of Islamic Thought (IIIT)

1433AH / 2012CE

ISBN 978-1-56564-587-5 limp

ISBN 978-1-56564-588-2 cased

IIIT

P.O. Box 669

Herndon, VA 20172, USA

www.iiit.org

Această carte este protejată prin drepturi de autor. Fiind sub incidența unei excepții statutare și la dispozițiile acordurilor colective de licențiere relevante, nici o reproducere a oricărei părți nu poate avea loc fără permisiunea scrisă a editorilor.

Opiniile și viziunile exprimate în această carte sunt a autorului și nu neapărat ale editorului.

Toate drepturile rezervate.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

Al Faruqi, Ismail R.

Islam : Religie, Practici, Cultură și Ordinea mondială / Ismail R. Al Faruqi ; cu o introducere de Imtiyaz Yusuf ; Institutul Internațional de Gândire Islamică. – Chișinău : S. n., 2023 (Poliviz-Design). – 68 p.

Tit. orig.: Islam: Religion, Practice, Culture & World Order. – [100] ex.

ISBN 978-9975-3576-7-8.

28

A 31

Poliviz-Design SRL

MD-2068, Chisinau, bd.Moscova, 21

Tel./fax: 022 45-06-52

Cuprins

<i>Cuvânt înainte</i>	4
<i>Scurtă biografie a lui Ismail al Faruqi</i>	6
<i>Introducere</i>	7
Prefață	11
Partea I	
I Cine este musulman?	12
II Ce este un musulman?	14
III De ce este musulmanul un musulman?	17
IV De când a apărut noțiunea de musulman?	22
Partea II: Momente din viața religioasă a musulmanului	
V <i>Shahadah</i> (mărturisirea credinței)	27
VI <i>Salah</i> (adorarea, rugăciunea)	29
VII <i>Zakah</i> (Împărțirea averii)	31
VIII <i>Sawn</i> (Postul)	33
IX <i>Hajj</i> (Pelerinajul)	36
Partea III: Alte sărbători musulmane	
X Ziua Profetului	38
XI Migrarea	41
XII <i>ISRA' și MI'RAJ</i>	43
Partea IV: Familia Musulmană	
XIII Femeia	46
XIV Căsătoria	47
XV Familia extinsă	49
Partea V: Muncitorul Musulman	
XVI Administrarea naturii	51
XVII Averea	53
Partea VI: Ordinea Mondială Islamică	
XVIII Frăția universală, sub incidența legii	56
XIX Statul islamic și pacea islamică	58
Partea VII: Istoria și Cultura Islamică	
XX Cultura islamică	62
XXI Istoria islamului	65

Cuvânt înainte

Înțelegerea corectă a islamului, religiei, va dezvoltă... că islamul reprezintă un moment ulterior al aceleiași puteri care a creat iudaismul și creștinismul; că islamul, drept cultură, reprezintă o sursă a civilizației occidentale a mileniului în care trăim, ca și Grecia clasică și Roma... că clericismul poziționat împotriva islamului a făcut prima sa revoluție „protestantă”, că raționalismul lui a creat primul „Iluminism”, că pragmatismul său a creat prima „tehnocrație” și că legile lui despre război și pace au creat primele „Națiuni Unite”.

Așa scrie profesorul **Ismail R. Al Faruqi**, filosof palestinian-american, viziionar, o autoritate în domeniul religiilor comparate și unul dintre cei mai mari savanți musulmani ai secolului al XX-lea. În acest studiu, el prezintă înțelesul și mesajul islamului oamenilor din întreaga lume.

Elementele cheie ale religiei sunt rezumate și explicate într-o temă cuprinzătoare în 7 părți alcătuite din 21 de capitole în total. Dar capitolele reprezintă mai mult decât o simplă descriere a oamenilor musulmani și a practicilor ortodoxe. **Al Faruqi** a fost un mare gânditor, cu o logică formidabilă și s-a bucurat de recunoaștere și implicare intelectuală la orice nivel, în special când venea vorba despre islam sau alte religii. Și tocmai acest proces unic este reflectat în opera sa, purtând semnătura contribuției sale, care nu explică islamul doar drept o credință și acțiune spirituală, dar de asemenea prezintă islamul ca pe *marea experiență*.

Fiind ucis în 1986, moștenirea gândirii și acțiunii sale continuă să informeze și să impresioneze discursul despre islam, reforma islamică și instituțiile sale din întreaga lume. De asemenea, **Al Faruqi**, a pus bazele fundației unei noi interpretări și analize a *tawhid* (unicitatea lui Dumnezeu) și a relevanței sale pentru cunoaștere, viață și gândire. Abordarea sa intelectuală riguroasă și logica formidabilă a ridicat standardele lumii învățate islamice la niveluri noi și elevate. **Al Faruqi** a jucat un rol central și idealist în conceperea unui model pentru universitatea islamică contemporană, făcând contribuții intelectuale pentru dezvoltarea curriculumului și conturând programele de cercetare ale universităților islamice din mai multe țări. **Al Faruqi** a pus bazele noi pentru stabilirea unor programe de studii islamice în vest, la nivel academic. El a fost, și va rămâne, un intelectual scriitor, a cărui moștenire remarcabilă a eforturilor scolastice și de reformare, are ecouri până astăzi.

Această lucrare reprezintă învierea manuscrisului completat la mijlocul anilor 1970 de către **al Faruqi**, care explorează și explică multiplele înțelesuri cheie a dimensiunilor care alcătuiesc și compun religia islamică. Cu excepția unor

mici greșeli de scriere, lucrarea a rămas nemodificată, fidelă scrierii autorului. Pe lângă acestea, numele capitolelor au rămas așa cum au fost scrise în mod original. Fără îndoială, există nevoia, mai mult ca niciodată, de „a cunoaște” islamul, și această carte - păstrată sub forma în care a fost scrisă din prima zi - încearcă să genereze această înțelegere completă. După cum remarcă **al Faruqi** în prefața sa, cititorii sunt invitați, în spiritul solidarității, să intre în lumea islamului și să devină familiar cu componentele sale integrale și cu felul cum se trăiește zilnic în această lume.

Unde au fost citate date conform calendarului islamic (*hijra*) sunt notate AH. În rest, sunt notate conform calendarului Gregorian și numerotate „era noastră” unde este necesar. Cuvintele arăbești au fost scrise diferit cu excepția celor care au intrat în uzul comun. Au fost adăugate diacritice doar acelor nume arabe care nu mai sunt considerate contemporane. Excepție face numele **al Faruqi**, care a fost scris conform preferințelor sale.

IIIT, format în 1981, a servit drept centru principal pentru facilitarea eforturilor savanților bazate pe viziunea, valorile și principiile islamice.

Programele de cercetare ale institutului, seminariile și conferințele din ultimii 30 de ani au dus la publicarea a peste 400 titluri, atât în engleză și arabă, și în alte limbi importante.

IIIT LONDRA
SEPTEMBRIE 2012

Scurtă biografie a lui *Ismail al Faruqi* 1921 – 1986

Profesorul *Ismail al Faruqi* s-a născut în Jaffa, Palestina. El a fost un mare savant contemporan și erudiția sa a acoperit tot spectrul Studiilor islamice, cuprinzând zone cum ar fi studiul religiilor, gândirea islamică, abordări despre cunoaștere, estetică, etică, politică, economie, știință și probleme legate de statutul femeii. Nu exagerăm dacă spunem că mintea lui a fost, într-adevăr, o enciclopedie remarcabilă și că el însuși a fost o personalitate rară printre savanții musulmani contemporani.

Al Faruqi a emigrat mai întâi în Beirut, Liban, unde a studiat la Universitatea americană din Beirut, înscriindu-se în anul următor la Universitatea de Arte și Științe din Indiana, de unde a obținut un masterat în filosofie în 1949. Apoi a fost acceptat de către departamentul de filosofie al Universității Harvard, unde a fost premiat cu a doua diploma de masterat în filosofie, în martie 1951. Totuși, el a decis să se întoarcă la universitatea din Indiana, unde și-a depus teza de doctorat către departamentul de filosofie, obținându-și doctoratul în septembrie 1952.

Titlul tezei sale a fost:

„Justificarea binelui: metafizica și epistemologia valorii”.

Ulterior, *al Faruqi* a studiat islamul în Cairo și în alte centre dedicate studiului Islamic, și creștinismul la Facultatea de teologie din cadrul Universității McGill. El a predat în cadrul Institutului de studii islamice, Universitatea McGill; Institutul central de cercetare Islamic, Karachi; Institutul de studii arabe al Ligii Statelor Arabe, Universitatea Cairo; Universitatea Al-Azhar, Cairo; și la Universitatea Syracuse, SUA, unde a deținut poziția de profesor de religie asociat, între 1964 și 1968, dezvoltând un program de Studii islamice.

În toamna anului 1968, *al Faruqi* devine profesor de Studii islamice și de istorie a religiilor în cadrul departamentului de religie, Universitatea Temple, poziție pe care a deținut-o până la moartea sa tragică în 1986.

Introducere

Să nu-i crezi morți pe cei care au fost uciși pentru calea lui Dumnezeu, căci sunt vii, la Domnul lor, cu bună înzestrare.
(Coran 3:169)

Drepti sunt cei care cred în Dumnezeu și în trimisul Său, ei sunt martorii Domnului lor de la care își vor primi răsplata și lumina. Cei care au tăgăduit și au socotit semnele Noastre minciuni vor fi soții Focului.
(Coran 57:19)

Profesorul **Ismail al Faruqi** a fost un deschizător de drumuri pentru islam sau studiile islamice în epoca modernă. Din 1990, **al Faruqi**, împreună cu profesorul Fazlur Rahman de la Universitatea din Chicago și profesorul Seyyed Hossein Nasr de la Universitatea George Washington, au fost cei mai proeminenți savanți din domeniul islamului din America de Nord, când islamul abia își făcea intrarea ca disciplină de studiu, cercetare și discurs în cadrul universităților. Fiecare dintre ei au avut contribuțiile lor speciale – Fazlur Rahman în gândirea islamică, Seyyed Hossein Nasr în cadrul misticii islamice și **Ismail al Faruqi** în studiul islamului în cadrul cercetării academice a religiei și a cunoașterii islamizării.

Al Faruqi a scris câteva cărți și capitole despre introducerea în islam, cum ar fi capitole despre islam în scrierile lui Wing T. Chan, **Marile religii asiatice: O antologie** (MacMillan, 1969); și de asemenea în propria sa carte **Atlasul istoric al religiilor lumii** (MacMillan, 1975) care a fost editat împreună cu David E. Sopher. Tot el a scris o introducere lungă despre islam într-o carte numită, **Islam** (Argus Communications, 1979, edițiile fiind publicate de Amana Publications) și în **Ismail al Faruqi, Atlasul cultural al islamului**, (MacMillan, 1986), publicat postum.

Am descoperit un manuscris al acestei cărți, „**Introducere în islam**” drept o lucrare terminată printre hârtiile lui **Ismail al Faruqi** de la Institutul internațional de gândire islamică, (IIIT) Herndon, SUA, în 2010.

Între anii 2009 – 2010, am fost numit profesor asociat colaborator și președinte pentru departamentul răspunzător de islam în Malaezia, în Asia de sud, în cadrul Centrului Alwaleed bin Talal, de înțelegere creștino-musulmană, Universitatea din Georgetown, Washington D.C., SUA. Această numire a fost o șansă dăruită de Dumnezeu pentru a-mi împlini visul de a contribui la procesul de a face din cercetările și memoria lui al Faruqi o moștenire pentru viitoarele generații. Am fost bucuros deoarece mi s-a oferit oportunitatea de a accesa scrierile lui **Faruki** de la IIIT. Îi sunt recunoscător doct. Jamal Barzinji, doct. Hisham Altalib, doct.

Iqbal Unus și doct. Abu Baker al-Shingieti pentru că mi-au dat acces și pentru că au avut încredere în ambiția mea de a contribui la transformarea contribuției lui **al Faruqi** într-o moștenire vie. Am căutat printre scrierile lui **al Faruqi** care acopereau perioada carierei sale academice dintre anii 1961 și 1986, ceea ce mi-a oferit o viziune unică a personalității, minții și contribuției unuia dintre cei mai mari savanți islamici. Aceste documente sunt o mină de resurse, conținând lucrări publicate și nepublicate și activități aparținând lui **al Faruqi**, care acoperă diferite subiecte și arii de cunoștințe, domenii de gândire și cercetare din viața unui musulman intelectual. Ar dura o viață să lucrezi asupra lor ca domeniu de cercetare. M-am decis să lucrez doar cu lucrările publicate sau nepublicate ale lui **al Faruqi**, în cadrul domeniului studiului religiei și al islamului, care este zona de interes a cercetării mele academice. Cu ajutorul lui Dumnezeu, sper să termin această muncă în timpul vieții mele.

Colaborarea mea cu **Ismail al Faruqi** a început în 1984, când el mi-a oferit o bursă de studii pentru a-mi urma studiile doctorale la Departamentul de religie, Universitatea Temple, Philadelphia, SUA. Am fost norocos să urmez cursurile lui **al Faruqi**, cum ar fi Texte antice, Coran, Islam și artă, Introducere în teologia creștină și islamică în studiul lui Abul ala Maududi și Karl Barth, și Istoria religiilor. De la cunoștințele profunde pe care le-am primit de la **al Faruqi** și de la insistența sa de a urmări standarde înalte academice de studiu și cercetare cu o metodologie riguroasă, noi – studenții săi – am fost obligați să ne ridicăm la nivelul așteptărilor sale ridicate și să atingem un nivel înalt de cunoaștere. Pentru noi, el era o enciclopedie vie, plină de energie intelectuală, de entuziasm academic și un mare savant care avea cunoștințe mari despre islam și religiile din lume – o combinație rară de intelect și împlinire într-un savant contemporan musulman.

Al Faruqi a terminat, probabil, de scris manuscrisul său în 1975. De ce în 1975? În datarea originală a manuscrisului pe care am adus-o la zi, **al Faruqi** menționează în capitolul 9, intitulat Hajj, că musulmanii au făcut Hajj de 1395 ori până în 1975. De aici vine concluzia mea că manuscrisul a fost scris în 1975.

În ciuda faptului că este un manuscris vechi de 36 ani, conținutul cărții este mai actual ca niciodată. Nu am schimbat tema sa principală sau conținutul cu excepția unor corectări după remarcile făcute de **al Faruqi** pe marginea manuscrisului, pe care nu le-a încorporat. Am adus la zi informațiile statistice conținute de manuscris, pentru a corespunde vremurilor curente.

Introducerea în islam este scrisă de **al Faruqi** în parametrii abordării sale metodologice față de studiul islamului și al religiei. Abordarea lui **al Faruqi** față de studierea și prezentarea islamului este bazată pe trei metode, respectiv pe istoria religiilor și abordarea fenomenologică față de islam combinată cu viziunea proprie asupra dialogului dintre religii, dintr-o perspectivă islamică.

Folosind abordarea istoriei religiilor dintr-o perspectivă islamică, bazată pe studierea și cunoașterea criticilor istorice din istoria Orientului Apropiat și a textelor, **al Faruqi** propune o viziune non-naționalistă a *'urubah* – poporul arab într-o viziune globală monoteistă și sursă a civilizației musulmane. Pentru **al Faruqi**, arabii sunt fondatorii monoteismului în istoria religiilor și a conceptului monoteist - *din*. Acesta a apărut sub forma umanismului arab religios

exprimat în formele iudaice, creștine și islamice de monoteism, adică religia conformă gândirii arabe.

'*Urubah* este o parte integrală a conștiinței arabe; este o perspectivă arabă a lumii care s-a format pe baza viziunii monoteiste a religiei. Apariția monoteismului în reflecții poetice și meditațiile unor *hanifs* arabi – monoteiști și profeți – au transformat arabii dintr-o cultură tribală într-o comunitate religioasă globală. Monoteismul i-a integrat pe arabi.

Al Faruqi a spus că toți arabii sunt monoteiști, "*Toți cei care au locuit în Orientul Apropiat, fie permanent sau aflați în tranziție, au fost arabi. Toți au contribuit la moștenirea pe care arabii o numesc cu mândrie a lor*". Pentru **al Faruqi**, arabii au fost purtătorii mesajului divin al monoteismului, în istoria religiilor.

Folosind o abordare savantă modernă și inovativă pentru studierea islamului și a civilizației sale, **al Faruqi** a folosit conceptul *din* identificându-l cu teologia *tawhid* – unitatea lui Dumnezeu la nivel istoric, dar și la nivel ideational. Acestea sunt evidențiate în primele lucrări aparținând lui al Faruqi, cum ar fi '*Urubah și religia*, unde a susținut că atunci când '*urubah* este interpretat în cheie non-naționalistă arabă conține esența conștiinței religioase islamice, credința și valorile sale. Și acest lucru a fost recunoscut atât de arabi și de cei care nu sunt de de origine, dar au devenit membri ai religiilor monoteiste: iudaism, creștinism și islam. Această abordare a religiei și civilizației islamice este abordarea fundamentală, solidă și academică a lui **al Faruqi** care reverberează întotdeauna în cartea sa. Această viziune non-naționalistă a sa despre islam nu ar trebui să săvârșească musulmanii care nu sunt de origine arabă, care prin întâlnirea lor istorică, experiența culturală și creativitatea religioasă au absorbit viziunea arabă bazată pe *tawhid* – monoteism – în diferitele lor zone geografice, prin urmare contribuind la înflorirea islamului ca o civilizație universală, răspândită global. De fapt, ca o religie universală, islamul implică că *tawhid*, credința într-un Dumnezeu Unic, Universal nu e proprietatea unică a unei comunități geografice cum ar fi arabii. Nu aparține arabilor într-un sens naționalist sau rasist. Dumnezeu a lăsat moștenire arabilor noțiunea de *tawhid* ca parte a umanității din timpuri preistorice și ei au împărțit-o cu restul umanității de la apariția islamului. Înaintea musulmanilor, iudaismul și creștinismul au conținut, de asemenea, conceptul de monoteism, dar evreii l-au făcut să fie un concept caracteristic lor, în mod exclusive, transformând monoteismul într-o ideologie naționalistă. Și părerile creștinilor s-au divizat în definirea monoteismului, cum s-a observat în dezbaterile hristologice ale Părinților Bisericii, dinainte și după Niceea¹, ca și în cazul creștinătății occidentale și arabe².

Adoptând abordarea fenomenologică față de islam, **al Faruqi** prezintă cunoștințele despre Islam așa cum apar ele în conștiință fără a trece prin

1 Isma'il al-Faruqi, '*Urubah and Religion* (Amsterdam: Djambatan, 1962), p. 9.

2 Alexander Roberts et al., *The Ante-Nicene Fathers*. 10 volume (Hendrickson Publishers, 1994).

Alexander Roberts et al., *Nicene and Post-Nicene Fathers*. 14 volumes (Hendrickson Publishers, 1994). W. H. C. Frend, *Rise of Christianity* (Fortress Press, 1986).

prejudecățile și bias-ul cultural musulman. În acest sens, **al Faruqi** a fost, de departe, primul fenomenologist musulman al religiei din era modernă, urmând tradiția islamică timpurie a fenomenologiei evidențiată în operele lui al-Bayruni (973 – 1048) și Ibn Hazm (994 – 1064), a căror lucrări el le-a admirat foarte mult.

Al Faruqi a fost un pionier și un participant activ la dialogul Islamic cu alte religii din vest. Ca cetățean și rezident în vest, **al Faruqi** s-a implicat activ în mișcarea pentru dialogul dintre religii care în 1960 se afla abia la început în vest, urmată de inițiativele pentru dialog din partea Consiliului mondial al bisericilor și celui de-al doilea Consiliu al Vaticanului. În această carte, se poate simți prezența aspectului necesității dialogului din partea lui scriitorului din moment ce el prezintă sensul și mesajul islamului lumii întregi. Prin această tentativă, el adaptează epistemologia islamică la vremurile schimbătoare.

Al Faruqi a pus bazele unei noi interpretări și a analizei chintesenței principiului religios Islamic al *tawhid* și a relevanței sale pentru diferite dimensiuni ale vieții umane, ale gândirii și practicii. De fapt, numeroasele sale contribuții au contribuit la ridicarea nivelului studiului Islamic la un nou stadiu intelectual superior a cărui relevanță și importanță se face simțită până astăzi.

Al Faruqi a lăsat în urmă o școală de gândire cunoscută drept școala islamizării cunoștințelor care operează la nivel universitar în cadrul multor universități islamice din jurul lumii.

Ca fost student al lui **al Faruqi**, a cărui muncă continuă să îmi modeleze viața personală și academică, îmi dedic eforturile editării și actualizării acestei cărți profesorului și mentorului meu. Într-adevăr am simțit prezența lui **al Faruqi** în timpul procesului de scriere a manuscrisului.

Fie ca Allah să-i binecuvânteze pe profesorul **al Faruqi** și soția sa, doctor Lois al Faruqi (1926 – 1986), ale căror vieți și morți tragice au devenit parte din memoria noastră, din viața de zi cu zi, din gândirea și practicile noastre. Întotdeauna voi rămâne studentul lor.

IMITYAZ YUSUF
PROFESOR DE RELIGIE ȘI STUDII ISLAMICE,
Absolvent Al Facultății De Filosofie Și Religie,
Universitatea Bangkok, Thailanda
MARTIE 2011

PREFAȚĂ

Când a apărut islamul, în secolul al VII – lea, era noastră, s-a răspândit de-a lungul continentelor cu o viteză uimitoare. Puterea sa politică a eclipsat și a distrus două imperii formidabile, Persia și Bizanț.

Logica convingătoare a argumentelor sale teologice, preamărirea înnobilitoare a pietismului și moralității cuprinse de acesta, eficiența pragmatismului legii sale, caracterul universal atrăgător al fraternității și angajamentul emoționant, dar și libertatea aderenților săi – toate acestea au dezarmat milioane de oameni și i-au convins să se alăture rândurilor sale. Timp de mii de ani nu a fost egalat în puterea sa, influență, civilizație superioară și cultură. Timp de mii de ani a fost singurul care a reprezentat un competitor pentru Europa, și aproape a cucerit continentul. Europa a luptat contra islamului prin intermediul cruciadelor, dar nu a dus la niciun rezultat. Altă campanie a fost lansată de grupările creștine din Spania a avut succes și a pus capăt a șapte secole de dominație islamică în peninsula Iberică. Doar în epoca modernă, adică în ultimele două secole, Europa a reușit să cucerească lumea musulmană și să o supună fragmentării coloniale și să o conducă. Cu toate acestea, religia islamică a continuat să se răspândească în Asia și Africa, mult mai repede decât creștinismul, în ciuda sprijinului misionarilor săi primit din partea puterii coloniale.

Această lungă istorie a confruntării și a conflictului a dat naștere nenumăratelor zvonuri și minciuni menite să îi pună pe aderenții islamului într-o lumină proastă. Alături de această înțelegere greșită a religiei și culturii, care sunt diferite de religia și cultura altora, afirmațiile antagoniste au devenit prejudecăți greu de îndepărtat. Prin urmare, este necesară o grijă specială din partea celui care studiază islamului pentru a rămâne deschis la minte, lipsit de prejudecăți și este nevoie de un efort foarte mare pentru a empatiza cu informațiile primite, pentru a le înțelege exact așa cum sunt, pentru a le înțelege corect.

Recompensa unui asemenea efort este enormă. Înțelegerea corespunzătoare a islamului, a religiei, îi va dezvălui studentului că islamul este un moment ulterior al aceleiași conștiințe care a produs iudaismul și creștinismul; că islamul, cultura, este o sursă a civilizației occidentale a mileniului actual, în aceeași măsură precum Grecia și Roma. El va descoperi că anti-clericismul Islamic a dus la prima revoluție „protestantă”, că raționalismul său a dus la primul „iluminism”, că pragmatismul lui a dus la prima „tehnocrație”, și legea sa față de război și pace a condus la „Națiunile Unite”.

Odată ce această viziune este obținută, devine foarte ușor să te raportezi la o sextă din umanitate, să o înțelegi și să îi împărtășești ideile. Și voi sunteți invitați să faceți același lucru.

Universitatea Temple
Ismail Al Faruqi
Philadelphia, Pennsylvania
1975

Partea I

Capitolul I

CINE ESTE MUSULMAN?

Dintr-o populație de 6,9 miliarde, 1,3 miliarde sunt musulmani. Aceste numere sunt aproximative deoarece nu există statistici exacte. Sunt totuși rezonabile din moment ce primul număr este bazat pe afirmațiile făcute de Națiunile Unite, iar ultimul pe calculele făcute de fiecare țară cu populație musulmană. Prin urmare, fiecare al șaselea bărbat, femeie și copil de pe Pământ este musulman.

Musulmanii reprezintă majoritatea din cei 57 membri ai Organizației pentru Conferințe Islamice. Ei constituie minorități semnificative în alte țări cum ar fi: India (161 milioane), China (22 milioane), Rusia (16 milioane), dar și minorități mai puțin numeroase, practic, în fiecare țară din lume.

În America de Nord, musulmanii ajung până la numărul aproximativ de 8 milioane de persoane, majoritatea lor trăind în orașele mari. New York, Chicago, Detroit, Toronto, Montreal, Los Angeles, Philadelphia, Washington și Boston au devenit casă pentru mii de musulmani. Multe dintre orașele americane au câteva moschei (în arabă: masgid, plural: masagid) sau case de rugăciune, unde musulmanii împlinesc ritualul de adorare. Cea mai mare și cea mai frumoasă moschee dintre acestea este moschee din Washington, D.C., situată pe Massachusets Avenue. A fost terminată în 1957, sub patronajul câtorva Guverne Musulmane. La această moschee, 6.000 de adepți participă la rugăciunea de vineri, în fiecare săptămână.

Musulmanii, practic, aparțin tuturor grupurilor etnice din jurul lumii. Arabii, drept grup etnic, se află în fruntea listei cu aproximativ 316 milioane de adepți, fiind urmați de javanezi (239 milioane), bengalezi (147 milioane) și de cetățenii turkmeni din Asia centrală și din Asia Mică (61 milioane). Deși oamenii de culoare neagră constituie un grup etnic în America, situația lor nu ar fi aceasta în lume, dacă ei ar fi împărțiți într-un număr corect de grupări „etnice”. Cu toate astea, există 241 milioane de musulmani de origine africană.

Harta lumii islamice arată ca un dreptungi puternic care se întinde asupra unei mari părți din Africa-Asia. Se întinde de la Dakar, cel mai vestic punct din Africa până în Sinkiang, în nordul Chinei. „Dreptunghiul” pare să aibă trei laturi puternice și grele întinse asupra coastei de est a Africii, încă una asupra marilor câmpii din preajma râurilor din nordul Indiei până în golful Bengal, și următoarea întinzându-se asupra întregului arhipelag din Indiile de est, incluzând părți din Filipine și Noua Guinee. Ca zonă, lumea musulmană include două dintre cele mai mari țări din lume, Kazakstan și Sudan. Ca populație, include patru dintre cele mai populate țări, și anume: Indonezia, Pakistan, Bangladesh și Nigeria, cu o populație combinată de peste 600 milioane de oameni.

Musulmanii vorbesc multe limbi. Cei a căror limbă maternă este limba arabă sunt în număr de peste 316 milioane de oameni. Grupul javanez este următorul ca mărime și ajunge la 239 milioane; bengalezii, 147 milioane; turcii – 70 milioane; persanii, 69 milioane și grupurile Hausa, 35 milioane. Limba arabă este *lingua franca* pentru mai multe milioane de oameni care nu vorbesc nativ limba arabă. Toți musulmanii știu puțină arabă, deoarece araba este limba folosită pentru venerare. Mulți dintre ei au ajuns la diferite grade de utilizare a limbii arabe deoarece este prima limbă a culturii și gândirii islamice religioase. O persoană care vorbește și scrie nimic altceva decât arabă, ar putea cu ușurință să își găsească casa oriunde în lume, din Dakar până în Mindanao, printre comunitățile musulmane.

Motivul recurent universal al aspectului vizibil și foarte proeminent printre musulmani este acela al caligrafiei arăbești și al decorațiilor specifice, al arabescurilor, care se regăsesc oriunde există o congregație musulmană, în special în casele dedicate venerării.

La fel de ubicue sunt diferitele caracteristici arhitecturale ale acelor clădiri, fie că este vorba de interior, cum este cazul versetelor coranice redată printr-o frumoasă calligrafie, sau fie că este vorba de partea exterioară, cum ar fi minaretele, de unde de cinci ori pe zi, muezinul intonează chemarea la rugăciune în limba arabă. Această chemare la rugăciune, precum și recitarea Coranului, reprezintă caracteristicile auditive universale recurente în lumea musulmană. Cu siguranță, există și alte caracteristici care unește lumea musulmană, dar nu atât evidente. Ele se revelează investigatorului, dacă nu chiar turistului de rând.

Pe lângă aceste aspecte ce duc la o identificare rapidă, musulmanii reprezintă o mare diversitate în ceea ce privește aparițiile lor. Ei sunt divizați într-o sumedenie de grupuri culturale, fiecare dintre ele având propriul cod de vestimentație, obiceiuri și stil de viață.

În trecut, lumea musulmană a fost martora unei impresionante mobilități printre oamenii săi. Fraternitatea, toleranța rasială și lipsa discriminării din cauza culorii pielii, instituțiile comune ale musulmanilor, au făcut, demult, posibilă pentru oricine migrarea dintr-un imperiu în altul fără înstrăinare. Ca urmare directă a acestei mobilități, populațiile urbane musulmane sunt poliglote. Nici un festin nu este mai mare în ochii unui antropolog decât acela de a sta la oricare cafea în Rabat, Tripoli, Cairo, Damascus, Jeddah, Bagdad, Teheran, Lahore, Delhi sau Jakarta. Pe lângă el vor trece mașini, dar și cămile, femei acoperite de văl, dar și femei în sari sau fuste scurte, jeans sau sarong, nordici blonzi și cu ochi albaștrii, dar și oameni cu pielea neagră, din Africa de vest, chinezi sau mongoli, malaezieni cu o constituție mai mică sau afgani bine-făcuți, bărbați cu părul aranjat sau barbute cu fes, turbane sau cu robe. Toți aceștia sunt musulmani.

Aceeași diversitate începe să caracterizeze și oamenii musulmani din America de Nord. În timp ce jumătate din musulmanii de pe acest continent sunt oameni negrii, cealaltă jumătate este reprezentată de caucazieni și este formată din imigranți (și descendenții săi) din întreaga lume musulmană. Același tip de varietate etnică și culturală poate fi regăsită în orice convenție a Societății islamice din America de Nord, organizația principală care ghidează musulmanii de pe continentul nord-american.

Capitolul II

CE ESTE UN MUSULMAN?

Orice curte judecătorească islamică este obligată să recunoască drept un bun musulman fiecare bărbat sau femeie care au rostit confesiunea de credință că: „Nu există alt Dumnezeu decât Dumnezeu și Muhammad este profetul lui”, și prin urmare să îi acorde toate privilegiile și drepturile care decurg de aici, aflându-se sub incidența tuturor îndatoririlor și obligațiilor legii islamice. Împlinirea acestei simple definiții a „islamicității” este tot ceea ce legea islamică cere, pentru a deveni membru al comunității musulmane. Odată ce o persoană este supusă testului, și el mărturisește în mod responsabil faptul că Dumnezeu este singura divinitate și Muhammad (SAAS)³ este profetul lui, nimic nu îi mai poate fi cerut, din punct de vedere legal, pentru a-și demonstra credința sa, și în consecință, toate drepturile și îndatoririle sale se află sub incidența legii islamice.

Motivul pentru care „islamizarea”, apartenența la islam este atât de ușor de definit, atât de simplu de obținut și stabilit, este că islamul nu este o religie etnocentrică, nici sacramentală. Nu trebuie să ne naștem musulmani; nici nu trebuie să ai părinți, tutore, familie sau apropiați musulmani. Fiecare persoană din lume poate să devină musulman dacă alege, numai prin decizia sa personală. Inițierea sa în islam nu necesită nicio taină, nu implică participarea clerică și nicio confirmare oficială. Prin urmare, în ceea ce privește „islamizarea”, toți oamenii sunt egali prin faptul că toți și oricine poate adera la islam, prin satisfacerea unor condiții minime. În ceea ce privește problema de fi musulman sau nu, nu există cale de mijloc, ambiguitate sau complicații.

Oricât de mareț pare în islam ca o persoană să ia decizia să adere la această credință, aderarea sa nu constituie garanția unei justificări personale în fața lui Dumnezeu. Din moment ce islamul nu implică nici un fel de slujbe, inițiatul nu poate face nimic, dacă viața sa se sfârșește la un moment dat, ca să își asigure mântuirea. Teribilul caz al lui Augustin, al celor doi nou-născuți, dintre care cel botezat ajunge în Paradis, iar celălalt va fi condamnat focului etern, nu va fi niciodată o problemă în islam. În islam, justificarea în ochii lui Dumnezeu depinde doar de faptele sau lucrurile făcute de acesta, nu de slujbe la care acesta ar fi participat sau nu. Pe de altă parte, este justificarea unul din rolurile religiei personale umane? Nu, răspunde islamul. Se presupune că religia este calea de intrare a omului în comunitatea musulmană. Dar religia este o simplă caracteristică statistică, semn pentru identificarea socială. Poate sau nu să conducă la lucrări pline de virtute, la fapte pline de corectitudine. Doar cele din urmă, prin urmare, pot constitui justificare.

Pe scara virtuții și a corectitudinii, oamenii ocupă diferite poziții. Însăși scara este infinită; și nu există un punct la care te poți opri și de unde musulmanul își poate duce cu el în buzunar, titlul în Paradis. Fiecare se străduiește și unii se străduiesc mai mult decât alții. Judecata lui Dumnezeu cu privire la soarta fiecărui om nu este influențată de nimic din ceea ce ar putea face o persoană,

3 Isma'il al-Faruqi, *'Urubah and Religion*, p. 101.

fie pentru sau împotriva mântuirii sale. Deoarece Dumnezeu poate respinge faptele mărețe din cauza lipsei credinței sau a seriozității din partea făptașului; și poate să ierte cel mai mare păcătos. De asemenea, El nu va oferi o judecată favorabilă în virtutea participării respectivului la orice fel de „slujbă”. Prin urmare, musulmanul este o persoană care, din momentul în care a intrat în rândurile islamului prin mărturisirea solemnă a credinței, s-a angajat în urmărirea căii drepte pentru tot restul vieții sale. Simplul test al credinței oferit de legea islamică, menit să facă intrarea în islam drept cea mai ușoară trecere care a existat vreodată, este echilibrat de necesitatea mântuirii, după aderare, care este infinită prin natură și, ca atare, niciodată pe deplin satisfăcută. Justificarea religioasă este deci speranța eternă a musulmanului, niciodată complacerea sa într-o situație, nici măcar pentru un moment. Musulmanul, este prin urmare, o persoană care, după cum mărturisirea sa solemnă indică, crede că doar Dumnezeu este Dumnezeu și Muhammad este profetul Său. Prin faptul că el crede că numai Dumnezeu este Dumnezeu, acesta devine în același timp cea mai umilă și cea mai mândră creatură. El este umil, și atinge cu fruntea sa mândră pământul în timpul prosternării, în fața lui Dumnezeu. Dumnezeu este pentru el Singurul Creator, Furnizor, Conducător, Salvator și Judecător, Prima Sursă și Sfârșitul a orice, cea din urmă Realitate. El este obiectul adorației și cel căruia I se adresează rugăciunile, mulțumirile și venerarea, Singurul Stăpân căruia viața unuia îi este devotată, cu dăruință și prin slujire. Musulmanul este cel mai mândru dintre oameni tocmai datorită loialității sale față de Dumnezeu. Pe lângă Dumnezeu, niciun lucru sau om nu este demn de loialitatea sa, de slujirea și munca lui. Musulmanul nu se supune nici unui conducător, și mai puțin unui tiran, deoarece el se supune unui singur Stăpân. Unii musulmani, într-adevăr, se supun unor conducători și tirani; dar ei fac acest lucru cu riscul de a nu respecta însăși definiția musulmanului. Prin supunerea lui față de Dumnezeu, musulmanul se plasează pe sine pe picior de egalitate cu toți ceilalți, pe care îi consideră ca fiind în egală măsură obligați să-l recunoască pe Creatorul tuturor celor ce există. El este atins de un sentiment puternic de fraternitate față de orice persoană care se supune Suveranului divin; pentru că vis-à-vis de Creator, nu există perspectivă sau categorie, legătură sau definiție, mai măreață sau mai potrivită decât aceea a fi creat. Din acest punct de vedere, toate ființele umane sunt absolut identice.

În mod egal, și în speța faptului că Dumnezeu este singurul stăpân pentru el, musulmanul este un revoluționar care militează pentru cauza libertății umane față de stăpânii umani de pretutindeni. Acesta nu urăște nimic la fel de mult precum *shirk* sau asocierea altor ființe lui Dumnezeu. Când o persoană setează banii, sexul și puterea drept Dumnezeul lor cu excepția lui Dumnezeu, acest fapt reprezintă un lucru cu adevărat rău. Dar când un Cezar sau un tiran se autoproclamă și cere loialitate absolută de la cetățeni – loialitate care îi aparține doar lui Dumnezeu – atunci rebeliunea împotriva conducătorului și alungarea lui devin primul obiectiv religios pentru un musulman.

Musulmanul crede că Dumnezeu nu a creat omul și lumea în van, doar de plăcere, dar cu un scop. Acest scop este îndeplinirea vocației sale etice; ca el să facă fapte bune. Scriptura islamică reprezintă viața omului în lume ca o competiție libe-

ră între oameni pentru a face cele mai bune, nobile, mărețe fapte. Din acest punct de vedere, omul este numit *khalifah* sau locțiitor al lui Dumnezeu, adică cel care acționează și îndeplinește, în numele lui Dumnezeu. Lumea pe care Dumnezeu a creat-o este una care se potrivește cu această vocație morală a omului, una în care omul este eficace, unde împlinirea faptelor bune, adevărul și frumusețea chiar sunt posibile.

Acest țel dă sens vieții musulmanului. Și nu există scop mai măreț decât acela de a aminti voința lui Dumnezeu pe pământ, decât acela de a face bine și de a aduce plus valoare în timp și spațiu. Este sursa demnității sale și a stimei de sine. De fapt, îi oferă un statut cosmic pentru a se observa pe sine, la fel ca pe ceilalți oameni, ca pod prin care binele moral trebuie să treacă pentru a fi actualizat pe pământ. Realizarea binelui moral implică ca acesta să fie realizat în libertate, adică în condiții în care este posibil ca în mod egal, fiecare om să poată să înfăptuiască fapte bune, dar și să nu respecte imperativul moral. Doar ființele umane, dintre toate creaturile umane, sunt atât de echipate.

Să fii *khalifah*, sau locțiitorul lui Dumnezeu pe pământ, nu este un lucru ușor. În primul rând, sarcina pe care poziția o impune este globală. Tot ceea ce este creat trebuie îmbunătățit. Acest lucru înseamnă că sarcina implică transformarea fiecărui colț de pe pământ în ceea ce ar trebui să fie numit Paradis. În același timp, înseamnă că este sarcina musulmanilor de a educa și transforma omenirea, nu doar pe el, ci pe copiii lui, neamul și compatrioții săi și să îi sprijine pe toți să se împlinească la nivelul potențialului personal. Toate problemele omenirii sunt, ca atare, problemele musulmanilor. Acceptarea problemelor, căutarea soluțiilor morale și valoroase pentru acestea și punerea lor în practică este obligația și destinul musulmanului – dar și mândria lui.

Islamul vrea ca omul să se confrunte cu aceste probleme și îl asigură că Dumnezeu îi va recunoaște meritele, și îl va răsplăti și felicita, direct proporțional cu angajamentul său în împlinirea acestei sarcini, cu implicarea în această slujbă, conform succesului său de a atinge scopul divin al creației – și anume, obținerea versiunii cele mai bune a omenirii și a tuturor lucrurilor. Toată viața unui musulman trebuie trăită în slujba lui Dumnezeu; adică, fiecare să se educe și să disciplineze, să descopere legile naturii și să se folosească de ele pe cât posibil și ușor; și în final, să trăiască și să ajute fiecare persoană și ființă să trăiască conform planului divin, aceasta fiind dorința lui Dumnezeu.

Musulmanul este cel care se implică în fiecare proces natural pentru a-l face să servească nevoilor umane și să îi împlinească bucuriile; este cel care interferează cu viața tuturor de pe pământ pentru ca să o facă pe acea persoană să își atingă potențialul, să împlinească complet destinul său nobil de locțiitor al lui Dumnezeu. Evident, să trăiești viața conform islamului înseamnă să trăiești periculos. Dar, înseamnă de asemenea să trăiești cu cele mai mari așteptări, cu cea mai mare promisiune și cea mai mare bucurie de care omul poate fi capabil.

Capitolul III

DE CE ESTE MUSULMANUL UN MUSULMAN?

Faptul că Dumnezeu este singurul Creator și Stăpânul întregii lumi, că El este Începutul și Sfârșitul, că omul este servitorul Său, că îndatorirea omului este aceea de a modela lumea și a omului pentru ca ele devină ceea ce ar trebui să fie, și că o asemenea lucrare este posibilă și că fericirea și pacea omului depinde de îndeplinirea ei – toate acestea reprezintă viziunea islamului asupra realității.

Această viziunea nu este lipsită de justificare și teme; nici lipsită de probleme.

Prima caracteristică izbitoare a islamului este că viziunea sa este întotdeauna pozitivă. Pare să prescrie că trebuie să faci bine și are încredere că normele morale pot și vor fi respectate. Dar nu este omul, prin natură, înclinat să facă opusul, să facă rău? Nu stă în natura lui să păcătuiască, să-l sfideze pe Dumnezeu și să nu asculte poruncile? Nu este omul o creatură „decăzută” care are nevoie de răscumpărare și salvare, mai degrabă decât să se aștepte de la el să facă un bine?

Faptul că omul, este prin natură, înclinat către păcat, să-l sfideze pe Dumnezeu și să nu îl asculte este adevărat, spune islamul. Dar este la fel de adevărat că stă în natura umană să îl asculte pe Dumnezeu, să facă bine și să se comporte etic. Acestea două variante sunt două posibilități pentru el, și el înclină spre una la fel de mult ca și spre cealaltă. Faptul că el poate face rău când face binele, și poate face binele când face răul, dă o nouă dimensiune meritelor sale sau lipsei lor când face una din cele două. Dacă am fi obligați, adică fără libertate, să urmăm o singură cale, acțiunea sa nu ar fi nici morală, nici imorală, deși ar putea duce la o valoare materială sau nu. Nici un om nu legat fără de speranță de cursul unei acțiuni sau a alteia; și dacă ar fi, nimeni în deplina facultăților mintale nu ar putea să îl considere responsabil din punct de vedere moral.

Omul, prin urmare, nu este mai mult „decăzut” decât este „salvat”. Deoarece el nu este „decăzut”, el nu are nevoie de un salvator; și deoarece nu are calitatea de „salvat”, el trebuie să facă fapte bune și să le facă corect din punct de vedere etic, acest lucru fiind singurul care îi va aduce dorita „salvare”. Într-adevăr, „salvarea” este un termen nepotrivit deoarece trebuie să te afli într-un necaz fără posibilitatea de a te salva singur ca să ai nevoie de „salvare”. Exact de aceasta omul nu are nevoie. Omul nu este impotent din punct de vedere etic; nu este nici o păpușă neajutorată care nu este capabilă să facă rău, dar nici bine. El este capabil de ambele. „A se salva” pe sine prin faptele și munca sa reprezintă mândria și gloria sa. Este o neglijență jalnică să rateze șansa sa și să lase să treacă toate oportunitățile pe lângă el; să rateze chemarea în mod deliberat și să comită fapte rele pentru a-ți atrage pedeapsa, pentru a merita damnarea.

Islamul te învață că omul se naște inocent și rămâne așa până devine vinovat în urma faptelor sale. Islamul nu promovează credința în „păcatul original”; iar scriptura islamului interpretează neascultarea lui Adam ca fiind greșeala lui personală; o greșeală pentru care s-a căit și pentru care Dumnezeu l-a iertat.

În loc să demoralizeze omul prin declararea că acesta este născut într-un păcat de care nu poate scăpa, islamul îl asigură că Dumnezeu, care nu face lucrurile în van, l-a creat pentru a fi potrivit în rolul de locuitor al său. El i-a dat ochi și urechi, simțul auzului, tactil și al mirosului, o minte și o inimă capabile să discearnă, imaginație și memorie, toate pentru ca într-un final el să descopere și să înțeleagă modelul divin în creație. El l-a construit așa, cu degete care să simtă, cu picioare care pot să se grăbească, cu mușchi care se întind și oase pentru a susține corpul, ca în final, el să poată să apuce, să țină, să manufactureze sau să producă ceea ce are nevoie. L-a așezat pe un pământ care să răspundă nevoilor sale, unde el să poată să ducă lucruri la bun sfârșit. Și, la sfârșit l-a făcut stăpân peste întreaga creație, căci El a făcut ca totul să fie subordonat omului. Chiar și soarele, luna și stele aflate la milioane de ani-lumină depărtare au fost create în mod special, în folosul său. În loc de a fi văzut ca damnat chiar înainte de a călca pe pământ, islamul te învață că omul este binecuvântat cu toate aceste „perfecțiuni”, cu viața și stăpânirea asupra tuturor lucrurilor, și ca atare, se așteaptă de la el că să împlinească voia divină în viața lui.

Islamul neagă faptul că Dumnezeu a trebuit să răscumpere omul prin ofrandă și sacrificiu. O asemenea viziune nu respectă imaginea lui Dumnezeu și pe cea a omului, compromițând transcendența primului și statutul moral al celui din urmă. Islamul îl privește pe Iisus ca pe profetul lui Dumnezeu, trimis să propovăduiască același mesaj ca și ceilalți profeți și să reformeze poporul evreu care s-a îndepărtat de aceeași învățătură care le-a fost trimisă prin alți profeți. Creștinii, nu Iisus, sunt responsabili pentru ceea ce a fost propovăduit în numele lui. Dar îi asigură că au dreptul, în special, să îi cheme să-l venereze pe Dumnezeu și să-l slujească prin îndeplinirea faptelor bune. Mai mult, islamul explică că „greșeala” lor este datorată pierderii textelor autentice ale revelației. Învățând din experiența lor, islamul a păstrat integritatea absolută și autenticitatea propriului text revelat, explicând că însuși Dumnezeu l-a trimis pe pământ și că doar El este păzitorul și păstrătorul lui.

Dacă toți profeții au căzut de acord asupra aceluiași mesaj, atunci de unde vin toate religiile din istorie? Islamul răspunde, nu poate fi nicio diferență de mesaj din moment ce sursa lui este una singură, și anume Dumnezeu, iar din punctul de vedere al calității de a fi creați de Dumnezeu, toți oamenii sunt la fel. Revelația prin intermediul profeților constituie un fond fiduciar de adevăr pentru fiecare om deoarece Dumnezeu și-a făcut voia cunoscută fiecărui om în propria lor limbă. Variațiile de timp și spațiu, aculturația datorată influențelor străine și capriciile și pasiunile oamenilor au contribuit la celelalte. Rezultatul a fost reprezentat de religiile de-a lungul istoriei, niciuna dintre ele nereușind să păstreze textul original revelat. Prin puritatea lor, revelațiile au fost aceleași și au conținut aceleași principii religioase și etice. Dacă ar fi fost diferite câtuși de puțin, ar fi făcut-o prin regulile concrete pe care ele le-ar fi impus ca implementări ale acelor principii esențiale. Ele erau una prin ceea ce reprezentau, prin „ce” dar multe erau felurile cum implementau ceea ce reprezentau, prin „cum”. Primul reprezenta nucleul și esența lor, acesta fiind universal și etern; ultimul, este accidental și relativ față de circumstanțele istoriei, față de particularitățile oamenilor cărora le-au fost trimise.

Paralelă cu eternul „ce?” este capacitatea înăscută a oricărui ființă umană de a-l recunoaște pe Dumnezeu și de a-i înțelege voința ca fiind bună și dreaptă din punct de vedere moral. Aceasta nu reprezintă doar înzestrarea omului cu simțurile și rațiunea pe care am menționat-o mai devreme. Pe lângă acestea, există un al șaselea simț, pe care toți oamenii îl au, un simț comun original, care le permite să-l conceapă pe Dumnezeu. Conștientizarea divinității este o capacitate înăscută a omului. Nu există om fără religie și nicio religie fără divin. Dacă oamenii văd divinul în forme diferite, acest lucru se datorează mediului în care au crescut, moștenirilor lor culturale și religioase. În forma sa pură, actele de adorare, *sensus numinis*, ale fiecărui om îl fac conștient de Dumnezeu, cel Sfânt, de Voința Sa care este un imperativ moral. Prin urmare, din mai multe motive Dumnezeu îi consideră responsabili în mod egal pe toți oamenii în fața Sa.

Ca atare, omul ar trebui să îi privească și să îi trateze pe toți oamenii ca egali săi. Dacă acționăm moral, adică dacă îndeplinim voința divină, omul ar trebui să se gândească la toată umanitatea. Cu siguranță, anumite considerații de proximitate și strategie ar trebui să îi fie impuse pentru a-și începe lucrările bune de acasă, să înceapă cu el însuși. Dar în ciuda acestor necesități, el nu trebuie să discrimineze între creaturile lui Dumnezeu. Fie că sunt subiecți ai acțiunilor morale sau obiecte ale acțiunilor morale ale altora, toți oamenii sunt egali deoarece ei sunt creați la fel, crearea lor fiind baza în urma căreia ei sunt obligați să-l servească pe Dumnezeu. Universalitatea este dăruită de Dumnezeu, dar și Dumnezeu se bucură, prin urmare, de el.

În cadrul națiunilor familiilor semitice în care s-a născut islamul, evreii au prezervat în mod admirabil învățătura revelată că Dumnezeu este transcendent și Unul singur. Totuși, islamul i-a acuzat de înțelegerea greșită a transcendenței sale când s-au gândit că Dumnezeu este relaționat cu ei într-o altă manieră față de toate celelalte creaturi. Propovăduirea învățăturii lor, și anume a doctrinei alegerii divine care îi plasează în fața tuturor oamenilor în vederea primirii favorurilor din partea lui Dumnezeu este inacceptabilă de islam. Ei susțin că sunt copiii lui Dumnezeu și au fost aleși, indiferent de faptele lor. Procedând astfel, ei devin obiectul corecției și al pedepsei disciplinare din partea islamului. Islamul se consideră ca fiind religia lui Avraam, Iacob, Moise și David, căci fiecare dintre ei au transmis mesajul revelat în forma sa pură și nemodificată. În consecință, musulmanul s-a identificat cu evreii ca rob și servitor al unuia și aceluiași Dumnezeu transcendent și își privea propria doctrină religioasă ca iudaism curățat de tot etnocentrismul și în special de doctrinele alegerii și de toate rămășițele. În ceea ce privește legea și etica iudaică, islamul confirmă revelația lui Iisus în măsura în care a fost îndepărtat literalismul și legea pe care tradiția iudaică a țesut-o în jurul legii lui Moise, și au fost revocate legile pe care rabinii le-au adăugat acesteia.

Autoritatea religioasă, susține islamul, îi aparține doar lui Dumnezeu. Precum tiranii sunt condamnați și oamenii se unesc pentru a distruge tirania lor, drumul către Dumnezeu ar trebui să fie o autostradă liberă și deschisă, admiterea fiind făcută în baza unui singur criteriu, și anume calitatea de a fi creat. Prin urmare, islamul a propovăduit înlăturarea preoțimii, a ordinelor și a oamenilor care fac parte din ele.

Sarcina de a-i învăța adevărul pe ceilalți, de a-i ghida tinerii și de a-i consilia pe cei rătăciți va dăinui atâta timp cât vom exista. Dar aceste sarcini constituie îndatoriri universale, egale, care revin fiecăruia dintre oameni. Prestigiul de a îndeplini aceste sarcini revine oricui care a obținut cel mai înalt grad de cunoștințe care sunt accesibile tuturor. Ocupația de ani de zile a preoților ca intermediari între Dumnezeu și om a luat sfârșit în islam. Dumnezeu este Cel iartă, care pedepsește, Judecător și Stăpân, nu preotul. El nu delegă aceste funcții nici unei creaturi care nu ar respecta transcendența Sa și rolul Său de unic guvernator și judecător al oamenilor. El este aproape, cooperativ și răspunde întotdeauna fiecărui rugăciuni umane. Mila Sa și grija pentru omenire, alături de Omnipotența Sa, îi condiționează pe toți oamenii să I se adreseze direct Lui. Dumnezeu nu are nevoie de birocrație.

Preoțimea îndeplinește funcția de a administra slujbele. Slujbele, totuși, sunt exact ceea ce islamul, ca și iudaismul înaintea acestuia, neagă și condamnă. O slujbă este celebrarea prin care rugăciunea omului este adresată lui Dumnezeu, și un aspect al puterii lui Dumnezeu care este canalizat către om, prin meditația unui preot. Islamul consideră că ambele aspecte sunt false: rugăciunile omului ajung la Dumnezeu fără intermediar; și niciun aspect al puterii lui Dumnezeu sau a divinității nu este canalizat nicăieri fără a amenința transcendența divină. Puterea lui Dumnezeu sau sanctitatea îi aparțin doar lui Dumnezeu. Ele nu aparțin altei creaturi deoarece Creatorul și creatura sunt două feluri de existență total disparate care nu se întrepătrund, care nu fuzionează. Poate că se poate spune că viața ca întreg este un sacrament din moment ce Dumnezeu este sursa vieții, și viața unui om este un cântec pentru a-l preamări pe Dumnezeu, o achitare față de porunca Sa, un fel de „întoarcere” la El. Dar chiar aceasta reprezintă sfârșitul sacramentului în sensul fragmentării și difuzării divinității. Îndepărtând ideea de preoțime îndepărtează ordinele acesteia și nevoia de preoți. Fără păcatul original, nu există nevoia botezului; și cum Dumnezeu se află în control deplin ale problemelor umane, adorarea, mulțumirile, confesiunile și rugămințile pot fi adresate direct Prezenței divine.

Dumnezeu este într-adevăr Stăpânul, singurul Stăpân. Doar el este Judecătorul, și El știe totul deoarece nimic nu scapă Stăpânirii Sale. Nu stă la îndemâna omului să scape de puterea Sa. Judecata vieții unui om sau a faptelor sale este prerogativa lui Dumnezeu, nu a omului. Și este concluzia trasă la sfârșitul vieții unui om când, în ziua Judecății, fiecare om primește exact acea recompensă sau pedeapsă pe care a câștigat-o în viață. Din punctul de vedere al islamului, „cealaltă lume” sau „celălalt regat” nu are alt sens decât această desăvârșire. Nu există altă lume, alt timp-spațiu, creat pentru a suplini această lume, acest timp-spațiu, și să ne compenseze pentru toate deficiențele și neajunsurile din această lume. Moștenind viziunea de la zoroastrism, iudaismul a menținut ideea că în altă lume, binele absolut va fi realizat, bine care a fost pierdut în această lume și care nu va fi realizat niciodată aici. Aceasta se bazează pe viziunea că Regatul lui David a fost însuși Regatul lui Dumnezeu și că Dumnezeu ar fi trimis un mesia pentru a-l restabili, cataclismic, la sfârșitul lumii. Urmând această cale, creștinismul a făcut un pas mai departe, indicând tot timpul că această

lume a decăzut fără speranță și este depravată, și de aceea este imposibil să devină un tărâm unde binele absolut poate fi realizat. A proiectat cealaltă lume ca un substitut ideal, unde nimic altceva decât dulceața, bucuria și pacea vor fi oferite celor „salvați”.

Islamul respinge ambele viziuni considerând ca ambele afectează încrederea omului în el însuși, în această lume. Afirmând inocența esențială și bunătatea omului, dar și a lumii, islamul ne învață că nu doar realizarea absolutului este posibil în această lume, dar și că împlinirea lui aici și acum este datoria precisă a fiecărui om și femeie. A avertizat omenirea că nu există altă lume decât asta; că nu există alt timp-spațiu decât acesta; că toate îndatoririle omului și speranțele trebuie împlinite în această lume – dacă se doresc a fi împlinite.

Această lume, consideră musulmanii, este ținutul lui Dumnezeu, Regatul unde utopia este capabilă de actualizare dacă omul își face datoria sa și răspunde chemării divine cu obediență. Dumnezeu își dorește ca omul să facă fapte bune, și faptele bune chiar transformă această lume într-una ideală; aceasta a fost de la început scopul creației, mai degrabă decât căderea sau înfrângerea scopului original. Cealaltă lume, susține islamul, nu este „altă” lume, o alternativă la această lume, ci o împlinire a judecății transmise fie că am vrut sau nu să schimbăm această lume și dacă am reușit să o facem. Ar fi complet diferită de, și prin urmare „altă” decât această lume, nu datorită faptului că frustrările noastre prezente și lipsurile ar fi satisfăcute, ci datorită transcendenței sale, adică va exista dincolo de acest spațiu și timp. Nu este, totuși, „o lume”; nu are dimensiune; și nu este o replică a acestei lumi cu tristețile ei transformate în bucurii. Este Paradis sau Iad în sensul de răsplată sau pedeapsă, de primire a răsplătei sau pedepsei primite în urma judecății.

Numai o asemenea viziune, pe care islamul o deține, este în concordanță cu loialitatea față de această lume. Fără ea, această lume ar deveni un pod sau pasaj pe care ne aflăm în tranziție, sfătuiți nici să nu trăgănam, nici să construim, ci să te grăbești să ajungi pe celălalt mal. Aceasta este o negare a acestei lumi. Islamul, pe de altă parte, afirmă lumea, subliniind că aceasta este singura lume. Fie reușim să răzbatem în această lume sau eșuăm, făcând bine sau rău. Fiind responsabili și liberi, tot ceea ce facem în această lume poate fi pentru noi sau se poate întoarce împotriva noastră. În Ziua Judecății, care va reprezenta sfârșitul acestei lumi, vom primi ceea ce merităm, binecuvântare sau damnare. Pietatea sau moralitatea, care înseamnă ascultarea lui Dumnezeu, ar trebui să fie alegerea noastră în această lume pentru două motive: ele ne aduc fericirea și aduc utopia în această lume; de asemenea, ele ne promet și ne aduc în același timp binecuvântarea în Ziua Judecății, pentru că ele reprezintă, într-adevăr, supunerea față de Dumnezeu. De aceea, islamul, susțin musulmanii, aduce omului două ferici: fericire aici și fericire în lumea de apoi. (Coran, 2:201)

Capitolul IV

DE CÂND A APĂRUT NOȚIUNEA DE MUSULMAN?

Islamul a început ca mișcare religioasă mondială în prima decadă a secolului al șaptelea, era noastră, în orașul Mecca din Arabia. A fost propovăduit de Muhammad, fiul lui Abdullah, din tribul Quraysh, care la vârsta de patruzeci de ani a început să aibă viziuni în care Dumnezeu, prin intermediul îngerului Gavriil, i-a trimis o revelație. Revelația era de la Dumnezeu, nu a lui Dumnezeu. Era o dezvăluire a voinței Sale sau a poruncilor Sale, într-o formă sublimă arăbească. A venit bucată cu bucată, treptat, uneori în cazul unei situații problematice care avea nevoie de o soluție, dispensă sau ghidaj în circumstanțe date, uneori fără, situația fiind contextul religios larg al necredincioșilor sau al creștinilor sau al evreilor care erau prezenți în număr mare în Arabia și în țările din jur. La început, nici Muhammad nu a crezut și s-a gândit că problema este o iluzie, tentația unui diavol sau posesie. Dar pe măsură ce viziunile au continuat, el s-a convins că Dumnezeu chiar îl chema la noua credință și să propovăduiască noua religie.

Prima persoană care s-a convertit a fost soția lui Muhammad, a cărei încredere în soțul ei a făcut-o să se convertească înainte ca Muhammad să se convingă de propria lui calitate de profet. Alte rude sau prieteni i-au urmat și au format o comunitate nucleu. Arabii, a căror credință tradițională nega unitatea și transcendența lui Dumnezeu, ca și ziua judecății și puneau preț pe niște valori cavalești, pe hedonism și materialism, nu erau receptivi. La început, ei au întâmpinat noua învățătură cu dispreț; dar când Muhammad și companionii săi au rămas fermi, ei s-au confruntat cu subversiuni, injurii publice și persecuție. Comunitatea tânără și-a dus travaliul cu răbdare și determinare și a continuat să crească. Curând, ierarhia arabă din Mecca a decis că nu există altă scăpare decât războiul împotriva musulmanilor dacă doreau ca poziția lor și a cea a Mecca să fie salvate. Ei i-au oferit bogații lui Muhammad, rol în conducerea Mecca și posibilitatea de a căuta leac pentru „nebunia” sa la cei mari doctori din lume. Dar el a refuzat. S-au gândit să distrugă solidaritatea tribală față de clanul lui Muhammad, Hashim, de care musulmanii depindeau pentru securitatea dintre triburi, apelând la unchiul profetului și protectorul lui personal, Abu Talib care nu era musulman, conducător al tribului, ca acesta să renunțe la solidaritatea sa tribală cu Muhammad. Unchiul a încercat să vorbească cu nepotul său și a încercat să-l convingă să înceteze să mai creeze probleme pe care clanul nu le poate suporta. Dar profetul a răspuns: „Dacă soarele mi-ar fi pus în mână mea dreaptă și luna în cea stângă în schimbul religiei lui Dumnezeu, nu m-aș supune niciodată – nici chiar dacă ar însemna să pier propovăduind-o!” Când și acest demers a eșuat, meccanii au pus la cale un complot ca să îl asasineze pe Muhammad.

Simțind pericolul, Muhammad a apelat la musulmanii convertiți din Medina pentru a-i oferi protecție în caz de nevoie. Când pericolul s-a apropiat, el și-a păcălit dușmanii și a fugit din Mecca pentru a se uni cu musulmanii din Medina, urmat de convertiții din Mecca care au emigrat din Medina, unul după celălalt,

la îndemnul profetului. În Medina, pericolul nu a dispărut, dar a luat o turnură sinistră. Acum a devenit un război real între Mecca și Medina și între triburile de la țară pe care cele două puteri se puteau baza.

La sosirea în Medina, Muhammad a unit musulmanii din toate triburile într-un singur corp și a integrat acest corpus printre evreii din Medina prin politica islamică. El i-a dat constituție și și-a asumat conducerea lui. Revelațiile au continuat să vină, oferind ghidaj în problemele juridice, economice, politice și sociale cu care Muhammad avea de-a face. Războiul cu Mecca a început cu ambuscade, care au fost urmate de două runde de bătălie, dintre care una din fiecare a fost câștigată de fiecare parte, dar niciuna nu a fost suficient de concludentă pentru a declara victoria uneia dintre părți și să pună capăt ostilității. A urmat un armistițiu, înainte și după care islamul a câștigat mii de aderenți. Când aliații din Mecca au încălcat pactul, musulmanii s-au mobilizat și am plecat spre Mecca, cucerindu-l fără luptă. Printr-un gest de mărinimie, Muhammad i-a iertat pe meccani; și ei s-au convertit la islam în masă. Profetul a intrat în Kabba, casa pe care Avraam și fiul lui, Ismail, au construit-o pentru venerarea unui Dumnezeu și care, în acel moment, era plină de idoli. El a distrus idolii și imaginile și a consacrat Casa lui Dumnezeu.

Din acest moment au fost lansate numeroase campanii pentru a duce islamul la triburile rămase în Arabia. Unii s-au simțit liberi față de măreția unei Mekka păgâne și au dat frâu liber conștiinței și chemării la islam. Ei s-au alăturat voluntar în rândurile islamului. Alții s-au simțit suficient de puternici pentru a continua lupta fără Mecca și a fost necesar ca ei să fie combătuți prin forță. Convertiții la islam, totuși, nu au provenit doar din religiile arabe păgâne. Creștinii arabi și evreii s-au convertit într-un număr semnificativ.

Cei care au respins islamul și și-au păstrat cu fermitate vechea religie, fie că era vorba de iudaism sau creștinism, nu au fost molestați. Din contră, prin consimțământul divin revelat în Coran, Profetul a recunoscut creștinismul, iudaismul și religia sabateenilor ca revelate și valide, fraternizând cu adepții lor, și le-a integrat în statul islamic chiar dacă ei și-au păstrat religia lor, cultura lor, obiceiurile lor și identitățile non-musulmane. Statul Islamic a devenit protectorul lor. Ei au trăit sub egida lui drept unități autonome din punct de vedere legal, religios și cultural, comunități complete cu propriile lor școli, temple, curte de justiție și conducători. Întreaga Arabia, totuși, la moartea profetului în 632 era noastră – la 10 ani după *hijrah* (emigrarea) profetului la Medina – a rămas unită și a continuat să ducă mesajul islamului în lume. Muhammad a trimis mai întâi mesageri conducătorilor lumii cunoscute la acea vreme, invitându-i să treacă la islam; sau, dacă doreau, puteau să își păstreze religia, dar să se alăture noii ordini globale care era construită pe principiul mișcării libere, oriunde, a omului, a ideilor și bunurilor sale. Unii au răspuns cu prietenie și simpatie; alții, prin decapitarea mesagerilor

Următorii o sută de ani au fost martorii celor mai spectaculoase cuceriri din istorie. Musulmanii au ținut piept Franței și Spaniei după o incursiune în Africa de Nord; în Asia centrală și bazinul râului Ind în est, după o incursiune fulgătoare în Imperiul Persan. Cele mai mari imperii din acele timpuri, Persia și Bizanț, au fost fărâmițate și au eșuat. Mai spectaculos a fost apelul extraordi-

nar făcut de noua viziune islamică globală către creștinii dezbinați de secole de controversele teologice bizantine și către persanii care sufereau sub jugul unei caste și al unui sistem social religios foarte nedrept. De-a lungul unei generații, milioane de bărbați și femei s-au convertit la islam.

Marele apel al islamului făcea referire la rezonabilitatea cererii sale teologice. Lumea a fost creată de Dumnezeu, Unica Ființă Transcendentă, Care i-a imprimat modelul Său, făcând-o un cosmos ordonat. Tot El a creat omul rațional, liber și responsabil, care prin exersarea abilităților sale, ar putea să obțină binele în toată lumea și pentru toți oamenii, în egalitate și fraternitate. Dacă toți oamenii sunt egali înseamnă că nu va mai exista erezie, nicio coerciție prin religie, și de asemenea nicio colonizare imperialistă din partea unui om asupra celorlalți. Dumnezeu nu dorește ca omul să se mortifice, nici să ducă o viață ascetică sau monastică. Mai degrabă, El vrea ca omul să ducă o viață abundentă, plină de fericire și bucurie, dar să îndeplinească legile morale ale purității, să respecte credința față de Dumnezeu, echitatea și dreptatea, dragostea și fraternitatea. Omul este destinat să-l servească pe Dumnezeu pe pământul Său, să construiască pe el și să-l fructifice; pentru că este bun și capabil să actualizeze viziunea idealistă a omului. Dacă procedează astfel și perseverează are garanția succesului și a fericirii în această lume, dar și în Ziua Judecării. Nu există păcat transmis, vină delegată, nici pedeapsă, merit sau salvare obținute prin intermediul cuiva. Binecuvântat sau nu, fiecare suflet primește ceea ce merită, în funcție de faptele sale personale.

Mai mult, ceea ce a lăsat audiența globală dezarmată în fața chemării la islam și le-a câștigat inimile fără rezistență a fost faptul că musulmanii chiar au practicat ceea ce au fost învățați. Nu exista personalitate duplicitară, consecințe multiple, ipocrizie, inegalitate rasială camuflată. Musulmanii se căsătoreau cu ușurință cu cetățeni din alte țări chiar înainte de convertirea lor la islam, o măsură care i-a ridicat pe cei învinși la statutul de rude ale cuceritorului. Raționalismul islamic și pragmatismul cunoștea puține limite, de vreme ce musulmanii căutau cunoștință și înțelepciune la picioarele stăpânilor care nu erau musulmani, lipsiți de rușine sau infatuați. Ei dădeau de multe ori mai multă atenție ideii de a-și demonstra credința lor adevărată, care este, că islamul dăruiește într-adevăr două tipuri de fericire aderenților săi, aici și în viața de apoi. (Coran 2:201)

Urmărirea avidă a acestor tipuri de fericire a dus la înțelepciune lumească și success pentru musulmani, dar și la fericire morală. Aceasta a dus la știința islamică, inginerie, artă și litere pentru a prospera și înflori; a făcut ca imperiul lor să reușească; și ca trecutul lor să rămână integral impecabil. Acestea au infirmat în inimile non-musulmanilor un adânc respect și admirație pentru adepții islamului și au stârnit dorința de a emula cu ei sau de a li se alătura. Când o decizie de a li se alătura era rostită de un non-musulman, indiferent de cât de joasă era originea sau statutul său, el era înălțat instantaneu la cel mai înalt nivel, era declarat fratele tuturor credincioșilor, se căsătoreau cu persoane din rândul lor și era primit cu brațele deschise în comunitatea originală. Din aceste motive, venitul statului din jizyah, taxa pe care toți bărbații non-musulmani abili, adulți o plăteau statului islamic de drept în loc de zakkat și serviciul militar impus tuturor musulmanilor, s-a redus de la milioane de dinari la un nimic în primii cincizeci de ani după cuceriri – datorită convertirilor masive la islam!

Primăvara și vara Imperiului Islamic a durat cinci sute de ani, timp în care musulmanii au condus lumea în toate privințele – de la astronomie până la condimente. Ei au descoperit noi țărâmurii și au înființat noi discipline. Între timp, energiile lor erau risipite și a început declinul lor pe mai multe fronturi. Diviziunea internă i-a slăbit înaintea dușmanilor; individualismul și preocuparea pentru salvarea personală a slăbit coeziunea internă a statului și a societății. În sfârșit, înțelegerea greșită a bunăstării spirituale drept gnoză a misticilor a știrbit puterile raționale ale musulmanului, l-a îndepărtat de căutarea empirică și pragmatică și l-au îndreptat spre fantezia esoterică a sufismului, „shaykh”, sau a misticilor.

În același timp, cel mai mare holocaust din istorie a fost dezlănțuit de mongolii din Asia centrală împotriva lumii. Din nefericire, Imperiul Islamic a fost primul obstacol care a stat în calea hoardele înverșunate. Ele au venit cu foc și furie, distrugând oraș după oraș și prădând provincie după provincie. În același timp, cruciații europeni au venit asupra Imperiului din Vest. În timp ce Imperiul a reușit să respingă, într-un final, cruciații, să islamizeze mongolii și să culturalizeze toți invadatorii care au ales să nu se întoarcă de unde au venit, majoritatea musulmanilor au devenit conservatori din teama față de extincția credinței lor și s-au retras din istorie din preocuparea față de aspectul „eternității”. În timp ce recucerirea Spaniei de către Europa a devenit iminentă de la începutul secolului al XIV – lea, elementele islamizate ale invadatorilor răsăriteni, încă având energie și putere, au luat terenul pentru a reconstrui imperiul lovit. De-a lungul unei generații, imperiul a fost repus pe picioare, mărșăluind din nou în direcția Europei, în timp ce Europa mărșăluia prin Spania. Musulmanii au cucerit Asia Mică și Constantinopolul a căzut în 1458 era noastră, Europa oprindu-se în Spania; dar musulmanii au mers mai departe până când, un secol mai târziu, au asediat Viena, cucerind toate teritoriile apropiate, dar și întregul Caucaz, Rusia de sud și Polonia.

Boala mistică a fost ținută pe loc timp de două sau trei secole, dar nu a fost smulsă din rădăcini. Noul imperiul a fost o pradă ușoară pentru aceasta și aceeași drama a slăbiciunii interne și externe s-a repetat. Europa, nu numai că și-a revenit, dar a devenit suficient de puternică pentru a respinge musulmanii de pe teritoriile ei (cu excepția comunităților musulmane din Albania, Iugoslavia și alte țări balcanice). Forțele Europei au ocupat întreaga lume musulmană cu excepția Arabiei centrale și a Yemen, și au împărțit-o între ele. Lumea musulmană a suspinat timp de un secol de sub dominația colonialistă, în unele locuri și timp de trei secole în altele.

Curentul reformei și al reconstrucției a agitat inima Arabiei, așa cum o făcuse cu secole în urmă. Dintr-o dată au prins glas îndemnuri de a repudia misticismul și de întoarcere la viața și civilizația dăruite de puritatea islamului. Lumea musulmană a răspuns cu o serie întregă de mișcări menite să purifice și să înalțe societatea islamică.

Curând, aceste mișcări au devenit politice, întrucât Europa colonialistă s-a mobilizat să le oprească. Liniile bătăliei au fost trasate rapid: pe de-o parte era Europa, care se lupta să răspândească religia lui Hristos cu ajutorul sabiei imperi-

ale și să protejeze exploatarea pământurile musulmane și a forței de muncă, precum și coloniștii care se aflau printre musulmani. De cealaltă parte, se afla lumea musulmană, apărând religia tradițională, nativă a părinților împotriva agresiunii străine, protejând pământul și oamenii împotriva invaziei străine, a ocupației și a așezărilor coloniale.

Astăzi, competiția doar s-a mutat de la confruntarea militară la cea economică, neo-colonialistă și la alte moduri mai subtile de subversiune și exploatare. Lumea musulmană se modernizează și devine industrială cu pași rapizi, sărind peste secole. Lumea creștină occidentală este depășită și are nevoie de resursele materiale, dar și de cele umane aparținând lumii musulmane. Ceea ce însemna o mână de musulmani în vestul creștin acum cincizeci de ani, acum este considerată un curent important de imigranți care ocupă poziții în fabrici, dar și în universități. Astăzi, există o prezență islamică în Europa și America care a devenit nativă și continuă să crească.

Vecinul de alături din orice metropolă din Europa și America de Nord poate fi musulman. El poate fi caucazian sau de culoare; el poate vorbi una zecile de limbi islamice pe lângă engleză. Și el poate fi atât de occidentalizat și obișnuit cu această cultură încât să nu îți dai seama de prezența și originea sa fără să comunici cu el.

Partea II

Momente din viața religioasă a musulmanului

Capitolul V

SHAHADAH (mărturisirea credinței)

Musulmanii mărturisesc că nu există alt zeu decât Dumnezeu și că Muhammad este Profetul Său. Confesiunea este numită *shahadah* sau „mărturie”. Nu este doar pașaportul lui legal pentru a intra în comunitatea musulmană; ea este chintesența credinței sale și expresia identității sale, pe care el o recită de multe ori pe zi, cu diferite ocazii. Pe lângă principiile pe care prima sa jumătate le implică (justificare prin muncă, umilință și supunere față de Dumnezeu, sfidarea tiranilor și a altor zei, victoria omului pe pământ și împlinirea de sine, despre care am discutat în capitolul II), *shahadah* afirmă existența și rolul profetului Muhammad. Aceasta înseamnă că mărturia implică ceea ce Muhammad a transmis din ceruri ca fiind cuvântul pe care Dumnezeu însuși l-a trimis. Aceste revelații au fost colecționate în ordinea în care însuși Profetul le-a transmis pentru a fi recitate, constituind Coranul cel Sfânt, scriptura Islamului. Să mărturisești că Muhammad este Profetul lui Dumnezeu este egal cu mărturisirea faptului că Coranul este cuvântul sfânt al lui Dumnezeu, complet, *verbatim* și în ordinea în care a fost adunat; că poruncile lui și direcțiile sunt normative, obligatorii pentru musulman fiind cuvântul lui Dumnezeu, cuvânt etern valabil.

Profetul se bucură de încă o autoritate secundară, pe lângă cea de mesager al cuvântului sfânt al lui Dumnezeu. Aceasta este autoritatea dată de implementarea revelației în propria sa viață. Viața lui, faptele sale și deciziile, aprobările sau condamnările reprezintă întruchiparea perfectă a mesajului islamic. Sunna profetului („calea bătătorită” sau „exemplul”) este, prin urmare, normă pentru musulmani și constituie exemplarul „cum” să urmezi „ce” s-a revelat. Din ea, musulmanii extrag partea liturgică, dar și măsura corectă a percepțiilor legii islamice și eticii. Sunna ne-a revenit ca rapoarte purtate de companionii Profetului și a trecut din generație în generație mult timp după aceștia. Aceste rapoarte se numesc hadisuri.

Autenticitatea și integritatea textului Coranului este dincolo de orice îndoielă. Revelațiile coranice sunt atestate istoric, au fost scrise, dar și memorate de mii de oameni cu cea mai dezvoltată capacitate de memorare. De când au fost revelate, ele au fost recitate încontinuu în public, în fața oamenilor care erau foarte familiari cu ele peste tot în lumea musulmană. Crezând că ei recită cu-

vântul lui Dumnezeu, musulmanii au avut cea mai mare grijă de recitarea lui și de copierea textului coranic. Chiar și actul de adorare, rugăciunea formală, care nu poate fi întreruptă pentru niciun motiv – nici chiar de o amenințare la adresa credinciosului – deoarece în timpul rugăciunii se presupune că musulmanul stă se află în prezența lui Dumnezeu, poate fi întreruptă și conducătorul rugăciunii corectat cu voce tare de orice ascultă, de fiecare dată când o greșeală se strecoară în recitarea Coranului Sfânt. În final, în timpul în care califul Uthman (644 – 656 e.n.) a strâns și promulgat textul prezent al Coranului într-o carte, conflictele interne și concursul pentru putere au împărțit în două comunitatea. Timp de secole și decade de atunci, facțiunile au continuat conflictele lor sângeroase, fiecare justificându-și cauza sa cu argumente și citate din Cartea Sfântă. Niciodată, nimeni nu a revendicat sau acuzat pe altul de modificarea textului. Acesta a fost testul final, de foc pe care textul coranic l-a trecut cu succes. De aceea, Sir William Muir a spus și aprobat judecata savantă a lui von Hammer care spune: *„noi (savanții) suntem siguri că Coranul este cuvântul istoric al lui Muhammad precum musulmanul este sigur că este cuvântul lui Dumnezeu.”*

Textul din sunna nu s-a bucurat de o asemenea autoritate neîndoielnică. Musulmanii sunt perfect conștienți de faptul că Sunna a fost modificată cu ceea ce s-a transmis de-a lungul primelor patru generații. Deci, sunt foarte atenți ca întotdeauna Sunna să fie calificată drept cuvântul *al-sahihah* (adică „veritabil” sau „verificat”). Pentru a despărți forma veritabilă de cea slabă sau de hadisurile false, musulmanii au perfecționat știința criticii textuale și au elaborat cele mai sofisticate discipline pentru a critica sau a determina veritabilitatea istorică a lanțurilor de naratori, a fiecărui hadis, a formei sau a limbii, a redactării textului, a coerenței și a raționalității conținutului textului și a corespondenței sale cu cea a Sfântului Coran, astfel cunoscut drept realitatea istorică sau înțelepciunea adunată a omenirii. Dragostea și respectul lor pentru hadisurile Profetului nu cunosc limite. Prin urmare, ei au păstrat toate materialele despre care se presupune că vin de la Profet, dar le-au clasificat într-o serie largă de categorii, pe nivele de autenticitate.

Profeția lui Muhammad, limitându-se la transmiterea cuvântului lui Dumnezeu, ne prezintă perfecțiunea întregului fenomen al profeției din cultura semitică. Cu siguranță Moise a reprezentat un alt climax în această direcție, după care profeția a degenerat în Israel, ajungându-se până la punctul în care existau sute de așa-zii profeți care mergeau în piețe fără a fi în stare să dovedească, în final, calitatea lor de profet. Islamul a așezat profeția la loc de mare cinste. Schimbările din timp, totuși, au arătat că profeții nu se mai justifică prin miracole care fac mintea sau rațiunea să se întrebe sau să îl facă pe om să ezite. Așadar, islamul nu crede în miracole și musulmanii nu îi atribuie niciunul lui Muhammad. În viziunea lor, profeția lui Muhammad reprezintă frumusețea sublimă și măreția revelației în sine, Sfântul Coran, nu încălcări ale legii naturale care zăpăcesc rațiunea omului și depășesc puterea lui de înțelegere. Revelația Coranului este o prezentare pentru mintea omului, adresată rațiunii. Aceasta face ca afirmațiile sale să fie importante. Nu este un „scandal” sau „o piatră de care să te poticnești”. În loc să îndemne la o credință oarbă, acesta invită omul să ia în calcul dovezi, să compare și să pună în balanță date și afirmații, și să judece doar cu siguranță și credință în adevăr.

De aceea islamul niciodată nu a avut vreun sinod sau consiliu sau biserică care să aibă puterea de magistrat sau dreptul de a da sentințe *ex cathedra* despre islam. În islam, adevărul religios este o problemă de argument și convingere, o cauză în care toți sunt îndreptățiți să lupte și toți au dreptul să convingă sau să fie convinși. Ca să demonstrezi că Muhammad este Profetul lui Dumnezeu înseamnă că la finalul analizei omul este convins de adevăr și de validitatea ipotezei că adevărul religios este decisiv, poate fi argumentat și este convingător. Aceasta face referire la prima parte a shahadah, și anume, „Nu există alt zeu în afară de Dumnezeu.” Conținutul ei ne spune că aceasta este o afirmație rațională; și că putem să convingem de adevărul ei fără o autoritate sau fără corupție. Trebuie să reacționăm, să ne gândim și să luăm în calcul toate probele, cu seriozitate și responsabilitate. Chiar dacă am fi tentați să negăm, putem să o facem numai cu condiția să se știe că adevărul este posibil să se facă cunoscut, care ca și Dumnezeu, este unul singur și nu mai multe. Dar nu este Dumnezeu adevărul?

Capitolul VI

SALAH

(adorarea, rugăciunea)

Cuvântul *salah* se traduce cel mai bine ca „adorare” decât „rugăciune”. Rugăciunea, după cum se știe prea bine, nu este neapărat formală. Nu a fost prescris un stil și poate fi recitată aproape oriunde. Nu este obligatorie, precum taina împărtășaniei în creștinism sau indispensabilă ca botezul. Islamul cunoaște o formă de comuniune cu Dumnezeu căreia I se potrivește apelativul „rugăciune” și se numește *du'a*, literalmente însemnând invocare sau chemare. Ca rugăciune, variază în funcție de conținut ca rugăciune de mulțumire, de laudă, de rugămintă, de iertare, etc.

Spre deosebire de *du'a*, *salah* are o formă definită și precisă. Trebuie recitată de cinci ori pe zi, la intervale date. Dacă timpul stabilit va fi ratat, se poate recupera, dar numai cu condiția ca omul să aibă conștiința recuperării a ceea ce a pierdut din varii motive. Este o poruncă absolută a lui Dumnezeu, impusă tuturor musulmanilor adulți, bărbați și femei. Nu există islam fără ea, dacă este negată sfidător. Dacă este neglijată, musulmanul a comis un păcat grav pentru care trebuie să se căiască și recupereze fapta sa. Totuși, nici un musulman nu are autoritatea să-l forțeze pe un alt adult să facă rugăciunea; și nimeni nu poate să persecute sau să acuze de erezie un musulman din cauza neglijenței voite în realizarea rugăciunilor decât dacă neglijența este însoțită de sfidarea publică a poruncii.

Salah este precedată de abluțiune. Este reală, dar și simbolică, și ambele sensuri trebuie împlinite în islam. Musulmanul nu poate să se adreseze prezenței divine, așa cum face prin *salah*, cu un corp sau aparență murdară. Așa cum se cere ca locul unde el se roagă să fie curat (și de aici răspânditul covor de „rugăciune” în lumea musulmană), așa și hainele și corpul său trebuie să fie la fel de curate. Hainele murdare trebuie schimbate. Măinile, gura și dinții, nasul, fața, capul, gâtul și

urechile, brațele până la cot și picioarele până la glezne trebuie spălate în apă curată, curgătoare de preferat. Întreaga operațiune trebuie precedată de o declarație silențioasă a intenției personale în care omul intră de dragul lui Dumnezeu.

În ceea ce privește curățarea fizică, abluțiunea este un exercițiu binevenit. Putem aprecia valoarea profilactică când este aplicată oamenilor din deșert unde praful există din abundență și fermierilor de pe pământurile irigate unde noroiul este la ordinea zilei. Dar apreciem de asemenea binecuvântările ei în orașele noastre industriale unde funinginea și alte modalități de poluare a aerului amenință să ne sufocă. Psihologii de pretutindeni ar aplauda efectul ei răcoritor și revigorant, ea având loc dimineața în zori, la pranz, la amiază, apus și noaptea. În ceea ce privește înțelesul simbolic, este un ritual al cărui scop este pregătirea proprie pentru comuniunea cu Dumnezeu. *Niyyah* sau declarația intenției, care o precedează, imprimă starea de spirit necesară, de seriozitate și gravitate, căci omul se apropie de cele Sfinte.

Salah poate fi făcută oriunde; pentru că oriunde stă musulmanul, Dumnezeu este prezent. Nici un pământ nu este sfânt; și moscheea este singurul loc dedicat venerării, dar nu este „consacrat”. Salah poate fi făcută doar de credincios, singur, deoarece nu există slujbe sau preoți în islam. Să îndeplinești rugăciunea rituală alături de apropiați este plăcut și de dorit, dar nu obligatoriu; obligatorie pentru musulmani este săvârșirea ei congregațională în fiecare vineri (*jum'ha*). Rugăciunea rituală alături de congregație este condusă de un imam (conducător) al cărui rol este să sincronizeze mișcările de la început la sfârșit, prin genoflexiuni și prosternări. Orice musulman poate să conducă salah, cu condiția să recite Coranul corect. Vinerea, imamul ține *khutbah*, sau predica, pe lângă îndatoririle sale obișnuite. Subiectul predicii ar trebui să fie o problemă din viața musulmanului; și imamul ar trebui să se lege de pasaje relevante din Coran și hadis pentru problema în cauză.

Pentru rugăciunea colectivă, Coranul ne sfătuiește să purtăm haine frumoase și decorate. Înainte să înceapă, imamul se asigură că linii credincioșilor sunt corect aliniate. Fața trebuie să fie în direcția Kabba din Mecca. Privirea musulmanilor în timpul rugăciunii rituale, fie că stau pe rânduri sau îngenunchiați sau se prosternază, este o priveliște puternic expresivă și adâncă. Linia dreaptă vorbește despre egalitatea dintre toți, iar forma compactă, despre fraternitate și coeziunea comunității.

Noaptea se termină la răsărit și ziua începe. Islamul indică ca ziua trebuie să înceapă cu salah, în care Dumnezeu este preamărit, îndrumarea Sa este căutată și omul se roagă pentru binecuvântarea și mila Sa. Între salah de la răsărit și amiază sunt de obicei 7-8 ore care pot și ar trebui să fie folosite conform zilei de muncă. Acolo unde munca este grea, această perioadă este adecvată pentru a satisface nevoile unei economii progresive, bine organizate. Acolo unde munca este ușoară, poate fi reluată după rugăciunea de prânz, care constituie o pauză revigorantă. Nimeni nu are nevoie să lucreze după rugăciunea de la amiază, decât dacă este o situație urgentă sau pentru propria plăcere sau dorință. Rugăciunea de la apus încheie ziua și rugăciunea de seară marchează retragerea musulmanului.

Salah este o disciplină. Abluțiunea sa, forma și mișcările ei, sincronizarea și numărul de genoflexiuni și prosternări – toate constituie exerciții pentru propria

armonizare cu chemarea lui Dumnezeu. Coranul spune că salah este nefolositoare dacă nu duce la acțiuni morale. Faptul că salah este îndeplinită corespunzător conduce la acțiuni morale și la eforturi personale pentru o cauză mai mare, cauza lui Dumnezeu. Nu îi amintește omului doar de Dumnezeu. Pentru durata sa, de cinci ori pe zi, îl face pe om să trăiască pentru un timp față în față cu Stăpânul și Creatorul său. Nu poate exista cale mai măreață sau directă către virtute.

Capitolul VII

ZAKAH

(Împărțirea averii)

Ad litteram, al-zakah înseamnă îndulcirea. Ideea pe care o exprimă este că aceasta constă în justificarea sau facerea unor lucruri *halal* (legitimă, inocentă, bine) care se presupune că impresionează. Termenul poate fi folosit, având ca obiect o ființă umană, caz în care înseamnă recomandare sau aclamare. Când este folosit având ca obiect bogăția – și acesta este sensul cel mai des folosit – înseamnă că face ca bogăția să fie justă, legitimă, inocentă, bună și meritată. Evident, valoarea zakah adaugă bogăției nu doar utilitate, ci și moralitate.

Islamul privește toată averea ca aparținând lui Dumnezeu. Omul poate să se folosească de ea cât dorește, prin toate modurile în care este posibil din punctul de vedere al vieții economice, atâta timp cât nu încalcă legile morale. Adunarea de avere este o activitate legitimă atâta timp cât nu implică furt, înșelăciune sau coerciție. Într-adevăr, câștigarea bunăstării este una din grijile primare ale omului, cerute de supraviețuire (care constă din căutarea hranei, a adăpostului, hainelor și confortului), dar și de calif sau locțiitorul acestuia (al cărui obiect este satisfacția plănuită a nevoile materiale personale sau ale umanității). Implicarea activă pentru obținerea acesteia ocupă cea mai mare parte a vieții și consumă cea mai mare parte a energiei umane, oriunde și dintotdeauna. Face parte din a trăi. Supunerea față de legile morale, adică guvernarea după legile care interzic însușirea a oricărei părți ale unui bun fără consimțământul deliberat al celeilalte persoane implicate în tranzacție, este un o cerere imperioasă. Fără ea, viața omului coboară la nivelul animalic, al materialismului și al exploatării.

Dar chiar dacă fiecare cerință a legii morale a fost observată strict la fiecare pas și în fiecare etapă a procesului de obținere a averii, aceasta tot are nevoie de justificare la alt nivel. Acest aspect este reglementat de *zakat*. Dat fiind, atunci, că nu am încălcat nicio lege morală în obținerea averii mele, de ce islamul susține că această avere este ilegimită până nu o justific prin *zakat*?

Răspunsul este că dacă legile morale guvernează achiziția averii, atunci este nevoie de o altă lege pentru a guverna consumarea ei și/sau continuarea posesiei acesteia. Dacă nu ar exista alt scop al vieții noastre decât existența, niciun sens al existenței personale decât plăcerea, confortul și satisfacția care derivă din ea, nicio cerere nu ar trebui făcută posesorului averii. Politica de a lăsa lucrurile să se întâmple (să meargă de la sine) în ceea ce privește achiziția averii a fost concluzia

liberalismului politic. Politica nepăsătoare cu privire la consumarea averii este o caracteristică necesară hedonismului, utilitarianismului, eudemonismului și a tuturor teoriilor morale care definesc binele în termeni mondani sau relativi. Din moment ce islamul definește binele în termeni ale legilor absolute care se referă la voința și porunca divină, la un model transcendent care este ultimul scop al acțiunii morale, este necesară reglarea consumării și posesiei averii.

Dogma islamului în această privință este că averea, odată obținută, ar trebui împărțită cu alții, într-o anumită măsură. Este corespondentul cerinței de a face acte de caritate; și caritatea există de când ne știm. Dar asta cere islamul? Cu siguranță, reprezintă un act de caritate, răspunde islamul; dar este mai mult de atât. Binefacerea a fost întotdeauna privită ca o valoare morală superioară de toată omenirea. Proporția ei, precum și vizibilitatea acesteia, au fost lăsate la aprecierea celui care dăruiește. Adevărul, moralitatea ne-au învățat mereu că cu cât este mai mare partea pe care o împarți cu companionii tăi, și meritul va fi mai mare. Iisus a înălțat caritatea la ranguri morale mai înalte când a propovăduit că cu cât este mai pură motivația celui care oferă, cu atât este mai mare valoarea morală a faptei. Islamul este total de acord cu acest lucru, recunoscând învățăturile lui Iisus ca revelații de la Dumnezeu. Au numit instituția *sadaqah*, un derivat din actul de credință însăși, prin care omul îl recunoaște pe Dumnezeu ca fiind Dumnezeu.

Nicio religie sau lege morală nu a făcut caritatea obligatorie înaintea islamului, în sensul de instituționalizare și să însărcinarea cuiva să o perceapă, colecteze și să o distribuie. Este plăcut să existe caritatea ca idee morală. Dar care ar fi valoarea ei dacă ar rămâne o idee neobservată? Un ideal satisfăcător prin milionarii care dau câțiva bănuți săracilor de pe stradă? Un ideal a cărui respectare este supusă doar conștiinței unora, sau lui Dumnezeu în Viața de apoi, dar fără nicio reglementare din partea oamenilor pe această lume?

Aceasta este nevoia căreia islamul I se adresează prin instituția zekat-ului. Poți să dăruiești din averea ta oamenilor cât dorești, când dorești, cum dorești. Aceasta reprezintă *sadaqah* pentru care conștiința ta și Dumnezeu sunt singurii judecători. Dar nu poți să scapi cerinței de a da 2,5% din totalul averii tale unei instituții, statului Islamic, pentru a le distribui celor mai puțini fericiți, celor în nevoie. Prin urmare, islamul s-a gândit să prezeve valoarea morală a carității și să-i adauge o valoare morală egală zekat-ului sau a împărțirii averii. Scopul său este dual: să îl convingă pe bogat că dreptul său la avere este diminuat de dreptul celui alt la viață și subzistență și să asigure nevoiașii că oamenii nu vor fi indiferenți dacă observă că cineva are o problemă. O legătură de umanitate, de amicitie, de fraternitate îi unește pe cei săraci cu cei bogați. Profetul spune: „Oamenii sunt precum organele din corp. Când un organ suferă, întreg corpul îi răspunde pentru a respinge cauza suferinței.” Coranul a mers până acolo încât să citeze conștiința nevoii de auto-exersare altruistă a religiei în sine. „Cine este cel care neagă credința însăși? Este cel care îl respinge pe orfan, care nu se bucură să îi hrănească pe cei săraci. Rușine celor care observă ritualurile religioase, dar sunt insensibili față de partea morală a acestor ritualuri, și prin urmare față de nevoia de ajutor a celor nefericiți.” (Coran 107:1-7)

Capitolul VIII

SAWN (Postul)

Postul este un obicei religios vechi. A fost practicat de persoane simple și clare din timpul religiilor antice, dar și de evrei, creștini, hinduși și budiști. Deși scopurile diferă de la o religie la alta, există un acord general în privința faptului că postul este o pregătire personală pentru comuniunea cu divinitatea.

Islamul a recomandat tuturor adulților musulmani sănătoși un post riguros: abținerea totală de la mâncare, băutură și sex de la răsărit până la apus, zilnic, în fiecare zi din luna Ramadan, a noua lună calendaristică. Excepție de la această îndatorire fac copiii, persoanele suferinde sau care călătoresc. În asemenea cazuri, persoana respectivă nu trebuie să țină postul, dar poate să îl amâne pentru o altă perioadă, mai prielnică și mai liniștită înaintea următorului post de Ramadan.

Cu mult înaintea islamului, luna Ramadan a fost privită de arabi ca o lună sfântă. În timpul acestei luni nu aveau voie să ducă război sau să vâneze, aducând cu sine pacea neîntreruptă în timpul căreia călătoriile și transportarea bunurilor de-a lungul deșertului erau la adăpost de atacurile oricui sau al oricărui trib. Arabii au recunoscut Ramadan ca fiind luna de inventariere spirituală. De-a lungul acesteia, ei erau politicoși, doreau să regleze dispute și datorii vechi, să facă bine vecinilor lor. Cei mai sensibili dintre ei, din punct de vedere moral, se retrăgeau în temple sau în casele lor, pentru a nu fi deranjați din concentrarea lor și meditație. Înainte de însărcinarea sa ca profet, Muhammad avea obiceiul să se retragă la Hira în timpul lunii Ramadan, o peșteră în afara Mecca, unde petrecea mai multe zile meditănd. Soția sa obișnuia să îi trimită provizii zilnice printr-un servitor, știind că soțul ei era devotat complet venerării.

Islamul a continuat tradiția dedicării lunii Ramadan scopurilor religioase. Pe lângă post, tradiția islamică privește acțiunile morale și religioase din luna Ramadan ca fiind în special meritorii și îi roagă pe musulmani să sporească serviciul lor către Dumnezeu în această lună. Muhammad a primit prima sa revelație în luna Ramadan.

Islamul atribuie postului două scopuri; autodisciplină și solidaritate, compătimire față de cei înfometați de pe pământ. Am văzut că islamul repudiază mortificarea și ascetismul. În consecință, nu poate privi postul drept o negare a sinei, valoroasă prin și pentru ea însăși sau făcută de dragul lui Dumnezeu. Pentru că islamul nu crede că virtutea cere omenirii să își nege identitatea. Dumnezeu dorește ca omenirea să fie liberă, sănătoasă, împlinită și fericită. Sau cum ar spune filosofii, să mergi la dentist este o experiență dureroasă, cu siguranță. Nu o ducem de dragul de a ne duce dacă nu ne asumăm faptul că suferința este sfârșitul vieții umane. Ne ducem de bunăvoie, totuși, pentru sănătatea noastră și bunăstare, care sunt opusul suferinței.

Evident, nu putem nega că postul este greu, iar întrebarea este de ce îl impune islamul? Acesta este sensul în care trebuie să ne gândim la postul din luna Ramadan.

Autodisciplina din post este o nouă idee religioasă. Mâncarea și sexul, care sunt instinctele primare ale vieții și ale căror satisfacere este o cerință majoră a oricărui ordin social, sunt cele mai sensibile zone din viața omului. Nici o amenințare către alte aspecte din viața omului nu poate fi mai periculoasă sau importantă, mai predispusă să alerteze conștiința omului la maximum, cu excepția amenințării cu moartea însăși. Interzicerea mâncării și a sexului reprezintă o astfel de amenințare, prima asupra vieții individuale și ultima asupra vieții de grup. Abstenența voită de la mâncare și sex trezește conștiința morții iminente individuale sau a grupului și oferă o amplă oportunitate de a mobiliza conștiința și de a lansa în luptă, în apărarea vieții.

Islamul a prescrie abstenență totală de la mâncare și sex de la răsărit până la apus exact pentru a stărni conștiința, să ne facă să ne gândim la viață și moarte și să ne antrenăm individual pentru a rezista amenințării. Amenințarea asupra vieții individuale și a grupurilor trebuie să întâmpine rezistență; și musulmanii trebuie să învețe și să se antreneze în arta rezistenței. Răbdare, îndurare, perseverență, dârzenie în suferință și privare, acestea sunt calitățile pe care islamul caută încercă să le cultiveze prin post. Pe de altă parte, cele două aspecte, mâncarea și sexul sunt cele mai slabe puncte ale omului, din punctul de vedere al moralității și al virtuții. Aproape toate viciile și imoralitatea și-au făcut loc în lume exact prin intermediul acestor căi. Scopurile islamului sunt să învățăm să le blocăm când suntem puși în fața imoralității, să ne întărim individual împotriva tentației și casa ne devină impregnable din punct de vedere moral.

Din aceste motive, islamul privește postul ca pe cel mai bun exercițiu pentru arta controlului de sine și pentru disciplină. Pentru a face acest exercițiu roditor din punct de vedere pedagogic, islamul sugerează ca postul să fie întrerupt imediat la apus, chiar înainte de a performa *salah* de la apus. De aceea islamul privește fiecare zi din Ramadan ca un exercițiu nou și un proces care, dacă este dus la bun sfârșit la apus, poate să se încheie cu o celebrare, mâncare și bucurie, încât abstenența și exercițiul să înceapă din nou la răsărit, a doua zi. Puțină indulgență noapte, pare să se fi gândit Legistul, poate face ca abstenența de peste zi să fie mai efectivă ca exercițiu de control decât o negare continuă care poate deveni repede un obicei și prin urmare efectul s-ar dilua. Alternarea abstenenței cu indulgență în fiecare zi și noapte este mai convingătoare și eficace.

În lumea musulmană, luna Ramadan este întâmpinată cu bucurie. Oamenii țin postul și își schimbă literalmente expresia lor. Nu există perioadă mai bună pentru a crea legături sociale care să unească un musulman cu alt musulman. Noaptea, orașele musulmane și satele sunt vii, oamenii sunt împreună și veseli. Ca lucrurile să nu iasă de sub control și ca lecția moral-religioasă să fie prezentă în conștiință, islamul a gândit o rugăciune specială pentru nopțile de Ramadan, numită *tarawih*.

Ar fi ideal ca această *salah*, care este cel puțin la fel de lungă ca *salawat* (plural pentru *salah*) de peste zi, dacă ar implica recitarea întregului Coran în părți successive de-a lungul celor 29 sau 30 de zile din lună.

Sfârșitul Ramadan se încheie cu o ospăț numit *aid al-Fitr* (ospățul de încheiere a postului) pe care musulmanii îl celebrează printr-o rugăciune colectivă în

prima dimineață după Ramadan, și cu daruri, prin vizitarea rudelor și a prietenilor, prin mâncare și evenimente vesele. Hainele noi pentru cei tineri și bătrâni sunt imperative pentru *salah* în *aid al-Fitr*, care se ține în cât mai puține locuri pentru a aduce împreună cel mai mare număr posibil de musulmani. Bucuria banchetului reprezintă culminarea succesului moral din cadrul postului zilnic din luna ce a trecut. Dacă procesul lunii Ramadan a fost un succes în totalitate, petrecerea este binemeritată. Musulmanii și-ar fi dovedit abilitatea de a depăși forțele principale ale naturii, instinctele pentru mâncare și sex, în favoarea moralității și a religiei. După un Ramadan încununat de succes, musulmanii trebuie să se simtă mai capabili și mai pregătiți să își asume orice sarcină, orice îndatorire. Ca o plecăciune, ca un arc el a devenit mai pregătit, mai încordat pentru săgeată.

Al doilea scop al postului este solidaritatea cu cei înfometați, cei neputincioși de pe acest pământ. Nu există profesor mai eficient și elocvent decât experiența. Privarea este fără îndoială o constantă umană și cel mai mare necaz. Să ții postul Ramadan înseamnă să fii empatic cu modul de viață al celor necăjiți de pretutindeni. Pentru a însuși această lecție pe deplin, islamul recomandă să îți hrănești vecinul, în special pe cei săraci, în fiecare zi a Ramadan. Luna Ramadan a fost declarată luna carității, a altruismului, a dragostei din vecini și a bunătății. Este recomandat, pentru ispășirea personală, hrănirea a 60 oameni zilnic în Ramadan dacă postul este întrerupt în mod intenționat; și doi oameni în plus pentru a se revanșa dacă postul este ținut în alte zile dacă postul a fost întrerupt în mod legitim.

În final, se recomandă ca niciun musulman să nu participe la *salah* din timpul *aid al-Fitr* dacă nu și-a arătat caritatea extinsă față de cei săraci în noaptea anterioară. Aceasta este *zakat al-fitr* (actul de caritate de încheiere al postului). Cantitatea se recomandă a fi echivalentul a două mese din partea fiecărui membru al gospodăriei. Această măsură ajută să aducem bucuria festinului celor săraci și înfometați.

Filosofia postului ilustrează umanismul islamului și iubirea către lume. Postind, arta negării sinelui prin excelență, practică de asceți din toate religiile, a fost transformată într-un instrument de artă a propriei stăpânirii, care să conducă mai bine viața umană către scopul ei și pentru a lupta pentru lume și viață, dar ridicată la standarde mai înalte de nobilitate și virtuozitate. Amărăciunea negării, a morbidității proprii certificări și antagonismul vieții, spațiului, timpului și al acestei lumi a bărbaților și a femeilor, a mâncării și a sexului, sunt eliminate din practica islamică. Din postul său, musulmanul iese rafinat și curat, perfect pentru a-și asuma rolul său de locuitor, de propovăduitor și răspânditor al creației lui Dumnezeu.

Capitolul IX

HAJJ (Pelerinajul)

Pelerinajul este ultimul dintre cei cinci stâlpi ai islamului, îndatoririle religioase care constituie obligațiile fundamentale ale islamului. Prima, *shahadah* reprezintă „biletul de intrare” în islam, *salah* și postul sub obligatorii pentru toți musulmanii, excepție făcând cei care nu sunt capabili din punct de vedere fizic. *Zakat* este obligatoriu pentru toți cei bogați, fie că averea este posedată de cineva minor sau de un adult. Pelerinajul la Mecca este obligatoriu doar pentru un musulman adult care a câștigat averea necesară acestei călătorii, și-a plătit *zakah* din ea, și-a achitat toate datoriile către cei apropiați și și-a asigurat tot ceea ce este necesar celor care depind de el cât timp este plecat.

O data ce decizia a fost luată, pelerinajul începe cu multe festivități și pregătiri acasă. Când vine timpul pentru călătorie, toată comunitatea trebuie să meargă să-și ia la revedere de la pelerin și să îi ureze un pelerinaj acceptat de Dumnezeu. La sosire în Hijaz și înainte de a intra în Mecca cea binecuvântată, pelerinul renunță la toate hainele și podoabele sale, face o abluțiune de purificare și îi declară lui Dumnezeu *niyyah* sau intenția sa de a face acest pelerinaj. El are nevoie de două bucăți de bumbac sau lână necusute, una pentru a-i acoperi corpul de la brâu în jos, alta de la mijloc în sus, lăsându-i capul neacoperit. Prin urmare, el nu trebuie să-și tundă sau să-și taie părul, nu trebuie să-și taie unghiile, să nu poarte ceva care să-l deosebească de ceilalți. El poate, desigur, să își schimbe hainele cu unele curate de câte ori dorește. Femeile poartă rochii normale de forma unei robe lungi, care îi acoperă corpul din cap până în picioare, lăsându-i fața și mâinile expuse.

Acest fel de îmbrăcăminte este plină cu semnificații religioase. Pelerinul se află aici pentru a-și întâlni Creatorul Său. El procedează așa pentru a fi la fel cu celelalte creaturi umane ale lui Dumnezeu. Bogăția și clasa sa socială, puterea sa politică ca aristocrat, guvernator sau rege, cunoștințele sale, înțelepciunea și pietatea anterioară momentului acesta – niciuna dintre aceste calificări nu au voie să iasă în evidență. Toți oamenii sunt ființe egale în fața lui Dumnezeu. Distincțiile din istorie sunt șterse. Dumnezeu este Stăpânul tuturor în mod egal, Binefăcătorul tuturor și Judecătorul absolut pentru toți.

Pelerinii își încep ritualul prin vizitarea *al-Haram al-Sharif*, „sanctuarul nobil”. Ei trebuie să facă asta imediat ce ajung, fără a petrece mai mult decât minimum de timp necesar pentru a se așeza undeva și să își lase bagajele. La prima vizită, ei înconjoară Kabba de șapte ori recitând o *du'a* (invocare) lăsată de la profet și să facă o scurtă *salah*. Apoi, ei merg la Safa, de unde trebuie să acopere distanța până la Marwah de șapte ori, în amintirea experienței lui Agar, mama lui Ismail, de a căuta apă după ce a fost abandonată acolo cu copilul ei de Ibrahim, care a fost obligat să plece în altă parte, altă direcție și misiune. Agar a găsit în cele din urmă apă, despre care tradiția spune că a izvorât miraculos sub picioarele mici ale lui Ismael. Fântâna, numită *Zamzam*, încă oferă apă pe-

lerinilor, mulți dintre ei luând apă să o ducă rudelor lor de la distanță. A doua zi, pelerinii își încep călătoria către Arafat, o câmpie la câteva mile nord-est de Mecca unde campează. În prima zi petrecută la Arafat, pelerinii stau împreună și se roagă, de la prânz până la salah de la apus, adunându-se în locul exact unde Muhammad a stat pentru a spune predica sa de adio, din ultimul său pelerinaj, din anul 632 era noastră.

Apoi, pelerinii se îndreaptă spre Mina unde ei vor sacrifica un animal și îl vor da săracilor. Apoi, se întorc la Mecca, pe drum se opresc la *Jamrah* unde aruncă cu pietre în stâlpul care simbolizează metaforic condamnarea diavolului și ale căilor sale și reafirmă rezoluția lor de a nu ceda tentației. La sanctuarul din Mecca, ei repetă *al-Sa'y*, încojurarea Kaaba de șapte ori, așa cum au făcut la început și se leapădă de *ihram* lor sau de statusul sacral prin tăierea unghiilor sale și al părului și își îmbracă hainele lor obișnuite. Ei se unesc în cadrul altei sărbători mari, numită *'id al-Adha* (sărbătoarea sacrificiului) și să se pregătesc să viziteze *Medina al-Munawwarah* (orașul iluminat al profetului) pentru a-și arăta respectul față de Profet, cel care le-a transmis mesajul lui Dumnezeu și le-a condus viața către islam, el fiind înmormântat în moscheea din Medina. Ajunși în acest moment, ei se pregătesc să se întoarcă acasă. Rudele și comunitățile lor îi așteaptă să îi întâmpine de bun venit și cu rugăciuni ca pelerinajul lor să fi fost acceptat. Eșecul de a duce la capăt vreun ritual din timpul pelerinajului din cauza bolii, accidentului sau a morții, nu va invalida pelerinajul; dar neputința de a ajunge la Arafat ar putea să-l compromită. Atunci, este evident că ritualul acela este miezul și esența pelerinajului. Scopul său este simplu și este evident în invocarea pe care pelerinul o recită atunci, la fel ca și de-a lungul pelerinajului. Refrenul său este: *Labbayka Allahumma, Labbayka!* (La chemarea Ta, o, Doamne, vin). Dumnezeu i-a chemat pe oameni să-l recunoască pe Dumnezeu drept singurul său Creator și Domn, să îi asculte poruncile și să îl slujească. Întreg ritualul nu reprezintă altceva decât răspunsul afirmativ la chemarea divină.

De vreme ce pelerinul afirmă că recunoaște creația lui Dumnezeu, afirmând totodată că toți oamenii sunt creați și prin urmare egali în fața Domnului, atunci pelerinajul este cea mai mare și cea mai elocventă întrupare a universalismului și egalitarismului din islam. În prezent, în fiecare an, aproape 2 milioane de musulmani fac acest pelerinaj. De la pelerinajul de adio al lui Muhammad, de 1432 ori musulmanii s-au adunat pentru aceleași ritualuri, din cele patru colțuri ale lumii. Aici, natura umană dezbracă de orice înveliș se află în fața lui Dumnezeu, musulmani din toate rasele, clasele, culturile, oamenii, stiluri de viață, vin să afirme și să reînnoiască răspunsul lor supus și afirmativ la chemarea lui Dumnezeu. Niciun eveniment religios de nicăieri nu a fost vreodată mai spectaculos decât pelerinajul musulmanilor la Mecca. Niciunul nu a atras la fel de multă lume; și niciunul nu a exprimat scopurile sale religioase atât de evident și atât de reușit. A fost priveriștea care l-a convins pe Malcom X că rasismul său îndreptat spre negrii nu era răspunsul potrivit la rasismul împotriva albilor; că o identitate neagră care se afla în contrast cu creștinătatea anglo-saxonă era deșartă dacă nu includea supunere pozitivă față de Dumnezeu și a voinței Sale, față de *Shari'ah* (Legea).

Partea III

Alte sărbători musulmane

Capitolul X

ZIUA PROFETULUI

Vizita pe care pelerinul o face la Medina și la mormântul Profetului indică onoarea și stima pe care toți musulmanii o poartă Profetului. Se așteaptă de la musulmani ca ei să invoce binecuvântările lui Dumnezeu asupra lui oricând și oriunde este menționat numele lui. Asemenea invocații sunt făcute de nenumeroase ori pe zi, în fiecare zi; și salah include aceasta ca parte din rugăciune. Au existat mulți profeți înaintea lui Muhammad și mulți lideri carismatici care au câștigat dragostea și admirația oamenilor. Dar Muhammad a primit cea mai mare dragoste, onoare și respect din partea musulmanilor.

Cu siguranță, unii oameni au cerut, comandat atâta dragoste și onoare din partea aderenților lor încât aceștia i-au transformat în conștiința lor și i-au declarat divini. Practica aceasta era obișnuită în antichitatea clasică, dar și în India, China, Japonia și Africa. S-ar putea chiar sugera că există ceva în natura umană care tinde să asocieze orice care este perceput ca sublim cu divinitatea. Într-adevăr, oricât de mult a condamnat islamul această practică, unii dintre adepții Profetului au cedat tentației. În timp ce profetul era pe patul de moarte, unii au spus că el nu a murit, ci a fost ridicat la ceruri pentru a se alătura companiei lui Dumnezeu. Negarea mortalității sale a fost primul, dar pasul adecvat pentru apoteoza sa. La auzirea veștilor despre moartea profetului, Abu Bakr, cel mai apropiat prieten și un companion constant, a intrat în camera sa să se asigure de eveniment și a intrat în holul moscheii unde afirmația era rostită de nimeni altul decât de 'Umar. După câteva încercări politicoase, dar fără reușită, de a încerca să îl facă pe Omar să tacă, Abu Bakr s-a ridicat, l-a dat pe 'Umar la o parte și le-a spus musulmanilor adunați; „Dacă vreunul dintre voi l-a adorat pe Muhammad, aflați că el a murit. Dar dacă l-ați adorat pe Dumnezeu, atunci știți că Dumnezeu este etern și nu moare niciodată.” Acesta a fost un memento șocant și teribil pentru musulmani pentru a le aduce aminte că numai Dumnezeu este Dumnezeu, și doar el e nemuritor; pentru a le aminti că Muhammad nu este altceva decât un om, prea uman și muritor ca toți ceilalți. A fost ultima dată când musulmanii l-au sfidat pe Profet, ultima dată când l-au ridicat deasupra umanității.

Umanitatea lui Muhammad nu este un defect, ci reprezintă o sporire a meritelor sale mari. Ca om, el primește revelația lui Dumnezeu; și tot ca om a dat-o omenirii. Ca om, el a primit revelația de la Dumnezeu; și tot ca om a redat-o omenirii. Tot ca simplu om, el a înțeles revelația, a interpretat-o și a exemplifi-

cat-o prin viața sa. Revelația fiind voința lui Dumnezeu, cariera lui Muhammad nu ar fi fost instructivă dacă ar fi fost divină. Prezervarea umanității lui Muhammad este reprezentată de transformarea în norme a actualizării sale aduse aspectului religios. Pentru aceasta, musulmanii sunt foarte recunoscători. Ambiguitatea și greșeala au fost cei mai fatali dușmani ai omului, din punct de vedere religios. Dumnezeu a fost întotdeauna cunoscut de om, începând cu Adam. El a recunoscut întotdeauna ceva pe care l-a numit „religie” sau „moralitate”, sau ca pe ceva care „ar trebui” privit ca demn de actualizare și de a exista. Dar tot ce-a făcut a fost să se dea peste cap și să rateze punerea în aplicare al acestui trebuie divin pentru a-și atenua probleme de zi cu zi!

Islamul susține că din mila Sa, Dumnezeu a trimis un profet fiecărui popor în parte, încât toți profeții au propovăduit, esențial, aceeași lecție. Presupunând că Dumnezeu nu este un subiect supus schimbării, nici voința Sa ori conținutul tuturor revelațiilor, atunci acestea trebuie să fie aceleași. Nu ar fi Dumnezeu, dacă El este Atotputernic, Omniscient, și Transcendent și dorința Sa pentru om s-ar schimba din loc în loc sau de la o epocă la alta. Cu siguranță, modurile de supunere ale omului se pot schimba și s-au schimbat, dar nu acelea la care supunerea omului să fie răspunsul, și anume porunca divină.

Totuși, există un sens în care poruncile divine, în sine, poate că s-au schimbat. Acesta este cazul în care poruncă nu este o categorie imperativă referitoare la bunătate, justiție sau caritate, ci o prescripție despre cum ar trebui speciile, în cazuri concrete, să înfăptuiască bunătatea, justiția și caritatea. Legile religioase normative se schimbă într-adevăr; deoarece ele sunt dependente de situații concrete cărora li se aplică. Dar aceasta este o schimbare în cazul revelării, nu în substanță. Înaintea lui Muhammad, revelația constă și din substanța divină care include toate valorile și din cazurile care constau în legislațiile prescriptive determinate de relativitățile din istorie. Islamul declară că substanța revelațiilor din trecut este aceeași și își bazează afirmația pe inconsistența în schimbare a transcendenței divine. Recunoaște ceea ce istoria a furnizat ca schimbări cerute, dar care afectează numai modurile „cum” religia procedează, niciodată „ce” conține. Succesiunea profeților din trecut, explică islamul, a fost necesară fie din cauza situațiilor schimbătoare sau din cauza aberațiilor sau a înțelegerii greșite a substanței revelării.

Prin urmare, musulmanii nu susțin că Muhammad a adus ceva nou față de revelațiile profeților din trecut. Revelația sa este confirmarea toate revelațiilor anterioare. Mai mult, revelația lui Muhammad, Coranul, este neperisabilă deoarece Dumnezeu s-a declarat pe Sine protectorul și gardianul lui. Ca atare, musulmanii au răspuns prin a-l învăța pe rost, mii de persoane de-a lungul secolele, încât să nu fie posibilă dispariția sa de pe pământ. Ei au conservat limba arabă, cu toată gramatica ei, sintaxă și lexicografie, încât înțelegerea limbii în care a fost făcută revelarea să fie întotdeauna ușoară și posibilă.

Dar nu este subiectul Coranului schimbarea care afectează toate legislațiile scrise? Musulmanii susțin că Coranul este, în fapt, o declarație a sfârșitului religiozității, a revelației voinței divine. Ei nu neagă că Coranul include și niște legislație; dar ei susțin că acest element nu este la fel de important ca restul. Dintr-un total de 6236 de versete, abia 500 au caracter legislativ, restul reprezentând

îndemnare la pietate și virtute exprimate în termeni generali. Ei susțin că Dumnezeu nu va avea nevoie de o altă revelație, parțial deoarece el a pus în mână omului o declarație neperisabilă și definitivă a voinței Sale, Coranul, dar și pentru că El dorește ca omul să descopere și să elaboreze cum ar trebui ca dorința lui Dumnezeu să fie îndeplinită de acum încolo. Nu este un accident faptul că revelația Coranului nu este normativă în principal; este așa deoarece planul său divin transferă întocmirea legii omului, atâta timp cât principiile și valorile pe care legile normative le vor integra sunt acelea pe care Dumnezeu le-a revelat.

Trei concluzii importante reies de aici. Prima este aceea că nu mai este nevoie de un alt profet după Muhammad. Ceea ce necesită venirea altui profet – și anume, corupția sau pierderea revelației, sau schimbarea situației care cere o schimbare a normei – nu se poate întâmpla. Coranul este neperisabil; și legislația este datorică și prerogativul oamenilor. A doua concluzie este că Muhammad este ultimul dintre profeți, trimis nu unui popor, ci întregii omeniri. Ca un arhetip, aderent al religiei pe care el a primit-o de la Dumnezeu, Muhammad este un exemplu pentru islam, a cărui Sunna, sau al cărui exemplu concret este lege.

Muhammad nu este, prin urmare, simplul mesager care a transmis mesajul cuvântului Domnului Său. El a concretizat, particularizat, specificat și făcut mesajul divin să fie normativ. Dumnezeu l-a pregătit pentru această sarcină și oamenii săi nu au văzut nici o singură greșeală în comportamentul său. De aceea, Dumnezeu a spus în Coran că comportamentul lui Muhammad este exemplul prin excelență pentru emulația islamică. Prin urmare, doar două merite sunt ale lui, survenite prin puterea divină, și anume, transmiterea mesajului cuvântului Domnului și concretizarea acestuia în viața de zi cu zi. Ambele sensuri sunt amintite, articulate din nou și celebrate cu ocazia zilei sale de naștere.

În această zi, ca în fiecare zi, doar că mai accentuat, Musulmanii sărbătoresc venirea lui Muhammad. Sunna sau exemplul lui Muhammad au fost observate de acesta în multe evenimente zilnice. În această zi, musulmanul este atras, în mod special, de realizarea nevoii sale pentru această Sunna, a eforturilor mari pe care companionii Profetului, copiii lor, nepoții și strănepoții le-au făcut pentru a o păstra pură și nealterată, fie de interpretarea greșită intenționată sau de erori inconștiente. Nu au existat probleme mari în misiunea de preservare a textului Coranului, după cum am discutat deja. Limba și stilul său sunt atât de diferite față de spusurile lui Muhammad sau ale oricărui om încât nu îți trebuie mult antrenament ca să deosebești limba divină de cea umană. Dar limbajul lui Muhammad este într-adevăr uman. Examinarea tradițiilor autentice istorice ale Profetului a fost o sarcină care cerea mare atenție.

Pentru această sarcină, musulmanii au inventat un număr de discipline. O parte din ele se refereau la limbă. Alături de discipline precum gramatică, sintaxă, lexicografie, etimologie și filologie, redactare și estetică literară, toate fiind gândite inițial pentru a-i ajuta pe musulmanii care nu trăiau în deșert, pe cei care nu erau arabi și pe următoarele generații de musulmani să înțeleagă textul coranic, musulmanii au inventat și disciplinele responsabile cu critica textuală, a formei, a redactării, critica topicii și criticismul istoric pentru a examina hadisurile. Ei au creat și stabilit alte discipline noi, și anume biografia, istoriografia și analiza socială și personală, pentru a investiga adevărul naratorilor hadis-

rilor. Ei au stabilit canoane pentru critica internă a primelor și canoane pentru critica externă a ultimelor.

Misiunea lor nu era definitivă în mod absolut, chiar datorită naturii cazului. Prin urmare, ei nu aruncat ceea ce au descoperit ca fiind complet lipsit de autenticitate, dar s-au mulțumit să îl categorizeze ca atare, reamintindu-le cititorilor că Dumnezeu știe mai multe decât ei. Cercetările lor le-au permis să clasifice toate tradițiile desprinse din zicerile și faptele Profetului în funcție de gradul lor de autenticitate, în ordine descrescătoare. Primele dintre ele sunt cele care vorbesc despre o lucrare a Profetului pe care le-a propovăduit-o musulmanilor și apoi aceștia repetat-o de atunci. Aceasta era o sunna care îndeamnă la acțiune, despre care musulmanii credeau că este incapabilă de erori, considerând natura ei universală, publică și repetitivă. În al doilea rând, se aflau acele hadisuri de natură judiciară care avea consecințe publice și vizibile în istorie și ca atare au fost verificate prin fapte irefutabile din acea istorie. Pe locul al treilea se aflau acele hadisuri de natură morală sau religioasă care erau consistente în mod evident în Coran și erau menite să ilustreze sau să exemplifice ideile lui și indicațiile sale. Ultimele au fost hadisurile cele care erau creative, inovative ca direcție sau care spuneau ceva, dar care nu fusese raportat de alte națiuni sau tradiții.

Musulmanul privește sunna Profetului în aceste categorii. El este atent în a numi exemplul Profetului canonizat de Coran însuși prin *al-sunnah al-sahihah* (Sunna verificată) așa păstrând întotdeauna o ușa deschisă față de posibilitatea erorii umane; într-adevăr, pentru îndepărtarea erorii din preajma voinței divine, care doar singură este religie, imperativă pentru om.

Capitolul XI

MIGRAREA

Indiferent cât importantă ar fi ziua Profetului, musulmanii nu au crezut că ar fi începutul potrivit pentru calendarul Islamic. Trebuie ținut minte că Muhammad nu a fost primul profet. Înaintea lui, un număr mare de profeți au venit și au transmis același mesaj. Într-adevăr, ei l-au privit ca fiind ultimul, conform descrierii divine din Coran, ca și cum el ar fi „sigiliul” sau ultimul dintre profeți (Coran 33:40). Revelația pe care el adus-o, precum și revelațiile precedente, conțin același și întregul fond al voinței divine. Verbum dei, cuvântul Domnului, pe care l-a transmis este păstrat intact și întreg și prezența sa evidențiază că a fost nevoie de o nouă revelație. Voia lui Dumnezeu este neschimbătoare în substanță, nu este subiectul pentru vicisitudinile schimbării. Această substanță este corpul principiilor și al valorilor exprimate în Coran. Nu numai că musulmanii îndeplinesc foarte bine obligația de a prezerva Coranul în totalitate, învățându-l pe de rost, scris cu cea mai sublimă caligrafie în cele mai bune exemplare din cele care au fost produse vreodată de către arta conceperii cărților pe care ea singură le-a generat, fiind recitat zilnic din scoarță în scoarță

de mii și milioane de oameni din jurul globului, în mod public, dar Dumnezeu însuși a promis să îl păstreze intact pentru totdeauna.

Sosirea Profetului este, prin urmare, un indicativ al contactului cu divinitatea prin care El și-a făcut cunoscută voia față de omenire. De asemenea indică pregătirea pentru implementarea acestei dorințe prin exemplul Profetului. Prin urmare, întreaga semnificație a venirii este o problemă de economie divină, nu umană. Nu include, în mod necesar, începutul mișcării islamice în istorie. Calendarul Islamic a trebuit să aibă un alt început atunci.

Umar ibn al-Khattab, al doilea calif (12-22 AH, 633 – 644 era noastră) este cel care a stabilit că acest calendar islamic trebuie să înceapă din ziua emigrării Profetului (iulie 16, 622 era noastră), adică emigrarea sa în Medina. Raționamentul este simplu și clar. Islamul nu era doar o dispensare divină, nici una care să fie observată doar de oameni sau de o singură persoană, ci una care să reprezinte un ghid complet pentru toată comunitatea, tot statul și pentru ordinea mondială. Când s-a lansat pe acest drum cosmic? Nu de ziua de naștere a lui Muhammad! Nici în prima zi a revelației când profetul însuși nu era prea sigur de ceea ce se întâmplă! Nici cu ocazia emigrării unora dintre companionii Profetului în Etiopia, pentru că fuga lor a fost aceea a unor refugiați! S-a lansat odată cu emigrarea Profetului, sau chiar a doua zi după, când el a proclamat înființarea statului Islamic și a lansat islamul drept mișcare mondială și misiune cosmică.

A fost necesară o asemenea lansare necesară pentru religie? Nu a fost un accident istoric sau o urmărire deliberată a oamenilor și prin urmare, un deziderat uman?

Nu, răspund musulmanii. Implicarea în istorie a fost esențială pentru islam și rolul său final. Islamul spune că pietatea, spiritualitatea și fericirea religioasă sunt în van și goale dacă sunt menite doar subiectului lor. Ideea se discerne clar în târâmul moralității. Este posibil să ne gândim la etica intenției unde binele, sau valoarea, este definit în termenii stărilor psihice ale subiectului, adică, de către determinanții voinței sale din momentul său personal. Așa ar trebui să fie etica subiectivă a cărui ultim judecător pe pământ este propria sa conștiință, din moment ce conștiința penetrează până la cele mai adânci straturi personale ale conștiinței unde ultimatul motivează restul. De exemplu, ar fi opusul eticii consecințelor sau al unui utilitarianism care definește binele și deci meritul etic al faptei, în termeni externi, evidenți, ai avantajelor măsurabile în spațiu și timp pe care îi generează. Cuprinzând o asemenea religie, în totalitate, islamul nu este o religie personalistă, subiectivă, precum a fost înțeles a fi creștinismul în cele mai multe cazuri de-a lungul celor douăzeci de secole ale sale de existență. Este, mai degrabă, o mobilizare a omului de a intra în istorie, de a se amesteca în procesele ei, de a-i reorienta forțele și ca atare, oamenii și natura spre regândirea și remodelarea cosmosului după calea, după modelul pe care Dumnezeu l-a revelat. Musulmanul înțelege că vocația sa este exact aceasta: de a pătrunde în istorie și să remodeleze lumea.

De vreme ce nimic din creație nu este sacru, sacru fiind doar Dumnezeu, care se află în afara celor create, tot ceea ce este creat este necesar în mod egal, valoros și pertinent pentru sarcina care este definită de termenii khalifah sau

locuitor, mesager al lui Dumnezeu pe pământ. Acele religii care au despărțit lumea în sacru și profan, au sfârșit prin a împărți și viața omului după aceste criterii. În viziunea lor, religia este relevantă pentru o zi, dar nu pentru cealaltă; relevantă pentru adorarea în biserică sau templu, dar nu în afara lor; la vârste înaintate, dar nu la tinerețe; pentru fapte personale, dar nu pentru economia generală și comportamentul social; pentru comportamentul dintre vecinii, dar nu pentru deciziile sau acțiunile statului.

Toate acestea sunt implicate sărbătorii hijra de către musulman. Pentru el reprezintă o aducere aminte a anului care s-a încheiat și începutul altuia. Este un moment de inventariere, dar nu raportat la viața personală, ci la viața publică unde subiectul este islamul ca mișcare mondială, ca importanță pentru stat. Cât de aproape este mișcarea mondială pe care Profetul a lansat-o în Medina de a atinge obiectivul dat de Dumnezeu? Cât de departe se află de includerea și mobilizarea umanității? De la a transforma acea umanitate în monumente de genialitate, eroism și sanctitate? De la a transforma natura în paradis?

Capitolul XII

ISRA' și MI'RAJ

Fiind cele mai tânără religie din lume și născută în leagănul civilizațiilor vechi, a iudaismului și creștinismului, islamul nu poate să omită relaționarea cu aceste religii. Teoriile lor asupra profeției deja obligă islamul să recunoască revelațiile profeților ebraici, precum și pe cele ale lui Iisus, ale cărui amintiri erau vii. Coranul menționează mulți dintre acești profeți, șii îi acordă atenție în special lui Avraam, Iacob, Suab, Moise, David, Solomon, Iona și Iisus, Ei și adepții lor sunt identificați drept *hanifs*, adică persoane care nu sunt nici evrei, nici creștini, nici aderenți ai religiei meccane, și totuși sunt foarte respectați pentru moralitatea lor înaltă, pentru viziunea lor religioasă și spiritualitate. Prin urmare, islamul a fost nevoit să specifice cum se relaționează cu ele, cum se poziționează față de ele.

Pentru început, se identifică cu acei *hanifs* al căror conducător a fost identificat cu Avraam. *Hanifs* erau arabii care au transmis întreaga moștenire a conștiinței religioase semitice, de la Lipit-Ishtar până la Sargon și Hammurani, până la Avraam și Moise și în sfârșit, până la Iisus. Fără îndoială, rândurile lor erau înțesate de acei refugiați care au fugit de persecuția din Palestina, Iordania și Siria, unde religiile locale erau adeseori în conflict cu privire la ceea ce era considerat a fi iudaism ortodox sau creștinism ortodox. Religia de stat a lui David, versiunea de după exil, canonizată de Ezra și Neemia, versiunea literală legalistă a fariseilor, macabeilor și

școlile rabinice, toate acestea nu s-au înființat fără a produce valuri recurente de dizidenți, unii dintre aceștia găsind refugiu printre arabii cu care împărțeau aceleași afinități. De asemenea, în creștinism, neînțelegerile bisericilor despre hristologie aproape au dus la exilul sau / și persecutarea unor

aderenți. Ar trebui menționați câțiva evrei refugiați care au scăpat de elenizarea forțată a moștenitorilor lui Alexandru, și a refugiaților creștini care au scăpat de persecuția romanilor și a evreilor. Acest lucru se sprijină și pe faptul că „*hanif*” este formă arabă pentru termenul aramaic „*hanepai*” care înseamnă eretic, respins sau separatist, care reprezintă exact ceea ce acești refugiați ar fi din punctul de vedere al religiozității. Pentru că este imposibil ca orice refugiat de o altă religie față de aceea a arabilor să aleagă să caute refugiu la ei, decât dacă niște arabi deja aveau aceeași religie sau rezonau cu aceasta. Este posibil ca rândurilor acestor *hanifs* nativi să fi fost înmulțite de acei emigranți care de-a lungul timpului au fost acomodați și arabizați.

Identificarea islamului cu acești *hanifs* a fost totală. Din punct de vedere etnic ei erau priviți ca avându-l pe Avraam ca strămoș, și l-au identificat pe acesta ca fiind primul *hanif*. *Hanifs* nu aveau o scriptură, fapt care a facilitat identificarea islamului cu oricare dintre ei. Cu ceea ce era cunoscut despre religia lor printre meccani, islamul a fost de acord fără ezitări. Asta includea monoteismul, transcendența Dumnezeirii, universalismul și o strictețea moralității valorilor cavalești, a pietății și valorilor umanitare.

Iudaismul și creștinismul erau un caz diferit. Fiecare dintre ele reprezenta o instituție cu continuitate, cu propria scriptură, propria conducere și instituții. O parte din doctrinele lor era adevărată și autentică și prin urmare, era acceptabil să te identifice cu ele. Alte părți exprimau viziuni străine față de întreaga tradiție semitică și prin urmare au fost considerate a fi opuse diametral islamului. Critica Coranului îndreptată spre aceste religii a aparținut perioadei meccane a revelației când musulmanii nu aveau nici o relație cu alți oameni de religii cu excepția celor din Mecca. Critica islamică a celor două religii este independentă de amestecarea socio-politică a musulmanilor cu evreii sau creștinii. Islamul nu se ferea să proclame continuarea sa față de ambele, identificarea esențială cu ambele. Le recunoaște drept religii legitime a căror sursă primară este Dumnezeu. Dar le-a criticat scripturile fără milă

deoarece au fost modificate foarte mult, ajungând să conțină multe minciuni inventate de om alături de revelația originală și acolo unde a găsit respectul aderenților față de indicațiilor celor două religii care au deficiențe sau sunt pur și simplu insuficiente. Procedând așa, islamul atinge două probleme: s-a poziționat de aceste religii ca membrii ai unei familii a cărei sursă este unul și același Dumnezeu; și s-a distanțat de distorsiunile lor umane prin invitarea propriilor aderenți să gândească și să supună criticii Vechiul și Noul Testament.

Isra al-Miraj sărbătorește descoperirea de către islam, că acesta este una cu iudaismului și creștinismului, fapt reprezentat de istoria Ierusalimului pe care Profetul l-a vizitat în mod miraculos într-o singură noapte și prin discursul său cu profeții lui Dumnezeu când el a fost ridicat din Ierusalim spre cer, în aceeași noapte. Evident, o călătorie de o noapte către orice oraș aflat la distanță ar fi miraculos. Raiul, însă ar putea fi atins din orice localitate de pe pământ. Atunci de ce a fost ales Ierusalimul? În mod evident deoarece orașul era capitala religioasă a iudaismului și a creștinismului, și reședința profetului, cu care islamul a căutat să se identifice. Deja, musulmanii se întorceau spre nord, către Ierusalim, pentru a se ruga.

Tradiția a scos la iveală detalii evenimentului așa cum au fost spuse de Profet. El a fost trezit noaptea de îngerul care, cu multe ocazii anterioare, i-a transmis revelația. Îngerul i-a adus un armăsar special pe care Profetul a încălecat. Atunci, calul a zburat prin spațiu, dar i-a permis Profetului să recunoască călătorii de pe drum și caravanele lor. Odată ajuns în Ierusalim, Profetul și-a priponit calul său la „zidul plângerii” învecinat cu al-Aqsa și de la piatra de sub „Domul Stâncii” s-a înălțat către rai unde a condus în rugăciunea către Dumnezeu și preamărire pe toți profeții strânși să îl întâlnească. Dumnezeu l-a instruit pe Profet să instituie rugăciunea în islam. Ulterior, el a fost condus într-un tur al raiului și iadului, povestirile musulmanilor devenind sursă pentru multe ipoteze romantice sau speculative despre rai în islam sau în vest. Ar trebui să amintim aici că Divina Comedie a lui Dante a fost o adaptare creștină a acestei teme islamice. Celebrând *al-Isra* și *al-Mi'raj*, musulmanii sărbătoresc unirea tuturor profeților, și prin urmare, a tuturor religiilor, în special cele asociate cu Ierusalim și din zonele din împrejurimi. Un loc foarte special printre profeți le-a fost acordat lui Avraam, Moise și Iisus, fondatorii celor trei curente principale din familia semitică a religiilor.

Partea IV

Familia Musulmană

Capitolul XIII

FEMEIA

Femeia, în islam, a fost creată de Dumnezeu pentru a fi partenerul bărbatului. Creatorul a integrat atât în femeie, cât și în bărbat, o corespondență mutuală, în-cât fiecare să găsească chintesență și mulțumire în celălalt. Coranul numește bărbatul și femeia a fi un „ornament” unul pentru celălalt, simbolizând apropierea reciprocă (Coran, 2:187 – ce este fizic și continuu mai aproape de om decât hainele sale?) și independența lor mutuală. În ceea ce privește îndatoririle religioase, islamul a făcut ambele sexe egale, în mod absolut. A dezlegat femeia de îndatoriri atunci când ea este în timpul menstruației, însărcinată sau când se recuperează după nașterea unui copil. Pentru prima dată în istoria umană, femeii i s-a acordat de către Dumnezeu o personalitate legală autonomă și lipsită de controverse, cu drepturi civile complete. Aspirația cea mai înaltă a mișcărilor pentru eliberarea femeii a fost atinsă de islam în 625 era noastră.

Ca o persoană juridică completă, femeii adulte i se acordă acest titlu de către islam pentru a-l păstra pentru totdeauna; pentru a avea, pentru a păstra și pentru a vinde proprietăți mobile și imobile după cum îi place, în deplină libertate. Consimțământul ei deliberat trebuie luat în calcul cu privire la fiecare tranzacție care o implică, chiar dacă este vorba de cea mai mica proprietate a ei, de cultivarea pământului ei sau în special când este vorba despre căsătoria ei. Ea nu poate fi forțată să facă nimic. Excepție face cazul în care ea este minoră și prin urmare este dependentă de părinții ei sau de tutori sau cazul în care ea a numit o terță persoană care să fie avocatul sau reprezentantul ei, ea are dreptul să își exerseze drepturile ei în persoană pentru ca tranzacția să fie validă din punct de vedere legal.

Femeia, în islam, nu este sursa răului. Ea nu l-a tentat pe Adam; nici diavolul, nici diavolul, fie ea fizică sau morală nu a venit în lume prin ea. Povestea din Coran despre Adam și Eva nici măcar nu menționează actul de nesupunere al Evei. Actul de neascultare nu a fost sexual; nici nu a avut legătură cu „copacul cunoașterii”. Urmărirea acumulării de cunoștințe este o îndatorire supremă în islam, nu ceva malefic. Coranul spune că atât Adam și Eva au fost alungați din Paradis; dar menționează că ei s-au căit și că Dumnezeu i-a iertat. Deci, nu există „cădere” în islam și nici un „păcat originar” care să rezulte de aici, sub nicio formă. Condamnarea femeilor de către Sfântului Paul ca fiind vehicule prin care moartea vine în lume, fie fizică sau de ordin moral, este total absentă în islam.

Femeia, este prin urmare inocentă. Ea este pozitivă, cea care consolează, o sursă de fericire și împlinire pentru bărbat, așa cum bărbatul este pentru ea.

Pentru musulmani, sexul nu este o problemă deloc; este natural precum mâncarea și băutura, creșterea și moartea. Este creat de Dumnezeu, binecuvântat de El, instituit de Dumnezeu. Nu este împovărat de vină; ci, ca și femeia însăși, este inocent. Coranul a interzis celibatul și Profetul a înnobilat căsnicia prin faptul că prin faptul că a făcut-o sunna, sau prin exemplul personal, și prin urmare, normă pentru fiecare femeie sau bărbat musulman. Ca orice altceva care trăiește sau are legătura cu viața pe pământ, islamul a ratificat actul sexual dintre bărbați și femei ca act de pietate, virtute și fericire.

Din moment ce femeia nu mai este o proprietate personală, ci o personalitate juridică completă, actul sexual cu aceasta nu poate reprezenta o aventură oarecare, dar trebuie făcut în primul rând cu acordul ei și în al doilea rând cu responsabilitate. Promiscuitatea sexuală este condamnată vehement deoarece, prin definiție, este o violare a responsabilității din partea ambelor părți.

Relațiile bărbat-femeie trebuie să fie ordonate și guvernate ca cererea etică a responsabilității să fie respectată. În final, islamul a oferit un întreg sistem de reguli care să guverneze aceste relații; deoarece crede că relațiile bărbat-femeie nu trebuie lăsate la voia întâmplării, nici la aranjamentul altora, cum ar fi în cazul minorilor unde sexul este irelevant din moment ce este o problemă de adulți. Căsătoria în sine, ca instituție, este privită de islam ca nimic altceva decât o încuviințare solemnă cu recuzita etică a responsabilității. Dacă condamnă un act sexual în afara căsătoriei ca pe o crimă, nu se referă la actul în sine, ci la actul violării responsabilității.

Poate fi dificil să înțelegi de ce islamul privește actul sexual între adulți necăsătoriți ca iresponsabil. Furia și focul pasiunii poate să vorbească persoanele în fața responsabilității. Dar o prezență de spirit mai stăpână pe sine arată întotdeauna că în relațiile bărbat-femeie există o parte fizică, o latură emoțională, dar și o parte spirituală; deși conexiunile adultere sunt împlinite doar într-o privință dintre acestea, în special în cea fizică; dar acesta face parte, de multe ori, din costurile începutului unei laturi emoționale de lungă durată, și întotdeauna cu prețul laturii spirituale deoarece partenerul din adulterat este sigur persoana care se folosește de cealaltă sau îi permite celui alt să o/îl folosească ca pe un obiect. Când o persoană se privește pe el sau ea, dar și pe cealaltă persoană ca pe un sfârșit, cu siguranță el sau ea ar trebui să fie de acord să transforme relația în căsătorie. Din moment ce căsătoria în islam este un contract civil, nu o ceremonie, prin care partenerii își proclamă planul lor în libertate și responsabilitate, de-aici înainte se privesc ca petrecându-și restul timpului împreună, nu doar mijloace prin care să obțină ceva. Atunci, haideți să ne referim la legile căsătoriei.

Capitolul XIV

CĂSĂTORIA

Căsătoria, în islam, nu este o taină religioasă. Nu este o legătură făcută în ceruri, ci una chiar pe pământ. Ca toate legăturile umane, ea se poate anula. Ea reprezintă un jurământ sau un contract prin care partenerii își reglementează relațiile lor mutuale. Ca orice alt contract, are câteva constituenți sau dispoziții

necesare. Dacă acestea sunt satisfăcătoare, contractul poate să conțină oricare alte dispoziții pe care cei doi partenerii sunt de acord să le includă în acesta. Cei doi trebuie să fie doi adulți care consimt în totală libertate pentru a se căsători. Minorul poate fi căsătorit de părinții lui sau ai ei, dar el sau ea are dreptul deplin, când ajunge la maturitate, de a consuma căsătoria sau de a respinge contractul. Chiar dacă căsătoria a fost deja consumată, islamul dă dreptul fiecărui partener, când devine adult, să dizolve căsătoria dacă ei doresc.

A doua cerință este ca contractul să conțină specificații despre două tipuri de zestre, ambele impuse bărbatului și plătite femeii. Prima trebuie data și primită înainte de consumarea căsătoriei. Aceasta constă, de obicei, în daruri sub formă de bijuterii și haine care devin proprietatea personală a femeii și prin urmare nu pot fi înstrăinate fără acordul ei. A doua este ipotetică și se aplică doar dacă căsătoria se termină cu un divorț. De vreme ce divorțul este posibil în islam pentru bărbat prin repudiere, a doua zestre este „polița de asigurare” a femeii împotriva unui comportament iresponsabil din partea bărbatului.

Al treilea constituent al contractului căsătoriei islamice este prezența a doi martori și atestarea acestora cu privire la conținutul sau termenii acestuia. Contractul nu este valid decât dacă este public deoarece atunci când angajamentul este făcut în fața altora, există mai multe șanse ca acesta să fie respectat.

Pe lângă cele trei componente, părțile implicate în contract pot adăuga condițiile pe care le doresc, cu condiția să respecte legile morale. Un contract de căsătorie poate stipula stilul de viață la care bărbatul sau femeia este îndreptățit. Poate menționa că respectiva căsătorie va fi monogamă prin stimularea faptului că se va încheia (și va intra în vigoare cea de-a doua zestre) dacă soțul se va mai căsători o dată.

Islamul permite divorțul. Divorțul poate avea loc prin repudierea solemnă de către bărbat, dar legile cer că această repudiere să fie făcută de trei ori pentru a se aplica. Se cere ca după prima și a doua repudiere, să aibă loc consilierea matrimonială și arbitrarea, de către rudele apropiate sau de către alții numiți de soț sau soție, pentru a se încerca să se rezolve disputa și pentru a restaura armonia în cuplu. La a treia repudiere, divorțul devine final, deși Dumnezeu l-a numit a fi „cel mai urât”. Pentru a preveni comportamentul iresponsabil și nonșalant al soțului, islamul a decretat că niciun bărbat care divorțează de soția lui nu poate să se recăsătorească cu ea decât dacă femeia nu se căsătorește cu al bărbat și apoi divorțează de el. O asemenea căsătorie reprezintă o umilință pentru amândoi, iar regula sa acționează ca o altă piedică, după a doua zestre. Soția poate să divorțeze prin decizia unui tribunal, nu prin repudiere. În acest caz, ea trebuie să prezinte în fața tribunalului un motiv legal pentru divorț cum ar fi o boală contagioasă, absența îndelungată, impotența, cruzimea, adulterul etc. Un divorț acordat de tribunal este întotdeauna final.

Islamul permite, de asemenea, poligamia. Un bărbat se poate căsători cu mai multe femei. Sunt situații în viața omului când cea mai bună soluție poate fi un aranjament poligam. Și pot fi situații în care numărul femeilor îl pot depăși pe cel al bărbaților în societate, situații în care femeile văduve sau divorțate, adeseori cu copii și fără sprijin, pot găsi aranjamente poligame care să le ofere mult mai multă fericire decât dacă ar fi pe cont propriu. Căsătoriile multiple ale Profetului în Medina, după moartea primei lui soții care i-a dăruit toți copiii săi

și l-a făcut fericit mai bine de un sfert de secol, au fost de acest fel. O văduvă refugiată cu cinci copii pe care nimeni nu o dorea, o femeie divorțată a unui fost sclav pe care toată lumea era prea mândră ca să o abordeze, o matroană bătrână ale cărei rude a vrut să le împace, etc. – acestea erau femeile cu care el s-a căsătorit mai târziu. Oferindu-i femeii personalitatea juridică completă și drepturi civile, libertatea completă pentru a stabili termenii căsătoriei ei și o „poliță de asigurare” împotriva divorțului ale cărui „rânduri goale” pot fi scrise doar de ea, islamul poate fi numit cel mai bun „prieten” pe care femeia l-a avut vreodată.

Pe lângă aceste dispoziții legale, islamul a impus o întreagă gamă de norme etice. Femeile trebuie tratate cu dragoste și blândețe deoarece sunt un dar de la Dumnezeu. Lor le aparțin toate drepturile acestea, în aceeași măsură ca datoririile care le revin. Ele trebuie să își păstreze castitatea, să conducă casele lor și alături de soții lor să implementeze cele mai înalte porunci, indicații ale statului și societății islamice.

Capitolul XV

FAMILIA EXTINSĂ

Este posibil ca unele femei să nu încline spre viața de familie și fericirea indicată de islam. Unele femei au înclinație către diferite tipuri de carieră, pentru artă, știință sau alt tip de productivitate care nu este asociată cu viața domestică. Această nevoie nu este nouă. Nu a început cu revoluția industrială care a eliberat femeia de casa ei pentru a lucra în birouri și fabrici. Nevoia este veche de când există omul și a ridicat probleme înainte ca serviciul, cariera să scoată femeile din casă. Totuși, problema des întâlnită este că femeia care este legată de carieră vrea să aibă un mariaj, casă și copii precum și o carieră și crede că aceste două aspecte sunt ireconciliabile.

Pentru a scăpa femeia de nevoia de a avea o carieră pentru a se susține, islamul prescrie ajutor pentru femeie, fie că este minoră sau adult, din partea celei mai apropiate rude masculine, ca ea să se afle la același nivel cu el. Această regulă nu se suspendă decât atunci când ea se căsătorește. Atunci, sarcina devine responsabilitatea soțului. Dacă divorțează sau rămâne văduvă, regula rămâne valabilă, cu excepția cazului în care ea este însărcinată sau are în grijă un copil. În acest caz, „soțul” ei este obligat prin lege să o ajute, pe ea și copilului ei, timp de doi ani după naștere. Deoarece ea este atât de bine îngrijită toată viața ei, islamul spune că femeia va moșteni doar jumătate din cota bărbatului.

Totuși, sunt femei pentru care această garanție economică nu este suficientă. Unele femei sunt creative și creativitatea lor poate cere ocupații externe pentru împlinirea personală. Dacă ea este singura femeie adultă dintr-o familie, fie cariera ei sau casa ei trebuie să suporte prețul. Una dintre cele două trebuie să cedeze. De asemenea, ea le poate avea pe ambele, doar într-o succesiune logică, copiii și casa în prima perioadă a vieții de familie și cariera mai apoi. Dar absența lungă din procesul de învățăre și vârsta înaintată este posibil să fi distrus deja

șansele ei pentru o carieră creativă măreață. În acest caz, ea probabil va fi în stare doar să lucreze ca secretară, asistentă, vânzătoare sau într-o fabrică. Dacă ea s-ar ocupa de carieră în prima parte a vieții sale, copiii ar avea de suferit; și fericirea căminului, de asemenea. Casa nu este doar un dormitor și o bucătărie. Pentru a se împlini, oamenii au nevoie de frumusețe, o casă plăcută unde frumusețea ambientală să se îmbine cu conversații plăcute și activități frumoase. Nu este posibil așa ceva unde în case unde ambii părinți lucrează. Asemenea părinți nu vor fi pregătiți să dăruiască unuia altuia chintesența de care are nevoie fiecare.

Altfel ar sta lucrurile dacă în casă ar trăi și alți adulți, dacă casa ar cuprinde o „familia extinsă. Părinți, surori și frați, bunici, unchi și mătuși, ar da casei unei femei de carieră toată grija de care are nevoie fără ca ea să se simtă obligată sau inutilă. Deoarece casa aparține în mod egal tuturor. Dacă ea are un copil, dragostea și atenția rudelor este o binecuvântare din cauza relației de sânge. Asta nu înseamnă că o împiedică cineva să aibă grijă de lucrurile de care este responsabilă în casă sau de întreaga casă, nici să nu aibă grijă de copii după ce termină orele de muncă. Ideea este că în absența ei, casa nu rămâne neîngrijită sau în grija unor servitori străini; și copiii nu lăsați pe internet, în fața televizorului, cu o bonă sau la grădiniță.

Mai mult, varietatea de caractere și personalități, de stări și temperamente dintr-o casă cu o familie extinsă, oferă fiecăruia oportunitatea de a face ce dorește în compania celor care îi iubește cel mai mult. Fie că stare ei sau a lui este una de bucurie, de tristețe și deprimare, de conversație prietenoasă sau meditație, de muncă grea sau odihnă, de o plimbare sau de a sta tete-a-tete, soțul, soția, fiul sau fiica ar putea găsi oricând pe cineva din familia extinsă care să i se alăture. Dacă starea este una de izolare și retragere, și aceasta este permisă fără grija de a ofensa sau fără sentimentul de vinovăție, pentru că oamenii în cauză sunt cei dragi, sunt rudele noastre apropiate. O asemenea companie este absolut esențială pentru sănătatea personală și pentru cea socială. Oamenii au nevoie de dragoste, sfaturi, companie și grijă altruistă la fel de mult cum au nevoie de mâncare și aer. Intimitatea totală poate fi obținută doar cu prețul singurătății și nu merită. Consecințele singurătății depășesc satisfacția pe care intimitatea o oferă uneori.

Nu numai că familia extinsă creează cariere în afara casei, precum și în interior atunci când cariera este executată și posibilă de acasă, dar face toată societatea mai sănătoasă. Familia extinsă este garanția împotriva bolilor psihice și aberațiilor de tot felul. Islamul nu a recomandat-o doar ca pe un bine. Acesta a sprijinit-o prin legi. Fiecare om aflat în nevoie, dispune islamul, are dreptul la sprijin din partea celei mai apropiate rude de-a sa. Pe lângă asta, spune că moștenitorii legali a unei persoane nu sunt doar copiii și soția, ci vin din ambele părți, părinți care se află încă în viață și bunici, toți nepoții și copiii lor. Toți acești membri ai familiei sunt uniți prin dragoste, dar și prin lege.

Partea V

Muncitorul Musulman

Capitolul XVI

ADMINISTRAREA NATURII

S-a spus mai înainte că omul a fost creat pentru a fi trimisul lui Dumnezeu sau locțiitorul lui pe pământ; asta înseamnă că se așteaptă ca el să transforme lumea din ceea ce este în ceea ce ar trebui să fie. Am spus de asemenea că dorința lui Dumnezeu în natură este împlinită în mod necesar prin lucrările legii naturale. În sfârșit, să ne reamintim că în Coran, Dumnezeu a declarat că totul ceea ce este creat este conceput și/sau regândit pentru a aduce fericire omului și pentru a-l conduce spre împlinirea sa.

De aici decurge ideea că natura nu este un dușman. Nu este o forță demonică care provoacă omul și îl incită să o cucerească sau să o supună. O asemenea viziune aparține acelor religii ale căror cosmologii fac lumea un zeu, fie bun sau rău, și cel mai adesea rău. Asemenea zei, sau forțe htoniene, trebuie potolite, dacă nu supuse sau manipulate pentru a lucra în avantajul omului. Islamul privește natura ca inertă și neutră, o mare binecuvântare pozitivă, ale cărui bucurii sunt plăți în avans din recompensele din Paradis. Aceasta este un cosmos ordonat creat de Dumnezeu ca scena pe care omul trebuie să săvârșească faptele sale bune, gândită perfect și echipată de Creator după cele mai bune măsurători, cea mai bună formă, cel mai bun model și prin urmare, lipsită de greșeli. În natură, întâmplările au loc în conformitate cu legile naturale, adică prin voința Domnului. Ca atare, totul este ordonat. Dar ordinea sa depinde de Creatorul său a cărui voință o urmează. Această voință nu este un capriciu; Coranul o descrie ca eternă și neschimbătoare. Prin urmare, ne putem încrede că determinarea cazuală în natură poate funcționa. Această încredere, care este baza ordinii din natură, reprezintă o funcție a stăpânirii omului/viceregenței omului. Deoarece dacă omul trebuie să se descurce în natură, sistemul trebuie să fie de încredere, capabil să primească amestecul eficace al omului pentru producția unor rezultate predictibile și date. Altfel, dacă eficacitatea cauzală umană nu poate fi încredințată să producă rezultatele așteptate, scopul este distrus și o dată cu el, numirea divină de a fi locțiitor.

Musulmanii au privit natura conform aceste principii ca pe o carte deschisă, o a doua revelație de la Dumnezeu, pe care oricine ar putea să o citească dacă a cultivat disciplină și cunoștiințe. Coranul, au susținut ei că este mai ușor de citit. Afirmațiile lui despre dorința lui Dumnezeu este directă și elocventă. Natura, pe

de altă parte trebuie să fie „tratată” pentru a-și revela secretele ei, legea ei, prin investigare științifică și experimente. Dar cu puțină pregătire, adevărul ei este la fel de public precum cel din Coran.

Acestea explică de ce arabii din Peninsula Arabă, care nu au dezvoltat nicio știință pe care o putem menționa, se bazează pe moștenirea științifică a antichității clasice cu atâta entuziasm încât în jurul anului 700 e.n., un manuscris de chimie sau botanică ar fi călătorit din Persia de est până în Alexandria și s-ar fi cumpărat cu o mie de galbeni. Prin anii 800, nu a mai rămas nimic din reușitele filosofice și științifice din antichitate, dar ele erau deja cunoscute bine și stăpânite de musulmani. Gradual, aceasta a dus la presuposițiile din știința naturală grecească găsite, care erau în conflict cu noțiunea islamică despre Dumnezeu.

Problema nu era grija oamenilor de știință care și-au continuat munca fără să se gândească la aceste probleme mai adânci. Filosofii au preluat problema și cu ajutorul lor asumțiile vagi au fost clarificate și duse către concluzii finale. Ordinea cosmică a devenit determinism cosmic, materia a devenit eternă, iar inițiativa divină și providența au fost negate. Categoriile aristotelice au fost baza de netăgăduit. Dacă legea naturală este adevărata lege, aplicarea ei trebuie să fie universală. Asta ne oferă un cosmos închis unde totul nu se poate întâmpla decât, exclusiv, dintr-o singură cauză, suficient de importantă încât să vorbim despre ea. Dar, lanțul cauzalității înconjoară lumea. Dumnezeu poate a construit sistemul, dar nu îl conduce. Se conduce singur. Materia, baza, presuposiția tuturor, nu poate fi distrusă. Își schimbă doar forma. Prin urmare, nu poate lua ființă, adică nu poate fi creată. Este eternal, co-eternă cu Dumnezeu.

Marele al-Ghazali a fost cel care a dat lovitura de grație acestui tip de filosofie. Precum David Hume, care l-a urmat după aproape o mie de ani mai târziu, al-Ghazali a analizat conexiunea cauzală și a descoperit că nu implică o necesitate. Faptul că *A urmează* după B, spune el, care este tot ceea ce știința poate stabili, nu înseamnă neapărat că A există mulțumită lui B. Ipoteza conform căreia „B este cauza lui A” reprezintă doar generalizarea unei probabile validități, validitate care crește în probabilitate cu cât experimentăm mai mult faptul A vine după B, dar nu atinge niciodată perfectă validitate a lui 1. Dacă omul de știință este absolut sigur că A va urma după B, de unde vine siguranța sa? Este credința lui că ordinea din lume sau echilibrul ontologic care i-a adus această ultimă versiune, nu va eșua să funcționeze în viitor. Credința este produsul religiei, nu știința. Materia poate că a fost baza tuturor evenimentelor și a existat chiar înaintea lor. Dar nu a putut să capete ființă de una singură, prin puterile ei proprii. Dacă are o cauză, cauza nu poate avea o altă cauză la rândul ei, dacă dorim să evităm un regres infinit. Astronomia modernă și știința spațială nu se opun doctrinei unui univers aflat în expansiune. Această concluzie este egală cu cea a filosofiei contemporane a științei, teoria cosmosului închis fiind o nebunie a secolului al XIX – lea, care a explodat în secolul al XX – lea.

Putem concluziona că natura este plibilă și capabilă de a se schimba. Omul este capabil să manevreze formele ei pentru a deveni ceea ce ar trebui. Agricultură, horticultura, ingineria și arhitectura, pe scurt, civilizația însăși constă în această capacitate de administrare. Dar nici o alterare făcută din răzbunare sau

resentimente, direcționată împotriva naturii sau fără responsabilitate față de Creatorul naturii, nu rămâne nepedepsită pentru lung timp. Căci dacă natura nu este folosită ca un dar de la Dumnezeu, dat spre folosință în scopuri morale, abuzul față de natură este o certitudine. Dacă scopul moral dat de Dumnezeu este negat, atunci nu poate fi nerespectat? Nerespectat, așa cum face omul modern? În islam, nu există niciun fel de abuz, stricăciune în aceste demersuri, nici uzufructul naturii. Prin urmare, pentru musulman, secretul funcționării naturii este dorința și calea lui Dumnezeu; și utilitatea naturii este un dar divin menit numai împlinirii legii morale.

Capitolul XVII

AVEREA

În islam, NU există limită asupra dreptului de uzufruct asupra naturii cu excepția limitelor legii morale. Această lege interzice folosirea naturii dacă ar putea să rănească vecinul, pe care islamul îl identifică cu toți oamenii din prezent și viitor. În limitele acestei cerințe, omul poate lua din natură cât de mult își dorește. Asta înseamnă că islamul favorizează un sistem de piață care combină forțele naturii, munca omului, iar știința acumulată și bogăția pot fi folosite la maximum cu condiția de a nu face rău altora. Islamul se poziționează clar împotriva sărăciei pe care o declară a fi lucrătura diavolului. Omul este responsabil de sărăcia sa, deși atunci când el suferă de sărăcie el este demn de compasiune și caritate.

Puritanii au crezut că norocul și bunăstarea unui om, pe care i le dăruiește Dumnezeu, sunt un semn al faptului că El îndrăgește acea persoană. Ei au ales să se supună unei viziuni deterministe despre viață, natură și salvare. Dumnezeu ia deciziile. Când El alege să fie mulțumit de cineva, El manipulează situația încât norocul să devină al său. În ciuda predeterminismului divin, puritanismul a reușit să stârnească o renaștere economică în America. Nerăbdător să apară ca fiind binecuvântat, adică precum oameni de care Dumnezeu este mulțumit, puritanul s-a întrecut pe sine pentru a deveni bogat și a reușit să câștige și avere, și probabil binecuvântarea divină. Pentru că el a crezut în doctrina puritană. Văzând că prosperă, credința lui l-a încurajat să încerce mai mult, și cu cât se mobiliza mai mult și producea, se înconjura de mai mult success. Musulmanul împărțea această convingere cu el și a întărit-o prin credința că omul este obligat să remodeleze natura și lumea pentru a îndeplini scopul stăpânirii lui pe pământ. El a înțeles că Dumnezeu i-a comandat să obțină venituri, averi pentru ca el și alții să poată trăi și să prospere. El i-a mulțumit lui Dumnezeu dacă eforturile sale au fost încununat de succes și a așteptat cu răbdare dacă a eșuat, crezând că succesul și eșecul nu sunt neapărat necesare, adică total și exclusiv în relaționare cu efortul său. El a susținut că decizia lui Dumnezeu și rezultatul obținut pe pământ se află în relație inversă. Dacă reușește în viață - și trebuie să o facă pe cont propriu - Dumnezeu îl va răsplăti în continuare. Dacă nu, doar el este de vină, nu Dumnezeu.

Fiecare musulman dorește și plănuiește să devină un „milionar” dacă ia islamul în serios. Totuși, islamul îl avertizează că trebuie să merite averea pe care o strânge. El nu ar trebui să înșele alți oameni și să le ia banii, el ar trebui să îi producă. Islamul interzice pariurile deoarece reprezintă un joc de noroc și câștigurile, dacă sunt obținute, nu sunt rezultatul unei munci productive. Nu reprezintă niciun plus pentru bunăstarea omenirii. Islamul îl îndeamnă pe om să producă noi averi și să îl țină pe „omul creat” la loc de cinste. Acrobațiile reclamelor moderne și ademenirile false de a cumpăra produsele industriale, pentru a crea nevoi noi, nu neapărat necesare, pentru produsele noi care apar ca un șuvoi și planificarea existenței pe termen scurt a tuturor lucrurilor ca să păstrăm în funcțiune mașinile industriale, nu sunt acceptate de islam. Alte metode, mai constructive și mai puțin consumatoare, mai universale în distribuția produselor trebuie găsite.

Islamul este împotriva acumulării de averi. Pentru a descuraja această atitudine, el a instituit zakatul, care dacă este aplicat în mod consistent unei mari averi, ar „consuma” această avere într-o singură generație, ani necesari pentru ca o taxa de 2,5 % să termine acel capital staționar. O asemenea avere ar trebui să se afle într-o mișcare de producție, adică să fie investită în acțiuni productive care ar spori bogăția generală a omenirii, în fabrici/întreprinderi care să ofere slujbe pentru mai mulți oameni și să facă ca pământul să semene mai mult cu paradisul. A investi averea, din nou, în producție, este unul din efectele pozitive ale zakatului. Pentru a asigura fructificarea averii și prin urmare a mai multor locuri de muncă și mai multă producție a unei averi reale, adică bunuri sau servicii, islamul interzice dobânda.

Dobânda implică acumularea de profit fără a risca nimic, acesta fiind suportat integral de cel care se împrumută. În acest sens, creditorul spune, deseori, că și el se supune riscului împrumutând bani. De fapt, dacă facem o medie, averea sa crește, în ciuda câtorva „rău platnici”. Altfel, nici un bancher nu ar putea să își păstreze afacerile. În al doilea rând, riscul creditorului este mai degrabă unul mic contra colectării dificile deoarece el trebuie să ia de la debitor toate garanțiile și daune colaterale posibile. Islamul caută să elimine clasa „finanțarului” prin îndemnarea creditorului de a-și investi averea direct în producție. Islamul ar binecuvânta cu siguranță eforturile oricărui grup de oameni care formează o cooperativă de credit și o societate cumpătată al cărui scop este să strângă economiile membrilor și să împrumute bani celor nevoiași dintre ei, fără dobândă și conform celei mai bune judecăți ale concetățenilor săi.

Odată ce averea este obținută și suficientă, islamul cere ca ea să fie câștigată din nou, de data aceasta din punct de vedere moral. Islamul recomandă zakatul, sau „îndulcirea”, care odată ce este plătit către societate, face ca averea în cauză să devină halal sau „dulce, acum fiind aprobată și bună de investit de către proprietar în ce mod dorește acesta. Îl îndeamnă să dăruiască mai mult, de data aceasta nefiind vorba de rate fixe sau un timp anume și poate să dăruiască oricui dorește el. Aceasta se numește *sadaqah*. Spre deosebire de zakat, este voluntară și de moment, impulsivă. Prin instituirea ei, islamul s-a gândit să dea celor bogați mijloacele de a face efectivă dragostea față de vecini, din imediata apropiere, din anturajul său.

Islamul este împotriva tuturor „mușteriilor”. Această instituire înseamnă construirea unui zid sau o barieră împotriva distribuției libere a averii în jurul globului. Vrea să înființeze în cadrul țării o industrie protejată sau agricultură pentru care nu este potrivită condiția unui mediu artificial. O distribuție liberă, globală a bunurilor, averii, totuși nu ar fi eficientă fără o distribuție liberă – din punct de vedere global - a muncii. Într-adevăr, islamului dorește ca toate „moravurile” și „emigrarea” instituțiilor să dispară. Bărbații și femeile ar trebui să fie liberi să trăiască și să muncească când doresc ei fără controale, permisiuni sau obstacole. Ei ar trebui să se amestece liber unii cu alții, să se căsătorească și să învețe unul de la celălalt. Cel mai bun argument va câștiga în mod natural bătălia rezultată din mintea bărbaților; și faptele mai bune eventual vor aduce făptuitorului său conducerea pe care o merită.

Partea VI

Ordinea Mondială Islamică

Capitolul XVIII

FRĂȚIA UNIVERSALĂ, SUB INCIDENȚA LEGII

Poate că cea mai mare consecință a mărturiei islamului că nu există alt Dumnezeu în afară de Dumnezeu (cu asumția tacită că fiecare om a fost înzestrat de Dumnezeu cu religie naturală) este universalismul lui. Toți oamenii, în viziunea sa, sunt locuitorii lui Dumnezeu pe pământ. Toți supușii săi se află sub obligația morală și toți sunt obiectele acțiunii morale a celorlalți. Evident, cea mai mare amenințare a acestui universalism, și prin urmare al islamului, este limitarea sau provincialismul, viziunea că unii oameni vor pune preț pe diferențierea lor față de restul omenirii mai mult decât pe comuniunea lor.

Faptul că oamenii sunt diferiți unul de celălalt este o certitudine. Sunt mai multe tipuri de diferențe. Unele sunt naturale precum culoarea, forma, înălțimea sau complexitatea. Altele sunt naturale, dar pot fi schimbate dacă se dorește, precum ar fi greutatea sau înfățișarea, limba și multe alte obiceiuri. Celelalte precum inteligența, viziunea, mirosul, gustul și memoria pot fi cultivate, dar mai puțin supuse schimbării deliberate. Indiferent cât de incontestabile pot fi aceste diferențe, ceea ce dorește islamul să facă este să le transforme în irelevante pentru măsurarea valorii unui om, pentru planificarea sau organizarea activității sale sociale și a vieții. Calitatea de om creat în fața lui Dumnezeu, baza fundamentală care îl unește cu omenirea, este mult mai importantă. Să susții contrariul ar însemna să divizezi omenirea în entități etnice separate și să conducă către egocentrism etnic sau naționalism, viziune care limitează dragostea omului și grija față de grupul lui etnic și face ca accesul la bunuri să nu-i fie permis sau chiar să fie luat de la cel din exterior pentru binele celui din interior. Etnocentrismul poate să fie și pur separatist sau izolator, bazându-se pe negarea relevanței celui străin față de tot ceea ce este pertinent pentru grupul etnic, fie că străinul moare de foame sau nedreptate, sau este înconjurat de cultură și prosperitate.

Faptul că caritatea începe de acasă nu este negată de islam. Și nici nu este acesta principiul care stă la baza etnocentrismului. Ultimul, ca toate varietățile naționalismului, implică faptul că grupul etnic sau național constituie limitele bunătații, a obligației tuturor corpurilor instituționale de a aduce bunăstare și prosperitate. Într-adevăr, chiar așază superioritatea grupului etnic deasupra celorlalte și le tolerează, în baza superiorității, luând de la ceilalți pentru a da propriului său grup. Din punctul de vedere al islamului, este o aberație de con-

damnat. Convenind cu principiul priorității față de rudele apropiate, islamul insistă pe definirea binelui în termenii bunăstării tuturor ființelor umane; pe planificarea și organizarea vieții sociale și a eforturilor către o bază universală.

Într-adevăr, în etnocentrism, islamul vede ceva de o natură sinistră. Nu se referă neapărat la acțiunea etnocentrismului care poate fi aproape justificată în baza faptului că „caritatea începe de acasă”, ci este vorba de baza pe care se întemeiază. Faptul că unii oameni sunt „stăpânii cursei”, „fii lui Dumnezeu”, „aleșii lui Dumnezeu”, în timp ce alții sunt „ființe de alte rase”, „fiii diavolului”, „sau ai altor zei inferiori” sau simple creaturi ale aceluiași Dumnezeu, cu care ei nu sunt relaționați ca „fii Săi”, „aleșii Săi”, nu este doar o falsă doctrină. Este sinistră datorită efectului mortal pe care îl are asupra conștientizării omului a calității sale de a fi creat, în fața lui Dumnezeu, pe care o împarte cu toată omenirea din cauza efectului său de modelare a voinței umane de a acționa în numele întregii omeniri. De asemenea, este sinistră din punctul de vedere al viziunii lui Dumnezeu și a creării sale presupuse. În viziunea acestuia, fie există mai mult de un Dumnezeu care a produs două creații diferite, una superioară și una inferioară; sau un singur Dumnezeu a conceput două tipuri de creații ca una să poată să o conducă și domine pe cealaltă. Prima viziunea este politeistă; cea din urmă este contrară justiției lui Dumnezeu și prin urmare, transcendenței Sale.

Universalismul Islamic susține că toate ființele umane au dreptul prin natură la calitatea de membru deplin al oricărei corporații umane. Pentru că fiecare dintre noi este în același timp subiect și obiect al uneia și aceleiași legi morale. Unitatea lui Dumnezeu este inseparabilă de unitatea voinței Sale care este legea morală. Sub incidența acestei legi unice, islamul caută să grupeze lumea după termeni de egalitate. Ea nu trebuie, nici nu tolerează ca nimeni să susțină sau dețină o doctrină a alegerii.

Nimeni, susține islamul, nu a fost predestinat unei condiții anume. Asta ar contrazice natura morală a omului și a planului divin care este scopul creației, și anume, că omul – fiecare om – poate îndeplini legea morală și să obțină fericirea. Islamul nu aprobă nici „doctrina resturilor” care afirmă că deși unii sau majoritatea membrilor unui grup etnic pot să greșească, să calce strâmb sau să se abată de la alegeri, întotdeauna va rămâne cineva care nu va proceda așa, și prin urmare, va justifica faptul că grupul etnic rămâne cel ales care pretinde a fi.

Universalismul islamului nu exclude diferențierea dintre oameni în baza eforturilor lor morale sau realizărilor acestora. Asta ar fi la fel de contrar legii morale care asociază „înălțimea” sau „valoarea morală” în mod direct proporțional cu împlinirea morală a oamenilor. Într-adevăr, o asemenea discriminare nu este doar bine fondată și tolerabilă, dar și obligatorie. Asta înseamnă să onorezi omul erudit în fața ignorantului, pe cel înțelept să îl așezi deasupra celui nesăbuit, pe cel virtuos deasupra celui vicios, piosul peste ateist sau rebel, pe vecinul corect, iubitor și milos în fața celui nedrept, care urăște și plin de resentimente, etc. O asemenea discriminare nu este doar legitimă; aceasta are latura pozitivă de a contribui la fericirea morală generală prin îmbierea oamenilor de a excela în ceea ce face. A excela în ceea ce facem este scopul creației însăși. Este tot ce contează.

Capitolul XIX

STATUL ISLAMIC ȘI PACEA ISLAMICĂ

Teoria politică occidentală definește statul ca fiind format din patru elemente: teritoriu, oameni cu trăsături comune, formă de guvernare și suveranitate. El nu poate să existe fără teritoriu, nici fără unul bine definit, fără granițe. Nu poate fi universal sau să includă oameni fără trăsături comune, obișnuite cum ar fi caracteristici rasiale, de limbă, obiceiuri și istorie. În final, trebuie să aibă instituții corporative și o formă de guvernământ care împreună vor exercita suveranitatea, adică să impună în toate aspectele vieții o voință care este asumată ca fiind singura voință a întregului. Aceasta este o definiție a statului național occidental care este creația ultimelor patru sau cinci secole de istorie apuseană.

Un asemenea stat occidental este radical diferit de statul islamic. Cel din urmă are un teritoriu, dar nu este esențial. Poate exista și fără acesta, la fel de bine cum ar funcționa și cu un teritoriu lipsit de granițe clar definite. Într-adevăr, teritoriul statului islamic este întreg pământul, sau mai bine zis, întreg cosmosul de vreme ce posibilitatea călătoriei în spațiu nu este străină față de noi. O parte din pământ poate fi sub stăpânirea directă a statului Islamic și e posibil să fie necesar ca restul să trebuiască inclus; dar statul islamic există și funcționează indiferent. Într-adevăr, teritoriul său se extinde tot timpul. Dacă vreodată ar fi restricționat la câteva din popoarele lumii, nu contează cât dorește să înțeleagă omenirea. Cetățenii săi, după cum vom ocazia să observăm, nu trebuie să fie toți musulmani. Arareori a fost cazul ca toți cetățenii vreunui stat Islamic să fie toți musulmani. Ce este important este ca toți cetățenii să-i includă pe acei oameni care sunt de acord să trăiască sub auspiciile sale deoarece ei îi aprobă ordinele și politicile. Statul Islamic nu obligă pe nimeni să devină cetățean de-al său împotriva voinței sale. Omul este întotdeauna liber să se mute, împreună cu toți oamenii săi, rude, cu cei care depind de el și cu tot ce posedă.

Statul Islamic își extrage constituția din Convenția de la Medina pe care profetul a oferit-o orașului la emigrarea sa în 622, era noastră. Spiritul convenției a determinat fiecare stat islamic din istorie. Aceasta spunea că musulmanii, indiferent de origini, (ei aparțineau unor triburi sau națiuni diferite) reprezintă o națiune. Adică, ei constituie o entitate corporativă organizată după legea islamică. Are propriile instituții, tribunal, școli pentru educarea copiilor, distincte de toate celelalte. Viziunea guvernării Ummah despre realizarea proprie este garantată prin religia ei, geniul, legile, etnicitate și religie. La fel și perpetuarea ei. Pentru că o comunitate (umma) ar trebui să aibă libertatea să transmită urmașilor săi moștenirea sa despre religie și cultură, poate chiar îmbogățită. Umma este atunci, prin definiție, o comunitate care trăiește după propriile idealuri sau cel puțin caută să facă asta în libertate deplină.

Pe lângă faptul că recunoaște și organizează toți musulmanii într-o comunitate, și prin urmare șterge diferențele lor rasiale și tribale prin universalismul islamului, Convenția de la Medina recunoaște evreii drept o comunitate, aflată pe

picioar de egalitate cu cea islamică. Ei constituie de asemenea o comunitate care ar trebui să existe în deplină libertate de a se realiza conform propriei moșteniri și gândiri. Ar trebui să aibă propria religie, instituții sociale, propriile legi și tribunal pentru a le administra, propria limbă și cultură, propria ambianță și școli în care să își crească copiii după în spiritul comunității lor. Ar trebui să se bucure de tot ce este necesar pentru a se perpetua.

Câteva ani mai târziu, în 630 era noastră, creștinii din Arabia au venit în Medina pentru a negocia cu Profetul statutul lor. Profetul a primit delegația lor cu brațele deschise. El le-a permis, de asemenea, să-și facă rugăciunile în moscheea sa. Le-a prezentat islamul și a discutat cu ei timp de trei zile, în timp ce ei s-au bucurat de ospitalitatea lui precum obișnuiau arabii să se comporte. Unii au fost convinși, au devenit musulmani și admiși de îndată în frăția credincioșilor ca egali ai celorlalți musulmani. Ei au devenit membrii umma. ceilalți nu au fost convinși și au rămas creștini. Dar ei au ales să facă parte din statul Islamic ca cetățeni. Ca atare, li s-a acordat același statut ca și evreilor și musulmanilor. De aici înainte, ei aveau să fie o comunitate, umma, la fel ca ceilalți, bucurându-se de privilegiul de a trăi precum creștini în conformitate cu religia moștenită și cultura lor și cu dorința lor de perpetuare. Ei nu trăiau în Medina, ca evreii, ci mai departe, pe țărmuri separate de Medina. La fel, Profetul i-a inclus, și prin urmare a extins jurisdicția statului islamic și a trimis cu ei unul dintre companionii săi pentru a fi reprezentantul său pe teritoriul lor. Începând din acel moment, protecția lor față de agresiunile străine, ca și față de posibilitatea subminării din interior cădea în sarcina islamic. El era garantul libertății lor, a creștinătății și a continuității lor în istorie.

Prin aceeași logică, persanii zoroastrieni, indienii hinduși și budiștii au fost incluși în statul Islamic ca umma egale cu cele ale musulmanilor, evreilor și creștinilor. Statul Islamic era garantul și protectorul lor, a cărui datorie era definită prin propria religie, etică și cultură, pentru a se perpetua pe sine prin generații, în libertate deplină. Statul Islamic nu este un stat exclusiv musulman, dar mai degrabă o federație de umma de diferite religii, culturi și religii, care și-au luat angajamentul să trăiască în pace una cu cealaltă.

Islamul este totuși o religie misionară prin excelență. Atunci cum este acceptat acest sistem federal ca mod de viață între musulmanii și cei care nu sunt musulmani? Misiunea este cu certitudine endemică pentru islam. Vine din esența sa ca religie universală. Fiecare musulman dorește ca islamul să devină religia conștientă a fiecărui om, deoarece el realizează că este de fapt religia inconștientă a fiecărui om a cărui istorie a fost modificată, alterată. Islamul are, de asemenea, rolul de a fi o datorie care revine fiecărui bărbat sau femeie musulmană. Spiritul misionar, sau *da'wah* (literalmente, „chemând” oamenii către islam) nu este contradictoriu statului islamic. Este obiectivul final al acestuia. În cadrul statului islamic, ca și în afara lui, musulmani trebuie să îndeplinească această misiune. Un verset din Coran atribuie sarcina primei umma lui Muhammad, vis-a-vis de arabi și primei umma sarcina celorlalte umma din cadrul statului islamic. Prin extensie logică, musulmanii incluzându-l pe profetul lor, au înțeles că statului Islamic i se atribuie aceeași sarcină față de celelalte state.

Principiul care face ca totul să fie posibil, fără a contrazice tot ceea ce am spus până acum, este cel al libertății personale. În islam, convingerea religioasă este în mod exclusiv, o problemă personală. Fiecare om este liber să convingă și să fie convins. Decât și numai până el este convins de afirmațiile islamice, el are dreptul de a fi ceea ce este și să continue să fie din generație în generație. Musulmanul, prin urmare, poate continua misiunea sa de misionar, dar nu poate obliga. Coerciția (*ikrah*) sau subversiunea (*fitnah*) sunt abateri pasabile de pedeapsă. Cei care nu sunt musulmani, ca și însuși musulmanul, au dreptul să-și practice religia. Și niciunul dintre ei nu au dreptul să-și conducă afacerile sale sau ale umma dacă interferează cu viața religioasă sau culturală a celuilalt. Oricare dintre aceste practici se bazează pe etnocentrism, cinism sau superioritatea unei umma asupra celeilalte. Intern, statul Islamic nu poate tolera năvălirea unei umma asupra celeilalte. Datoria statului față de fiecare e aceeași, adică să păstreze pacea, să conducă serviciile publice, să le apere pe toate și drepturile, dar și privilegiile persoanelor și ale comunităților din care fac parte.

Din punct de vedere extern, statul Islamic este ideologic; adică are un scop global pe care îl urmărește cu toată forța de care dispune. El abordează alte state, triburi, oameni, națiuni sau grupuri cu propunerea ca ei să intre într-o umma care să facă parte din statul Islamic. Se poate explica că o asemenea aderare nu înseamnă că oamenii respectivi vor adera și la religia islamică, nici că reprezintă o diminuare, sau schimbare a vreunei instituții sau aranjamente care au fost obținute în interiorul respectivului stat până atunci. Nici nu înseamnă alterarea aranjamentelor economice sau schimbarea suveranității politice a regilor săi, guvernului sau instituțiilor guvernamentale. Toate rămân la fel și li se garantează existența și protecția. Intrarea sa în statul islamic înseamnă doar că relațiile sale cu acel stat vor fi, din acel moment încolo, relații de pace; aceasta va permite cetățenilor săi să audă și să asculte chemarea la islam în timp ce ei îi pot se pot adresa musulmanilor cu privire la orice, chiar și cu privire la religia lor și viziunea pe care o au asupra lumii; pe scurt, nici nu vor purta război împotriva statului Islamic, nici acesta nu va purta război împotriva celuilalt, nici va trăi într-o stare de apartheid față de restul omenirii.

Ca atare, statul islamic nu este un stat cu adevărat, ci mai degrabă o ordine mondială, o pace islamică, cu un guvern, un tribunal, o constituție și o armată, un fel „Națiuni unite” cu „corp” și „dinți”. Să intri în acest stat înseamnă să decizi că vei avea relații pașnice cu oamenii săi și vei renunța la războiul dintre comunități pentru totdeauna. În mod evident, dacă nu aderi și rămâi în afara sa, înseamnă că vei susține contrariul; și prin urmare, dacă susții altceva, vei fi supus izolării naționale sau războiului și agresiunii. De aceea teroriștii musulmani au numit statul islamic „casa păcii”, o adevărată ordine mondială sau pacea islamică.

Forța nu se află în mâna niciunei umma, nici măcar în mâna celei islamice. Este destinată să fie folosită pentru a stinge rebeliunea împotriva instituțiilor stabilite și autorității din cadrul oricărei umma; să restabilească oricărei umma drepturile ei, privilegiile și proprietatea pe care o altă comunitate ar fi încălcat-o; și, în final să apere ordinea mondială împotriva inamicilor săi. Nici o altă folosire a puterii nu este legitimă. Cu adevărat, atunci, ordinea mondială islamică

reprezintă o ordine ideală pentru relațiile internaționale și naționale, una care constituie singurul răspuns la starea generală proastă a situației globale. Prin comparație cu aceasta, o pace globală bazată pe teroarea atomică, pe putere sau pe tirania imperială a unei comunități asupra alteia, nu este altceva decât o lucrare satanică.

Armata statului islamic este musulmană deoarece datoria jihad sau a războiului de apărare este o datorie religioasă care revine doar musulmanilor. Se pot alătura și alții dacă doresc, caz în care vor fi scutiți de *jizyah* și vor fi tratați exact ca musulmanii. Dar ei nu pot fi înrolați de către guvern în serviciul military. Înrolarea lor trebuie să fie voluntară.

Statul Islamic nu are un sistem monolitic unde există o singură lege, un unic mod de viață, cultură, religie și ordine mondială. Această cerință a fost delegată fiecărei umma și ea este singura care acomodează, integrează și asimilează toate elementele într-o unitatea islamică și prezervă existența sa islamică. Alte umma prestează aceleași servicii pentru membrii lor care nu sunt musulmani. De aceea, statul islamic își permite să fie liberal și pluralistic. De fapt, constituția sa este singura îi permite să fie pluralist, fără a încerca să șteargă diferențele dintre umma sub pretextul „integrării naționale” sau a „unității naționale”.

Sarcina asimilării unei culturi și omogenizarea membrilor săi este responsabilitatea umma, nu a statului islamic care trebuie să rămân deschis față de posibilitatea altor comunități de a face același lucru pentru proprii săi membri. Umma musulmană, din cadrul statului islamic este într-adevăr o entitate monolitică, guvernată de legea islamică. Cetățenii statului islamic sunt liberi să opteze pentru orice religie, pentru orice umma din cadrul său. Dacă el optează pentru o umma din afara statului islamic, el trebuie să emigreze imediat.

În final, ar trebui remarcat că statul islamic este o idee islamică; că oamenii săi, energiile și gândirea, toate sunt musulmane. Mai mult, este un fenomen unic pe pământ. Istoria nu cunoaște o paralelă pentru acesta. Dacă state similare ar fi formate de cei care nu sunt musulmani, acesta ar fi o desfășurare de dorit. Pentru că statul islamic ar fi sigur atunci că ziua în care se va putea uni cu celelalte state non-islamice nu e departe, din moment ce constituțiile lor ar fi similare, dar religiile diferite. Deoarece este esențial pentru constituirea ambelor state ca ele să caute să rezolve diferențele lor în pace.

Partea VII

Istoria și Cultura Islamică

Capitolul XX

CULTURA ISLAMICĂ

Am observat în capitolul anterior că sarcinile de asimilare și islamizare a membrilor aparțin *umma*, dar și preservarea islamicității lor. Sistemul din cadrul *umma* este monolit, dar cu mecanisme integrate, creative pentru reînnoire și reformă. Islamul reprezintă un mod de viață comprehensiv. Este relevant pentru fiecare aspect al vieții, pentru fiecare faptă. Nu e de mirare atunci că *umma* se face simțită în toate aspectele vieții personale și publice. Islamul caută să se pună în evidență în stilul de viață, acasă, în clădiri publice, pe stradă, în instituții, în oraș – peste tot.

Islamul ne învață că Dumnezeu este într-adevăr Domnul și Stăpânul nostru. Conștiința lui Dumnezeu este prima și ultima condiție. Deoarece dacă îl recunoaștem drept Dumnezeu, adică Creator, Domn și Stăpân, ca sfârșitul a orice, mai mult de jumătate din lupta pentru existență și bunăstare este câștigată. Să îl recunoști pe Dumnezeu drept Dumnezeu înseamnă să îl iubești și să îl onorezi; înseamnă să te deschizi, să te supui determinării prin voința Sa. Pentru că asta înseamnă islamul sau supunerea. Prin urmare, este natural ca conștientizare lui Dumnezeu să fie obiectivul fiecărui efort; ca musulmanul să se înconjoare cu tot ceea ce îi aduce aminte de Dumnezeu; ca în cadrul *umma* totul să fie teocentric, orientat spre Dumnezeu.

Naturalismul sau percepția realității finale în natură, ipoteza că natura are propria sa normă și măsură, că binele, adevărul și frumosul sunt în și din natură, este antiteza islamului. Islamul rezistă tendinței de a confunda natura cu Dumnezeu și prin urmare rezistă și tendinței de a-i reduce transcendența. Natura este cel mai puternic contracandidat pentru locul ocupat de Dumnezeu. Poziția ei s-a înălțat și consolidat în conștiința omului occidental de când Renașterea, în acest sens, se poate spune că l-a detronat pe Dumnezeu. În loc ca Dumnezeu să fie sfârșitul și măsura tuturor lucrurilor, acest curent a așezat omul drept coroană a naturii; pentru că despre el s-a crezut a fi unul dintre cei destinați să joace rolul „măsurii tuturor lucrurilor”.

Acest punct de plecare a dat culturilor islamice și occidentale simțul lor despre frumos. Pentru creștinii occidentali afectați de Renaștere, frumosul este reprezentat de om. În om sălășluiește sublimul. Doctrina creștină a reîncarnării, prin ideea unui Dumnezeu immanent, în carne și oase și deci existent în natură,

a ușurat transferul de la noțiunea semitică a unui Dumnezeu transcendent care este standardul absolut de frumusețe, adevăr și moralitate, la om ca standard absolut. Ca atare, întreaga cultură creștină a fost transformată după acest principiu; la fel cum cultura islamică a rămas loială viziunii originale semitice conform căreia doar Dumnezeu este Dumnezeu și prin urmare, că doar Dumnezeu este norma absolută, standardul și măsura tuturor lucrurilor.

Începând cu renașterea, omul occidental a început să picteze, să sculpteze și să creeze într-o manieră expresivă acest naturalism, Părinții Bisericii, custode al viziunii creștine, au fost șocați la început, în special de reprezentările corpurilor goale; dar au fost repede de acord cu invazia conștiinței occidentale de către Grecia și Roma, păgâne și naturaliste. Această invazie a fost puternică; și a devenit vizibilă nu doar în cadrul artei, dar în toate aspectele culturale. Totuși, diferitele arii culturale nu au fost invadate toate în același timp. În ceea ce privește filosofia, a trebuit să aștepte sosirea lui Descartes; în privirea literaturii, pe Erasmus; în muzică, pe Joseph Haydn.

Pe de altă parte, musulmanii au dezvoltat ornamentația arăbească sau arabescurile, un model aplicat pentru a decora arhitectura, picturile, dar și caligrafia, planificarea orașului, literatura, horticultura, acvacultura și filosofia. Modelul este construit în baza legilor nedezvoltării, repetiției, simetriei și a momentului. Prima caracteristică înseamnă negarea naturii ale cărei legi sunt clar acelea de a se dezvolta sau mișcare dintr-un stadiu de geneză prin diferite stadii de creștere și dezvoltare care se încheie cu maturarea, climaxul sau consumarea dincolo de tot ceea ce pare a fi irelevant pentru procesul natural în cauză. Așa cum viziunea islamică începe cu o negare „Nu există al Dumnezeu decât Dumnezeu”, așa încep și tiparele universale ale artei islamice, ale limbii, gândirii și stilului, cu negarea naturii ca măsură și normă, ca întrupare, loc sau purtătoare ale sublimului.

Al doilea principiu pe care sunt construite arabescurile este repetiția și al treilea este simetria. Natura nu este nici repetitivă, nici simetrică. Frunzele din același copac pot arăta la fel; dar fiecare este diferit de ceilalți. La fel se întâmplă și în cazul simetriei. Arabescurile neagă naturalismul prin aceste principii, dar aceasta nu este funcția lor. Ele sunt elemente din care arabescurile creează mișcare de la un de la un tipar repetitiv la altul, ad infinitum. Acesta este al patrulea principiu al arabescurilor. Un rând de cărămizi sau un coș făcut din fire sau paie este și repetitiv și simetric. Arabescurile aranjează simetric elemente care se repetă sau tipare în așa fel încât să genereze mișcare, să atragă privirea spectatorului de la un model la altul și să îl seteze pe un curs care, de la simpla natură a cazului, nu poate ajunge la o concluzie. Opera de artă însăși, tabloul, fațada, povestea sau poezia au un final, așa cum ar trebui. Dar arabescurile sau modelul din acestea, niciodată. În reprezentările grafice de pe un perete, covor, miniatură sau panou de lemn sau pe zidărie, arabescurile par să continue dincolo de limitele naturale ale unui obiect, spre infinit. Același lucru este adevărat și în ceea ce privește muzica și poezia, unde elementele și tiparele diferă, dar nu și modelul care nu se termină niciodată când muzicianul și cel care se citează se opresc, ci creează nevoia de a continua ceea ce a experimentat la infinit.

Scopul dezvoltării artei este acela de a atrage atenția asupra obiectului dezvoltat care este direct sau indirect o stare sau condiție umană și de a completa finalitatea sau normativitatea sa. Aceasta este adevărat chiar și în viață imobilă sau peisaje care sunt date nu pentru ei, ci pentru caracterul uman sau personalitatea care să stă în spatele lor. Nedezvoltarea caracterului arabescurilor țintește scopuri opuse. Nu să capteze atenție dar, mai degrabă, ca modelul rămânând în imaginația privitorului și precum poartă spectatorul până la momentul când ritmul tiparului a fost creat, în afara operei de artă prezentate, să facă conștiința să se gândească la un marș infinit care nu poate să se sfârșească deoarece nu are niciunul. Aici, se câștigă o intuiție despre aspectul negativ al realității transcendente, și anume, că este infinit, nu se supune percepției umane, nu este niciodată imanent și atins în natură, și prin urmare, niciodată exprimat. Arabescurile nu îl exprimă pe Dumnezeu; dar exprimă sensibilitatea și frumusețea, inexprisibilitatea lui Dumnezeu.

Prin urmare, nu accidental musulmanul se înconjoară cu obiecte de artă care toate au aceeași temă: „Nu există alt Dumnezeu în afară de Dumnezeu”, fie că este vorba de discurs prin caligrafie sau estetic (adică sensul acestora) prin arabescuri. Casa lui, fațadele, locația, orizontul, planul podelei, decorațiile interioare și exterioare, toate neagă natura din punct de vedere empatic spunând că nimic din natură nu este Dumnezeu sau un vehicul pentru Dumnezeu. Unde ele au investite cu frumusețe islamică, cu arabescuri care generează un moment de infinitate, expresivitatea lor devine mult mai elocventă. Ceea ce adoră musulmanii să audă, de asemenea, este muzică vocală sau instrumentală, cântarea Coranului sau recitarea poeziei, care încorporează aceleași principii și exprimă aceeași viziune a unui Dumnezeu transcendent. Caligrafia, arta supremă a islamului, își dublează efectul prin adăugarea expresiei senzoriale de infinitate și inexpressivitatea realității transcendente, prin tiparele de linii și decorațiuni ale arabescurile care se ondulează, expresie a discursului direct al lui Dumnezeu, a voinței Sale și a faptelor și locul omului în ordinea divină a creației.

De aceea moscheea, expresia publică supremă a islamului, este o clădire goală, ai cărui pereți neagă masa, greutatea, opacitatea și prin urmare, spațiul închis. În loc de închidere, pereții moscheii dau sentimentul de ecrane transparente, cu modele care plutesc și care unesc moscheea cu spațiul infinit. Covorul care îi acoperă podeaua, capitelul care își susține stâlpul, peretele decorat unde toate suprafețele sunt acoperite fie cu lemn, zid, stuc sau marmură sculptată, linia orizontală – totul exprimă aceeași temă a infinitului sau a transcendenței unei singure voce. În cele din urmă, benzile, panourile și rozetele de caligrafie arăbească reproduce versete din Coran, care precum recitarea Coranului care de obicei reverberează între pereții ei, repetă aceeași temă explicit și imediat.

Transcendența, sau ultima realitate, și anume Allah, atinge orice aspect al vieții musulmanilor, așa cum pătrunde în fiecare produs al culturii sale, așa cum domină fiecare colț al conștiinței sale. Atât el, cât și creștinul occidental modern sunt urmăriți de obsesii mari: cel din urmă este obsedat de Dumnezeul aflat în om, iar musulmanul este obsedat doar de Dumnezeul Unic.

Capitolul XXI

ISTORIA ISLAMULUI

Islamul a luat ființă în Arabia. Într-un anumit sens, a trebuit să ia ființă aici. Dată fiind cristalizarea religiei și înțelepciunii mesopotamiene (semitice) străvechi, putea să renască în Arabia din două motive. În primul rând, Arabia era singurul colț din lumea antică care a dus mai departe moștenirea fără a cădea sub influența culturii zoroastriene, grecești și egiptene. Orice influență de acest gen care a ajuns în Arabia a fost de mici dimensiuni și numai la periferie, în Petra și Palmira în nord și în Yemen, în sud. Centrul ei nu a fost afectat.

În al doilea rând, ce a rămas din moștenirea Mesopotamiei în Arabia a fost ajutată, susținută și preservată nu atât de mult prin practicile religioase ale arabilor preislamici, dar prin limba și poezia lor. Aici, conștiința transcendenței a fost reflectată în mod inconștient. Limba în sine este un arabesc prin lexicografia sa, prin sintaxă, simetrie, repetiție, nedezvoltare și un moment de existență cu mult timp înaintea islamului. Nimic nu s-a putut potrivi mai bine mesajului islamic decât mediul literar arab. Corespondența perfectă dintre ele este concluzia inevitabilă a oricărui student cu minimum de receptivitate. Nicăieri nu s-a întâlnit o asemenea reflecție a conștiinței în limbă. Când a apărut islamul, și-a construit toată pledoaria pe caracterul literar sublim al revelațiilor sale – mediul pe care arabii (și doar arabii) au putut să îl citească și să îl aprecieze perfect. Ei au știut ce este și ce nu este miraculos sau sublim în acel mediu. Chiar și dușmanii islamului aflați printre cei din Mecca au recunoscut imediat misterul din revelația lui Muhammad. Interesele lor și șocul i-a întârziat, dar numai pentru scurt timp, din a aclama revelația ca fiind divină.

Înainte de moartea lui Muhammad, toată Arabia cunoscuse noua cristalizare a înțelepciunii celei mai lăuntrice, chiar inconștientă. A văzut în islam ceea ce islamul s-a proclamat a fi, și anume chintesența istoriei popoarele semitice străvechi, a tuturor revelațiilor anterioare și profețiilor; că este teza transcendenței, a unei realități pe care conștiința arabă a recunoscută ca fiind ultima și cu adevărat transcendentă. Arabia a fost uimită, acum că islamul și-a revelat identitate și destinul de mesager al transcendenței în lume.

Arabismul sau conștiința transcendenței oglindite în limba și poezia arabă deja a penetrat, într-o anumită măsură Cornul Abundenței, podul său nordic cu Asia și Africa, înaintea islamului. Într-adevăr Cornul abundenței a fost arabizat în acest sens prin migrații repetate care datează din Akkad, din 3000 înainte de Hristos sau chiar mai devreme. Influențele ulterioare ale invadatorilor filisteni și a „oamenilor munților”, a hitiților, egiptenilor, grecilor și persanilor, au dus la confuzie, dar nu la extirparea sau alterarea fundamentală a acelei conștiințe. Conștiința transcendentală arabă a rezistat asaltului Egiptului, Persiei, elenizării. Ei au făcut-o într-o mod eroic, cu privire la tot ceea ce a ajuns la noi din Cornul abundenței preislamic, fie că era vorba de limbă, opere de artă, codurile legii sau literatură. Conștiința lor despre transcendență, fie că erau creștini, evrei sau zoroastrieni a fost puțin speriată, dar a rămas neînfricată.

De îndată ce islamul li s-a prezentat, ei au înlăturat confuzia și diluarea etnocentrismului iudaismului rabinic, a creștinătății trinitare, a castelor negalitare și a naturalismului dualist din zoroastrism. Ei au recunoscut islamul ca fiind al lor, nu ca pe ceva străin, dar ca pe ceva pe care ei l-au avut mereu, dar nu au fost capabili să-l exprime atât de clar cum a făcut-o Coranul.

În cadrul unei generații, rândurile islamului s-au îngroșat prin includerea majorității oamenilor din Atlantic până în India. Prin urmare, cuceririle s-au oprit și milioanele de oameni au început sarcina transformării noii viziunii a transcendenței divine într-o civilizație vizibilă. Următoarele patru secole au cunoscut înflorirea culturii și civilizației islamice pe aceste tărâmuri. Fiecare entitate etnică a avut o contribuție importantă, dar sub principiile transformatoare ale islamului

A existat, cu siguranță, diversitate; dar per total unitatea era de netăgăduit. Primele care s-au dezvoltat au științele umaniste, filologice și *belles lettres*, sursele media de promovare a revelației. Determinată de islam, conștiința cere acum să fie informată despre cum limba arabă și literele au devenit vehiculele transcendenței. În același timp era necesară înțelegerea Coranului, cuvântul lui Dumnezeu, de către oameni care nu stăpâneau limba arabă la fel de bine ca oamenii deșertului. Dicționarele etimologice, lexicografice și cărțile de gramatică, analizele sintactice de tot felul, critica literară și analiza Coranului, a fiecărei poezii, zicere sau oratorie purtate de memorie, au fost scrise de mii de oameni, pentru prima oară în istoria culturii și învățaturii umane.

Viziunea religioasă a islamului era completă prin revelație, prin Coran. De aceea islamul nu are o istorie religioasă, aceea este istoria formării sale ca religie. O asemenea „istorie” se limitează la biografia Profetului, la ultimii 22 sau aproximativ 22 de ani din viața sa, în timpul cărora revelația Coranului a fost completată. Prinși în această viziunea a islamului, musulmanii s-au implicat în concretizarea și implementarea, în traducerea principiilor normative ale islamului în directive pentru comportamentul uman, în dezvoltarea și stabilirea unei metodologii viabile pentru o asemenea traducere. Aici, pe acest front, geniul islamic s-a impus și s-a materializat. În domeniul statutului personal, al procedurilor, daunelor și contractelor, a relațiilor internaționale, crimei și a pedepsei, legea islamică (*sharia*) rămâne până astăzi fără egal, iar bazele sale din gândirea juridică, neegalate. Fiind nerăbdători să descopere voința lui Dumnezeu în natură, musulmanii au învățat repede și au asimilat moștenirea antichității și au depășit-o. Al-Bayruni a măsurat perimetrul pământului cu cele mai exacte măsurători din zilele noastre; canonul despre medicică a lui Ibn Sina'a și *Ad Almansorem* scris de al-Razi și *Despre variolă și pojar* au rămas cărțile standard pentru medicină până în secolul al XVIII – lea; farmacopeea lui Ibn al-Baytar, *Simplicia*, a fost tipărită în limbile europene principale până în 1866. Cifrele arabe au influențat aritmetica, și *al-Jabr* (algebra) a dus matematica formală către domenii noi de progres și reușită.

Coranul era intonat peste tot în forma sa originală arabă. Peste tot, versetele sale decorau fiecare camera și casă și punctau fiecare conversație sau tratat. Peste tot, moschei, școli și alte clădiri publice au fost ridicate, arabescurile fiind

realizate sub noi forme, în marmură, stuc, cărămidă sau vopsea. Peste tot, aura arabescurilor din cântarea muezinilor din minaret care cheamă la ritualul rugăciunii a marcat ziua milioanelor de oameni. În timpul lunii Ramadan (postul) întregul ritm al vieții a schimbat cronometrarea și practicile postului. Când vine una dintre cele două zile de eid, doar cele mai mari terenuri ale districtului ar putea să cuprindă multitudinea celor care vin în cele mai bune și noi haine pentru a îngenunchea și a se prosterna împreună pentru a-L adora pe Dumnezeu, prin cele mai frumoase versete arabe din Coran.

Orașele s-au extins sub influența islamului care erau un model de planificare urbană, utilitate, curățenie și integritate. Colegii și școli, bibliotecile publice, băile publice, zonele de recreere și grădinile, apa curgătoare și sistemele de scurgere ar face ca până și orașele noastre modern, prin comparație, să pară sărace, dacă nu fără de speranță. Toate acestea se petreceau în secolele al IX-lea și al X-lea când orașele Europei, moștenitorii antichității clasice abia puteau să se mândrească cu o stradă pavată sau cu altă sursă de lumină pe timp de noapte în afară de lună.

În secolul al XIX – lea, spiritualitatea islamică a început să ia o altă turnură. Condușă de o iubire entuziastă pentru Dumnezeu, așa cum este exprimată în poezia arabă de poetă mistică faimoasă Rabi'ah al-Adawiyyah, convertiții din creștinismul gnostic și iudaism, din mistica upanișadelor hinduse și budism, au început să interpreteze islamul în cheie mistică, mutând accentul de la realitatea unde voința divină este concretizată, către planul spiritual. Podul care leagă islamul de istorie, de spațiu și timp, și a ținut musulmanii cu picioarele pe pământ, s-a rupt. Analiza introspectivă și psihică a luat locul studiului legal și juridic. Alchimia, astrologia și numerologia au înlocuit ușor chimia, astronomia și matematica. Chiar și sănătatea socială a familiei musulmane a făcut loc retragerii, resemnării, predării în fața frăției mistice. Implicarea în problemele societății și ale statutului, o expresie atât de clară a conștiinței musulmane a viceregenței a fost abandonată încet în favoarea beatitudinii contemplative și a experienței mistice individualiste și personale. Statul a fost lăsat la îndemâna oricui ar fi dorit să pună mâna pe el, iar califii au devenit păpușile puternicilor generali din armată. Când furtuna a venit prin invazia mongolă a lui Genghin Khan, lumea islamică a căzut ca o prună coaptă. Unul după celălalt, orașele ei prețioase au fost arse, iar locuitorii lor omorâți sau prădați.

Focul care a urmat s-a extins în multe direcții: China, India, Rusia și Asia de sud-vest. În cele din urmă, valul a fost oprit la Ayn Jalud, în Palestina, unde Ibn Taymiyyah, primul și cel mai mare reformist musulman, a reușit să respingă înaintarea mongolilor cu ajutorul unei armate egiptene. El a încercat anterior, de multe ori, în van să îi facă pe musulmani să conștientizeze acest pericol. Forțele misticismului l-au învins întotdeauna și au conspirat cu autoritățile împotriva sa. În ciuda succesului său militar de la 'Ayn Jalud, Ibn Taymiyyah a căzut din nou în plasa intrigilor sufiților (misticilor) și a murit în închisoare, în Damasc.

Totuși, munca grea depusă și moartea lui Ibn Taymiyyah nu au fost în van. El a creat o întregă bibliotecă, peste 300 de lucrări, în care a diagnosticat boala contactată de musulmani, pe fiecare plan al vieții. Principalul răufăcător a

fost, desigur, misticismul care a reușit să îndepărteze musulmanul de istorie, de lume, de rațiune și bun simț și l-a îndreptat spre meditația introspectivă. Sufismul i-a știrbit realismul, l-a îndepărtat de societate, de afaceri, chiar și de familia sa. În loc de urmărirea voinței lui Dumnezeu drept lege, sufismul l-a învățat pe musulman să alege după visul imposibil de a se uni cu Dumnezeu prin gnoză sau „experiența mistică”.

Cuvintele lui Ibn Taymiyyah nu au fost tratate cu atenție. Și totuși, miracolul s-a întâmplat. Hoardele mongole care au adus holocaustul au fost șamaniste. Într-o generație sau două, toți au fost convertiți la islam, religia sau cultura oamenilor pe care i-au învins. Cuceritorii s-au stabilit în masă în Asia Mică și, o generație mai târziu, ei erau gata să mășăluiască din nou, de data aceasta sub steagurile islamului. Încă vibrând de spiritul marțial cu care au venit din Asia centrală, noii convertiți la islam s-au organizat sub conducerea lui ‘Uthman (de aici numele de otoman), îndreptându-se spre Europa. Bizanțul și Imperiul Rus s-au fărâmițat pe măsură ce ei avansau. Viena a fost asediată de ei până în ultimul sfert din secolul al XVII – lea. Marea Caspică și Marea Neagră deveniseră lacuri islamice. Între Viena și Constantinopol (redenumit Istanbul, ulterior Istanbul) ei au întemeiat multe comunități musulmane, orașe și au creat un nou stil de arhitectură islamică pe fundamentele Bizanțului.

Abia în secolul al XVIII – lea imperiul lor, Imperiul Otoman, a început să decadă din aceleași motive care au dus la căderea Imperiului arab (abasid) timpuriu. Tot în secolul al XVIII-lea ideile lui Ibn Taymiyyah au renăscut, într-un mod misterios, chiar în inima Arabiei, încă neatinsă de Imperiul Otoman sau de vest. Mișcarea reformatoare a fost condusă de Muhammad ibn Abd al-Wahhab. Sufismul era bestia neagră împotriva căreia și-a dezlănțuit furia. De partea pozitivă a problemei, mișcarea s-a numit „salafiyyah”, ceea ce înseamnă tradițional. Aceasta nu avea alt obiectiv decât acela de a restabili viziunea originală a părinților, cea dinainte ca viziunea să fie afectată de misticism. Simultan sau la scurt timp după, mișcări asemănătoare au avut loc în întreaga lume musulmană. Apoi, s-a lansat colonialismul occidental și lumea musulmană s-a aflat din nou sub dominație străină și a fost fragmentată fără milă și exploatată, părți din ea fiind populate de colonialiști străini, populațiile autohtone fiind dispersate și distruse sistematic.

Astăzi colonialismul a luat sfârșit; dar nu vestigiile și influența sa. Totuși, musulmanii din întreaga lume sunt într-o cursă contratimp pentru a prinde din urmă restul lumii în ceea ce privește puterea militară și economică, precum și în cazul conștiinței politice, a unității și coordonării. Islamul rămâne cea mai puternică ideologie pe care ei au cunoscut-o, care poate să-i miște din nou, și lumea odată cu ei, dacă ei își deschid mințile lor către înțelepciunea acestuia și inimile către chemarea lui.

Înțelegerea corectă a islamului, religiei, va dezvălui ... că islamul reprezintă un moment ulterior al aceleiași puteri care a creat iudaismul și creștinismul; că islamul, drept cultură, reprezintă o sursă a civilizației occidentale a mileniului în care trăim, ca și Grecia clasică și Roma... că clericismul poziționat împotriva islamului a făcut prima sa revoluție „protestantă”, că raționalismul lui a creat primul „Iluminism”, că pragmatismul său a creat prima „tehnocrație” și că legile lui despre război și pace au creat primele „Națiuni Unite”.

Profesorul Ismail R. Al Faruqi, filosof palestiniano-american, vizionar, o autoritate în domeniul religiilor comparate, a fost unul dintre cei mai mari savanți musulmani ai secolului al XX –lea. În acest studiu, el prezintă înțelesul și mesajul islamului oamenilor din întreaga lume.

Elementele cheie ale religiei sunt rezumate și explicate într-o temă cuprinzătoare în 7 părți alcătuite din 21 de capitole în total. Dar capitolele reprezintă mai mult decât o simplă descriere a oamenilor musulmani și a practicilor ortodoxe.

Al Faruqi a fost un mare gânditor, cu o logică formidabilă și s-a bucurat de recunoaștere și implicare intelectuală la orice nivel, în special când venea vorba despre islam sau alte religii. Și tocmai acest proces unic este reflectat în opera sa, purtând semnatura contribuției sale, care nu explică islamul doar drept o credință și acțiune spirituală, dar de asemenea prezintă islamul ca pe marea experiență.